

ספר ויקרא
LEVITICUS

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
  - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Usage Guide
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
33	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
58	פרשת מצרע
71	פרשת אחרי מות
83	פרשת קדשים
94	פרשת אמור
112	פרשת בהר
122	פרשת בחקתי
136	פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי
136	פרשת במדבר
138	הפטרות
138	הפטרת ויקרא
140	הפטרת צו
142	הפטרת שמיני
146	הפטרת תזריע
149	הפטרת מצרע
151	הפטרת אחרי מות
152	הפטרת קדשים

153	הפטרת אמור
155	הפטרת בהר
157	הפטרת בחקתי
160	מפטיר לשבת ראש חודש
160	הפטרת שבת ראש חודש
163	הפטרת שבת מחר חודש
165	פרשת זכור
166	הפטרת פרשת זכור
169	פרשת פרה
171	הפטרת פרשת פרה
173	מפטיר לפרשת החודש
175	הפטרת פרשת החודש
178	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the “Targum”—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Tāj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. *Paseq* is indicated with a vertical bar with a space on both sides, but the line indicating a *munaḥ legarme* has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ס in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the kerī and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

1	And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:	ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: ויקרא לְמֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִמָּה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:	א
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any male of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֶּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבַּנְכֶּם:	2
3	If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.	אם־עֹלָה קֶרְבְּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה: אם־עֹלָתָא קֶרְבְּנִיה מִן תֹּרֵי דְכָר שְׁלִים יִקְרְבִינִיה לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְרִיב יִתִּיב לְרַעְנָא לִיָּה קָדָם יְיָ:	3

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וְקָרָא זֶה אֵלָּה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן צלשון עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקָּר אֵלֵהֶם אֵל בָּלָעַם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להצבון בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בצורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואליהן י"ג מיעוטין לְדַבֵּר אִתּוֹ (במדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וְנִוְעַדְתִּי לָךְ (שמות כה, כב), כולן צורות כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֵת הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בזהלים קול ה' צֶלֶת, קול ה' צֶהֱדָר, קול ה' שֶׁצֶר הַרְצִים (תהלים כט ד, ה), אס כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיוצא בו וְקוֹל בְּנֵי הַבְּרוּצִים נִשְׁמַע עַד הַקָּצֵר הַחִיצוֹנָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קָקוֹל אֵל שְׂדֵי צֶדְצָרוֹ (שם), אס כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מַעַל הַבִּפְתָּח (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּין שְׁנֵי הַבָּרָצִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבוצים, בצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּטְמוּ כָל אֲנָשֵׁי הַמִּלְכָּמָה לְמוֹת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָי לֵאמֹר (דברים כט, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אס יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרצנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קיץ המוצא הצאה מן המותרות (שבויעות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (צבורות מא): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו). לפני ד' וסמך. אין סמיכה צְבָמָה:

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְיִסְמְוֶה יָדָיו עַל רִישׁ עֹלֹתָּהּ וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:	וְיִסְמְוֶה יָדָיו עַל רִישׁ עֹלֹתָּהּ וְיִתְרַעֵי לִיָּהּ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי:
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וְיַכּוּס יָת בֶּר תוֹרֵי קָדָם יִי וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנֵיָא יִת דָּמָא וְיִזְרְקוּן יִת דָּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לִנְתֻחֶיהָ:	וְיִשְׁלַח יִת עֲלֹתָּהּ וְיִפְלִיג יִתָּה לְאַבְרָהָא:
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וְנָתְנוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:	וְיִתְּנוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנָא אִישְׁתָּא עַל מִדְבָּחָא וְיִסְדְּרוּן אֲעֵיָא עַל־אִישְׁתָּא:
8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתֻחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	וְיִסְדְּרוּן בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנֵיָא יִת אֲבָרֵיָא יִת רִישָׁא וְיִת תִּרְבָּא עַל אֲעֵיָא דְעַל אִישְׁתָּא דְעַל מִדְבָּחָא:

(4) על ראש העולה. להציא עולת חוצה לסמיכה, ולהציא עולת האֵלֶּן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות "ד, או מיתת צידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתייהן (ס"א ששתייהן) צניי אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם דם פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֵת דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזורק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתוחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צדיק, והוא הא אם עזב צנזגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם צדיקים, הא כהן הדיוט שעבד צשמונה צגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש כולל הפשט, שכבר הותו בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו האזינין יוצאין חוץ למערכה:

9	but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְקָרְבוּ וּכְרַעְיוּ יָרֵתָיו בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלָה אֵשָׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)	9
10	And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכֹּשְׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:	ישראל
11	And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.	וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי־אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	11
12	And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.	וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרֶךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	12
13	But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרִיב וְהִכְרַעְתִּים יָרֵתָיו בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עָלָה הוּא אֵשָׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	13
14	And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.	וְאִם־מִן־הָעוֹף עָלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי תִּיּוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:	שני
15	And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:	15

(9) עולה. לשם עולה יקטירונו: אשה. כשישחטנו יהא שחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר בלע"ז: ניחוח. נחת רוח לַפְנֵי, שאמרתי ונעשה רצוני:
 (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהם:
 (11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צדמה:
 (14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר שמים זכר בצקר בצפצפים ובעצים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צדמה, ואין תמות וזכרות צדמות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שצד ושצד שחוט פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

16	And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.	וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָּהּ וַיַּעֲדֵי יָת זָפְקֶיהָ בְּאוֹכְלֶיהָ וַיִּרְמֵי יָתָהּ בַּסֵּטֶר מִדְּבַחָא קְדוּמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא:	וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָּהּ וַיַּעֲדֵי יָת זָפְקֶיהָ בְּאוֹכְלֶיהָ וַיִּרְמֵי יָתָהּ בַּסֵּטֶר מִדְּבַחָא קְדוּמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא: 16
17	And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְשִׁסַּע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	וְשִׁסַּע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס) 17
II	And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.	וְנֹפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוֹ וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָהּ:	וְנֹפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוֹ וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָהּ: II

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא צעמנו של כהן, קוצץ בצפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מין אפיס (משלי ל, ג), כי אפיס המין (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מואה, אלא מה הקטרה הראש צעמנו והגוף צעמנו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראחו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי נזו גס געו (איכה ד, טו), וזהו שתרסס אונקלוס באוקליה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקצן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה:). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא בצאוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:).

(17) ושסע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר צמסון וישסעוהו קשסע הגדי (שופטים יד, וזכאים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קזה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שצבע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתדצ מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמצת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר ויעשרון סלת למקשה (להלן יד, כא). עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שציקה ובלילה כשרים בזר:

<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּהוּ אֶל-בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל-לִבְנֶתָהּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִמִּשְׁחָה עַל כָּל וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזָכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן-הַמִּנְחָה לְאֶהְרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קֶרְבֶּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוֹת מִצֵּת בְּלוּלֹת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם-מִנְחָה עַל-הַמַּחֲבֵת קֶרְבֶּנֶךָ סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מִצָּה תִהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי לא אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול מִדָּק, מִצֶּבֶךְ ויוצא לכל כד, תלמוד לומר במקום אחר והרים ממנו קמץ (להלן ו, ח), לא יחא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמץ יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ צממע, לשון העצרים: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה צממנה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה זידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר עליו לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא צמחוקת, וההדיוט צמחוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיציא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עז:), ונחלקו רבותינו צמשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחורן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין קף יוני, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר צו וך. ושנינו צמחחות (עו). כל המנחות האפיות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחת כולן צאות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה צמחוכו קשין, שמתוך שהיא כפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יניקה, וצליה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. תלמוד שכולן בעדן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא.

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֶּנָּךְ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבֶּנָּךְ סֵלֶת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בְּמִשְׁחָ תַתְעַבִּיד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתִיתִי יָת מִנְחָתָא דְתַתְעַבִּיד מֵאֵלִין קֳדָם יי וְיִקְרְבֶנָּה לְכֹהֵנָא וְיִקְרְבֶנָּה לְמִדְבָּחָא:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהָלִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָהּ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יָת אֶזְכָּרְתָּהּ וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא קִירְבֶּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קֳדָם יי:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתָרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קֳדָשׁ קָדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: וַיִּשְׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קֳדָשׁ קֳדָשִׁים מִקִּירְבֶּנָּא דִּי:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ בִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דְתִקְרְבוּן קֳדָם יי לֹא תַתְעַבִּיד חֻמִּיעַ אֲרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹן מִנֶּיָּה קִירְבֶּנָּא קֳדָם יי:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֶּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֶּן קֳדָמָא תִקְרְבוּן יִתְהוֹן קֳדָם יי וְלֹא־יִסְקֹן לֹא־יִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁפֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח: וְלֹא תִשָּׁפֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִירְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	13

לרבות כל המנחות לידיקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומתוך שהיה עמוק שָׁמְרָה צָדוֹר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לטובה רוחשין, כל דבר כך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יסלך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קִמְץ תִּפְסְפְּנֶה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצמחו המים התחתונים ליקרב צמח צמלח, וניסוך המים

14	And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִין לַיהוָה אֲבִיב קִלְי גֶרֶשׁ כְּרִמָּל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	14
15	And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְתָּה מִנְחָה הִוא:	15
16	And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזָכָרָתָהּ מִגֶּרֶשׁוֹ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל-לְבִנְתָּתָהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)	16
III	And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.	וְאִם-זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תִּקְרִיבנוּ לִפְנֵי יְהוָה:	רביעי
2	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meetings; and Aaron's sons shall dash the blood against the altar round about.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל הַפִּתְּיָנִים אֶת-הַדָּמָם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:	3

זחג: על כל קרבנד. על עולת זהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ:).

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש שלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן ואם יהיה היוצא וגו' (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצבי בשעת זישול התבואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצבי, ונאמר להלן כי השעורה אצבי (מנחות סח:): קלוי באש. שמיצין אותו על האור באבוב של קלאים, (פירש"י במנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת זריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שזירה וטחינה גורסה זריחים של גרוסות, כמו ויגרס בקצץ (איכה ג, טז), וכן גרסה נפשי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצבואה לחה ומלאה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פרמל צנלוגו (מלכים ב, ז, מז):

(1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש זהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים:

(3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:

<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הֶלֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הֶלֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:</p>
<p>5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסְקֹן בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>5 וַיִּסְקֹן בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>6 And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֶזְא קֹרְבָנִיה לְנֶכֶסֶת קֹדֶשׁ אִם זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>	<p>6 וְאִם־מִן־הָעֶזְאֹן קֹרְבָנוֹ לְזָכָר שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>7 If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם אֹמֶר הוּא מִקְרִיב יֵת קֹרְבָנִיה וְיִקְרִיב יֵתֶּה קֶדֶם יְיָ:</p>	<p>7 אִם־בֶּפֶשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>8 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמֹךְ יֵת יְדִיה עַל רִישׁ קֹרְבָנִיה וְיִכּוֹס יֵתֶּה קֶדֶם מִשְׁכַּן וְזָמָן וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמֶיהָ עַל מִזְבֵּחַ סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>8 וְיִסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>9 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנְכֶּסֶת קֹדֶשׁ קֹרְבָנָא קֶדֶם יְיָ תִּרְבִּיה אֵלֶיהָ שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזָרְתָא יַעֲדִינָה וְיֵת תִּרְבָּא דְחָפִי יֵת גִּזָּא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דְעַל גִּזָּא:</p>	<p>9 וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה חֲלָבֹה חֲלָבֹה תְּמִימָה לְעֹמֶת הָעֶצָה יְסִירֶנָּה וְאֶת־הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>10 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תִּרְבִּית כּוֹלֵין וְיֵת תִּרְבָּא דְעַל־הֶלֶן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>10 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הֶלֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:</p>

- (4) הכסלים. (פלנקיין צלע"ז) שהחלצ שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא צגוצה הכסלים, והם מלמטה, והוא החלצ שחמת המתנים שקורין צלע"ז לונצילו"ש, לונצן הנראה למעלה צגוצה הכסלים, וצחמיתו הצשר חופהו: היותרת. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי סַקְרָא דְכְּבֵדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיִּתְּרֹת מן הכבד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחקדים עולת חמילכלל קרבן, על המערכה:
- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכש מה שאין צאימורי העז, שהכשז אלימו קריצה, לכך נחלקו שתי פרשיות:
- (8) וזרקו. שמי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן בצלצב אלא צחמטא:
- (9) חלבו. המזכר שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם וְיִסְקַנִּיהָ כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא קָדֶם יי:	11 וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם מִן בְּנֵי עִזִּיא קוֹרְבָנִיהָ וְיִקְרְבֶנָה קָדֶם יי:	12 וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהָ עַל רִישֶׁיהָ וְיִכּוֹס יָתִיהָ קָדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן יָת דַּמֶּיהָ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:	13 וְסִמָּךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְיִקְרִיב מִנֶּיהָ קוֹרְבָנִיהָ קוֹרְבָנָא קָדֶם יי יָת תְּרֵבָא דְחָפִי יָת גִּזָּא וְיָת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גִּזָּא:	14 וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֹרְבָנוֹ אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב הַמְכֻסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיָת תְּתֵינן כּוֹלִין וְיָת תְּרֵבָא דְעַל־הֶוֶן דְעַל גִּסְסִיא וְיָת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיָּתָא יַעֲדִינָה:	15 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֶּתֶר עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירָנָה:
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD's.	וְיִסְקַנּוּן כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעֲוָא כָּל תְּרֵבָא קָדֶם יי:	16 וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אֲשֶׁה לַרִּיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֶלֶב לַיהוָה:
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	קִיָּם עָלֵם לְדֹרֵיכּוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכּוֹן כָּל תְּרֵבָא וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלוּן:	17 חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֶלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	חֲמִישִׁי ב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוֹ מִכָּל פְּקוּדֵיא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעִבְדָּא וְיַעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשָׁגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גבוה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִטָהּ עַד זֶלְזָמוֹ (ירמיה יא, יט), עַד זֶלְזָמוֹ לְחֶם רַב (דניאל ה, א), לְשִׁחּוֹק עֲשִׂים לְחֶם (קהלת י, יט):
(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

<p>3 if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פרה בן בקר תמים ליהוה לחטאת:</p>	<p>אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פרה בן בקר תמים ליהוה לחטאת:</p>
<p>4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>והביא את הפר אל פתח אהל מועד לפני יהוה וסמך את ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני יהוה:</p>	<p>והביא את הפר אל פתח אהל מועד לפני יהוה וסמך את ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני יהוה:</p>
<p>5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>ויסב כהנא רבא מדמא דתורא ויעיל יתיה למשכן זמנא:</p>	<p>ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד:</p>
<p>6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני יהוה את פני פרכת הקדש:</p>	<p>וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני יהוה את פני פרכת הקדש:</p>
<p>7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יהוה אשר באהל מועד ואתו כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד:</p>	<p>ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יהוה אשר באהל מועד ואתו כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד:</p>
<p>8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>ואת כל חלב הפר החטאת ירים ממנו את החלב המכסה על הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב:</p>	<p>ואת כל חלב הפר החטאת ירים ממנו את החלב המכסה על הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב:</p>

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותש בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עס שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלוין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פרה. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פרה, הא כיצד, זה פרה בן ג':
- (5) אל אהל מועד. למשכן. ובצית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בצרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.).
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:
- (8) ואת כל חלב פרה. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פרה, לרבות פרה של יום הכפורים ולחלצים ויותרת: החטאת. להניא שעירי עזודת אלילים ולחלצים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלבו (ת"כ פרק ז, ה):

9	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,	9 וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלִיֹּת יְסִירֶנָּה:
10	as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.	10 כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל־מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:
11	But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,	11 וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רָאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקֶרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:
12	even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.	12 וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שֹׁפֵךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֹׁפֵךְ הַדָּשָׁן (פ) יִשָּׂרַף:
13	And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:	13 וְאִם כָּל־עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקְהָל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשָׁמוּ:
14	when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.	14 וְנִזְדָּעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקְהָל פָּר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וַהֲבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:

(10) כאשר יורם. מאותן אמוּרין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש צנח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד צקדשים, צפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלצד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולצית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וצצית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו במס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד שאלו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שצטורה שהוא מותר (הוריות ז): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	וְיִסְמְכוּ סִבֵּי כְנִשְׁתָּא יָת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תּוֹרָא קֳדָם יי וְיִכּוּס יָת תּוֹרָא קֳדָם יי:
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	וְיַעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתּוֹרָא לְמִשְׁכַּן זְמָנָא:
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:	וְיִטְבּוֹל כְּהֵנָא אֶצְבָּעֵיהּ מִן דָּמָא וְיַזִּי שִׁבְעָא זְמַנִּין קֳדָם יי קֳדָם פְּרוּכָתָא:
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּדֵי מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּמִן דָּמָא יִתִּין עַל קַרְנֹת מִדְּבָחָא דְקֳדָם יי דְּכַמְשָׁן זְמָנָא וְיָת כָּל דָּמָא יִשְׁפּוֹךְ לְיִסּוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְעֹלָתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֲלָבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:	וְיָת כָּל תְּרַבִּיחַ יַפְרִישׁ מִנֶּיהּ וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֹּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:	וְיַעֲבִיד לְתּוֹרָא כְּמָא דְעַבֵּד לְתּוֹרָא דְחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וְיִכְפֹּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָא וְיִשְׁתַּכֵּיב לְהוֹן:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֶל הוּא: (פ)	וְיַפִּיק יָת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִזְקִיד יְתֵיהּ כְּמָא דְּאִזְקִיד יָת תּוֹרָא קֳדָמָהּ חַטַּת קֹהֶלָא הוּא:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:
(19) ואת כל חלביו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועָה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):
(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בניתינן על המזבח החיצון שנחנן במתנה אחת כפר, הוֹרֵךְ לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

22	When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:	אם רבא יחוב ויעביר חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ייחוב:	אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות יהוה אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם:	22
23	if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.	או אתידע ליה חובתיה דחב בה וייתי ית קורבניה צפיר פר עזין דכר שלים:	או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים:	23
24	And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.	ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויכוס יתיה באתרא דיכוס ית עלתא קדם יי חטאת הוא:	וסמוך ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העלה לפני יהוה חטאת הוא:	24
25	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.	ויסב כהנא מדמא דחטאת באצבעיה ויתין על קרנת מדבחה דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא:	ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל-יסוד מזבח העלה:	25
26	And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.	וית כל תרביה וסיק למדבחה כתירב נכסת קודשיא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:	ואת כל חלב ואת-המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: (פ)	26
27	And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:	ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:	ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה אשר לא תעשינה ואשם:	שסי
28	if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.	או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:	או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא:	28

- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
 (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה לו יש שמשמשי צלשון אס, ואם במקום אס, וכן אס נודע פי שור נקח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה:
 (24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
 (25) ואת דמו. שירי הדם:
 (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

29	And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:	וְסָמַךְ יָת יָדִיהָ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וְיַכּוּס יָת חֲטָאתָא בְּאַתְרָא דְּעֹלָתָא:
30	And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	וְיִסַּב כַּהֲנָא מִדָּמָהּ בְּאַצְבָּעִיהָ וְיַתִּין עַל קַרְנֵת מִדְּבָחָא דְּעֹלָתָא וְיָת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:
31	And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.	וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֲלֵב־מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַרִּיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)	וְיִת כָּל תְּרֵבָה יַעֲדִי כַּמָּא דְּאַתְעֵדָא תְּרֵב מֵעַל נִכְסַת קוּדְשִׁיא וְיַסִּיק כַּהֲנָא לְמִדְּבָחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יי וְיַכְפֹּר עֲלוּהִי כַּהֲנָא וְיִשְׁתַּבֵּיכ לִיה:
32	And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.	וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה:	וְאִם אָמַר יִיתִי קוּרְבָּנִיהָ לַחֲטָתָא נִקְבָּא שְׁלָמָא יִיתִינָה:
33	And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:	וְסָמַךְ יָת יָדִיהָ עַל רִישׁ חֲטָתָא וְיַכּוּס יָתֶהּ לַחֲטָתָא בְּאַתְרָא דְּיַכּוּס יָת עֹלָתָא:
34	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	וְיִסַּב כַּהֲנָא מִדָּמָא דְּחֲטָתָא בְּאַצְבָּעִיהָ וְיַתִּין עַל קַרְנֵת מִדְּבָחָא דְּעֹלָתָא וְיָת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:
35	And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.	וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֲלֵב־הַכֶּשֶׁבִּי מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)	וְיִת כָּל תְּרֵבָה יַעֲדִי כַּמָּא דְּמִתְעֵדָא תְּרֵב אָמַר מִנְכַּסַּת קוּדְשִׁיא וְיַסִּיק כַּהֲנָא יְתִהוֹן לְמִדְּבָחָא עַל קוּרְבָּנֵי דְּיי וְיַכְפֹּר עֲלוּהִי כַּהֲנָא עַל חֻבְתִּיהָ דְּחָב וְיִשְׁתַּבֵּיכ לִיה:

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמורי עז האמורים צלמים:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שחטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שחטתו אמורין ואלֵהָ, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה חֵלְיָה עם האמורין: על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש צלע"ו:

v	And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;	וְאִם אִישׁ יִשְׁמָע קוֹל אֱלֹהִים וְהָיָה עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם לֹא יִגִּיד וְנִשְׁאַ עוֹנוֹ: חֻבֵּיהָ:	*ב
2	or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;	אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַם בְּכָל-דִּבְרָר טֶמֶא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טֶמֶא אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טֶמֶא אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרָץ טֶמֶא וְנִגְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה טֶמֶא וְאָשָׁם:	2
3	or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;	אוֹ כִּי יִגַּע בְּטִמְאֹת אָדָם לְכָל טִמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנִגְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה יָדַע וְאָשָׁם:	3
4	or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;	אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשְׁבַּע לְבַטָּא בְּשִׁפְתָּיִם לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִגְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאלֵה:	4
5	and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;	וְהָיָה כִּי-יֵאָשָׁם לְאַחַת מֵאלֵה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: וַיִּנְדֵּי דָחַב עָלָה:	5
6	and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.	וְהָבִיָא אֶת-אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן-הַצֹּאֵן בְּשִׁבְיָה אוֹ-שְׂעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מַחְטָאתוֹ:	6

- (1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו בעדות שיעיד לו:
(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שזועות
(1.) נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וזין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
(4) בשפתיים. ולא בלב: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שזועות כו.). ונעלם ממנו. ועבר על שזועות. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אצל שזועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא צאשם:

7	<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִיחָא וְיִיתִי יֵת חֹבְתִיהָ דְחָב תָּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תָּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וְאִם לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הִי שֶׁהָ וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>	7
8	<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיִיתִי יִתְהוֹן לְוֵית כְּהֵנָּא וְיִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>	<p>וְהָבִיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>	8
9	<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדִי מִדָּמָא דְחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וְדִישְׁתָּאֵר בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֵה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>	9
10	<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיֵת הַתִּנְיָנָא יַעֲבִיד עֹלָתָא בְּדַחְזֵי וְיִכְפֹּר עֲלוּהֵי כְּהֵנָּא מִחֹבְתִיהָ דְחָב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהָ:</p>	<p>וְאֶת־הַשְּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כְּמִשְׁפַּט וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>	10
11	<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִיק יָדָיו לְתָרִין שְׁפָנִינִין אוֹ לְתָרִין בְּנֵי יוֹנָה וְיִיתִי יֵת קוֹרְבָּנִיהָ דְחָב חֵד מִן עֶסְרָא בְּתֵלַת סָאִין סוּלְתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׂנִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתִּין עָלֶיהָ לְבוֹנֵתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לְשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא־יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנֶה כִּי חַטָּאת הוּא:</p>	שביעי
12	<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִיתִינָהּ לְוֵית כְּהֵנָּא וְיִקְמוֹץ כְּהֵנָּא מִנָּה מְלִי קְמָצִיהָ יֵת אֲדָכְרָתָהּ וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָּנֵי דִּי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְהָבִיאהָ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמָּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קְמָצוֹ אֶת־אֲזָכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>	12

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכחיס ז): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא): עורף. הוא גובה הראש המשופע לזד הנאור: מול עורף. מול הראש את העורף, והוא אורך כל אחורי הנאור:
- (9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזזה ומזוי, אחוז בעורף ומזוי, והדס ניתז והולך למזבח (זכחיס קד): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרצנו מהדר (מנחות ו):
- (12) חטאת הוא. נקמנה ונקמרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.
- 16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.
- 17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.
- 13 וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל-חַטָּאתוֹ וְאֶשְׁר־חֹטֵא מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה חֹבֶבְתִּיהָ דָּחַב מִחֻדָּא מֵאֲלִין וְנִסְלַח לוֹ וְהִיתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)
- 14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
- 15 נֶפֶשׁ כִּי-תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאָה בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהִבִּיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בַּעֲרֹכָה כֶּסֶף-שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל-הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:
- 16 וְאֵת אֲשֶׁר חֹטֵא מִן-הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֶת-חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אוֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)
- 17 וְאִם-נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וְעִשְׂתָּה אֶחָת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂנָּה וְלֹא-יָדַע וְאֲשָׁם וְנִשָּׂא עֹנֹו:
- 17 ואם אָנֹכְךָ אֲרִי יָחִיב וְיַעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דִי דְלֹא קִשְׁרִין לְאַתְעֲבָדָא וְלֹא יָדַע וְחָב וּיִקְבִּיל חֹבִיָּה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכחוז, שהרי צעשירות וצדלות נאמר מחטאתו, וכאן צדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כו:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האופה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האופה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת משלש כפרות האמורות צענין, או צעשירות, או צדלות, או צדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול העמוקים שזהם יהיו צכשזה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו צעשירות האופה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האופה צדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שירה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל תהיה לא תאכל (ויקרא ו, טז):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יב), וכן הוא אומר וימעלי צאלהי צבתיקהם ויזינו אחרים צאלהי עמי הארץ (דברי הימים"א ה, כה), וכן הוא אומר צסוטה וימעלה צו מעל (צמדצה, יב): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא צתרומה ולא יצאו עלי חטא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח:). מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים: איל. ל' קשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה צן שמי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שמי סלעים: (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

18	And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.	וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכֵּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגֹגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לָּו: וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לַיהוָה: וַיָּבִיאוּ אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכֵּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגֹגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לָּו: וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לַיהוָה:
19	It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.	אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לַיהוָה: (פ) אֲשֶׁמָּא הוּא עַל חֻבֹּתֶיהָ דְחָב אֲשֶׁמָּא יִקְרִיב קָדָם יי:
20	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
21	If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;	נֶפֶשׁ כִּי תִחְטָא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וְכָחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ בַּפְקָדוֹן אִו־בְּתִשּׁוּמַת יָד אִו בְּגִזְלָא אִו עָשָׂק אֶת־עֲמִיתוֹ: אִנָּשׁ אֲרִי יְחֹבֵב וַיִּשְׁקֹר שֹׁקֵר קָדָם יי וַיִּכְדֹּיב בַּחֲבֵרִיהָ בַּפְקָדָנָא אִו בְּשִׁוְתַפּוּת יָדָא אִו בְּגִזְלָא אִו עָשָׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:
22	or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;	אִו־מֵצָא אֲבֵדָה וְכָחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֵר עַל־אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהוֹן: אִו אֲשַׁכַּח אֲבֵדָתָא וַיִּכְדֹּיב בָּהּ וַיִּשְׁבַּע עַל־שֹׁקֵר עַל־אֲחַת מִכָּל דְּיַעֲבִיד אִנָּשָׁא לְמַחֲב בְּהוֹן:

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסבור ששחיתוהו היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם חלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי' תְּקַזֵּר קְזִיךְ בְּשִׁדְךָ (דברים כד, יט) וְשָׂכַסְתָּ עוֹמֵר בְּשִׁדְךָ (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קצב הכתוב זכרה למי שבא על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע זרורה בזנפיו, ונפלה הימנו, ומנא הנינו ונתפרנס בה, הרי הקצ"ה קובע לו זכרה: (18) בעררך לאשם. בערך האומר למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב): (19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לזרוך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים וצטטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים וצטטר, אצל המפקיד אצל חבירו ואינו רואה שחמד צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. שָׁשׁ צידו ממון להעסק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

<p>23 then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשֵׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אֹתוֹ הָעֵשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אֹתוֹ הַפְּקָדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִד אֹתוֹ אֹת־הָאֲבִידָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>23 וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשֵׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אֹתוֹ הָעֵשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אֹתוֹ הַפְּקָדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִד אֹתוֹ אֹת־הָאֲבִידָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>
<p>24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.</p>	<p>אוּ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשָּׁבַע עָלָיו לְשָׁקֵר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁוֹ וַחֲמִשְׁתָּיו יִסֵּף עָלָיו לְדָהוּא דִּילִיָּה וַתִּגְנִיָּה בְיוֹמָא דְחֻבָּתֶיהָ:</p>	<p>אוּ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשָּׁבַע עָלָיו לְשָׁקֵר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁוֹ וַחֲמִשְׁתָּיו יִסֵּף עָלָיו לְדָהוּא דִּילִיָּה וַתִּגְנִיָּה בְיוֹמָא דְחֻבָּתֶיהָ:</p>
<p>25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.</p>	<p>וְיָבִיא לַיהוָה אֵילָתָם מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>25 וְיָבִיא לַיהוָה אֵילָתָם מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.</p>	<p>וַיְכַפֵּר עָלָיו כֹּהֵן קָדָם יְיָ וַיִּשְׁתַּבֵּק לִיהוָה עַל כָּדָא מִכָּל דִּי־עָבִיד לְמַחֲבָּהּ:</p>	<p>וַיְכַפֵּר עָלָיו כֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאִשְׁמָה בָּהּ: (פ)</p>

The Haftarah is Isaiah 43:21 - 44:23 on page 138. For Shabbat Zachor the Maftir and Haftara are on page 165. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftara on page 173.

<p>VI And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>
<p>2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.</p>	<p>צִו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּזְרֶת הַעֲלָה הִוא הָעֲלָה עַל־מוֹקְדָהּ (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּשָּׂרָף בּוֹ:</p>	<p>צִו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּזְרֶת הַעֲלָה הִוא הָעֲלָה עַל־מוֹקְדָהּ (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּשָּׂרָף בּוֹ:</p>

(22) וכחש בה. שכפר על אמת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון;
(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוץ צחש, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג' ס"א) וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשותיו. (צ"ק קט). רצתה תורה חמשות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיחמיעט הקרן שנשבע עליו פחות משוה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ציור צריך הכתוב לזרז צמקוס שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אס עלה ירד, ואיזה אס עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא

<p>3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.</p>	<p>וּלְבַשׁ תִּכְבֹּשׁ מְדוּ וּמִכְנָסֵי-בָד וְלִבְשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>3 וְלִבְשׁ תִּכְבֹּשׁ מְדוּ וּמִכְנָסֵי-בָד וְלִבְשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוֹשׁוֹהֵי וְלִבְשׁ לְבוֹשֵׁי אֲחֵרִים וַיִּבְרֵךְ יֵת דָּשָׁן לְמִפְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי:</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוֹשׁוֹהֵי וְלִבְשׁ לְבוֹשֵׁי אֲחֵרִים וַיִּבְרֵךְ יֵת דָּשָׁן לְמִפְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי:</p>
<p>5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּשְׁמַר בֹּלֵלָה תִּכְבֶּה וּבֵיעַר עָלֶיהָ הַפֶּתֶן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֶרְךָ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֻלְבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>	<p>5 וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּשְׁמַר בֹּלֵלָה תִּכְבֶּה וּבֵיעַר עָלֶיהָ הַפֶּתֶן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֶרְךָ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֻלְבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>
<p>6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.</p>	<p>אֵשׁ תָּמִיד תִּשְׁמַר עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: (ס)</p>	<p>6 אֵשׁ תָּמִיד תִּשְׁמַר עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: (ס)</p>
<p>7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>

ירדו: הוא העולה. למעט את הרוצע ואת הנרצע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולן בקדש שנפסלו קודם שזאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא, ח) וזכאים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכמות, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתים (ערכין ג:). והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:). הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אינך ואינך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה:)).

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכך צהולא הדשן צגדים שהוא משמש בהן תמיד, צגדים שצשל בהן קדרה לרצו אל ימזוג בהן כוס לרצו, לכך ולצש צגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:). והוציא את הדשן. הַצָּבֹר צַפְפֹּת כשהוא קָצָה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח:). ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אס יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה להַעֲלֹת גַר קָמִיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה:). לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין צענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא

<p>8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשֶּׁמֶן מִנְחָה וְאֵת כָּל-הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרֶתָהּ לַיהוָה:</p>
<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֹחַ חֲמִץ חֲלָקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קִדָּשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָּה חֲקֵעוּלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קָרְבַּן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֹלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>

מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לזד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהחוצר, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיצה. צר") בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז:). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמיצה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות דויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא האפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים צחמן (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד:).

(11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָס לְלֶהֱיוּ מִקְדָּשֵׁי הַקִּדָּשִׁים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים נז:):

14	On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.	עַל־מַחְבֹּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה עַל מִסְרִיתָא בַּמֶּשֶׁחַ תַּתְּעִיבִיד מִרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנַּחַת פֶּתִים תִּקְרִיב רֵיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:	14
15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתֵיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֹק־עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל־מִנַּחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנַּחֲתָא דְכֹהֵנָא גְמִיר תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאתָא בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאתָא לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:	18
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַכֹּהֵן הַמִּחְטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בְּבִשְׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ:	20

- (13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא):
- (14) מרבכת. חלוטה צרותמין כל זרעה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויה אפיות הרבה, שאחר חליטתה אופה צמור, וחזור ומטוגנה צמחצת (מנחות נ): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה:
- (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטיר. אין נקמצת להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:
- (16) כליל. כולה שזה לגזרה:
- (19) המחטא אותה. העובד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא טמא צשעת זריקת דמים שאינו חולק צבשר (וצחים ט), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים צאכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר צכהנים יאכל אותה:
- (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה חפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אורתו מקוס דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בחוץ העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו ולא יטה ללך מן מקום (איוצ טו, כט), יהא נטוי:

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּכְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ וּמִן דְּחֹסֶף דִּתְתַבְּשַׁל בִּיהּ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחֲשֶׁת בְּשֻׁלָּהּ וּמִרְק וְשֻׁטָף בַּמַּיִם:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל-זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:	22
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (פ)	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:	VII
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחַטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת הָאֵלֶּיָּהּ וְאֶת-הַחֲלֵב הַמְּכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלֵב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיֹּתֶרֶת עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירָנָה:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁם לַיהוָה הוּא:	5

(21) ישבר. לפי שהנליעה שנזלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הגסים (אסתר ב, יז) אשקורי"ר זלע"ו: ומרק ושטף. לפלוט את זליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמקטף אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לקטוי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכניס מדם חטאת החיונה לפני פסולה (זכחים פג): וכל. לרצות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשתא ד, ז):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמנינו אשם צבור נאמר ישחטו, רבים, ותלכו בעולה להביא עולת צבור לזפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין באשם לכן הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נמפרשו בה צפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואילו וכבש נמפרשו באליה:

(5) אשם הוא. עד שנתקשמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנמפרשו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקין

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אֶחָת לָהֶם הַכֹּתֶן אֲשֶׁר יִכַּפֵּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהַכֹּתֶן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תִּאֲפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־ מַחְבֵּת לַכֹּתֶן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן וְחֹרֶבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ בְּאָחִיו: (פ)
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תּוֹרַת זִבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבַּח הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן:

המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנחם לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צמח, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עֲלָמוֹ שלא הוקטרו אמוריו כשר (צחסיס ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צמח כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצו זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאין חולקים בעורות (צחסיס קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכוון, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לביטא אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחורבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

13	With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.	עַל־חֶלֶת לֶחֶם חֻמֵּץ יִקְרִיב קִרְבָּנוֹ עַל־זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו:	עַל גְּרִיצוֹן דְּלָחִים חֻמֵּץ יִקְרִיב קִרְבָּנוֹ עַל נִכְסַת תּוֹדַת קֹדְשׁוֹהִי:
14	And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קִרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַפֶּהֱן הַזֶּה אֶת־הֶם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה:	וְיִקְרִיב מִנִּיהַ חֵד מִכָּל קִרְבָּנוֹ אֶפְרֹשֻׁתָּא קִדְּם יִי לְכַהֵנָּא דִּיזְרוּק יֵת דָּם נִכְסַת קֹדְשֵׁיא דִּילִיהַ יְהִי:
15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	וּבִשָּׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו בְּיוֹם קִרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא־יִנָּיֵחַ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר:	וּבִשָּׂר נִכְסַת תּוֹדַת קֹדְשׁוֹהִי בְיוֹם קִרְבָּנוֹ יִתְאָכִיל לֹא יִצְנַע מִנִּיהַ עַד צַפְרָא:
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	וְאִם־נִגְדָּרוֹ אוֹ נִדְבָה זֶבַח קִרְבָּנוֹ בְּיוֹם הִקְרִיבוֹ אֶת־זֶבְחוֹ יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל:	וְאִם נִגְדָּרָא אוֹ נִדְבָתָא נִכְסַת קִרְבָּנוֹ בְּיוֹמָא דִּיקְרִיב יֵת נִכְסֵיהַ יִתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דִּבְתְּרוּהִי וְדִישְׁתָּאֵר מִנִּיהַ יִתְאָכִיל:
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	וְהַנּוֹתֵר מִבִּשָּׂר הַזֶּבַח בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֶף:	וְדִישְׁתָּאֵר מִבִּשָּׂר נִכְסַתָּא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאֵה בְּנוֹרָא יִתּוּקַד:
18	And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.	וְאִם הֵאָכֵל יֵאָכֵל מִבִּשָּׂר־זֶבַח שְׁלָמָיו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחַשֵּׁב לוֹ פְּגוּל יִתִּיחַ וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא:	וְאִם אֵתְאָכֵלָא יִתְאָכִיל מִבִּשָּׂר נִכְסַת קֹדְשׁוֹהִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאֵה לֹא יִהִי לְרַעְוָא דְּמִקְרִיב יִתִּיחַ לֹא יִתְחַשֵּׁב לִיהַ מִרְחָק יִהִי וְאָנֹשׁ דִּיכּוּל מִנִּיהַ חוֹבִיחַ יִקְבִּיל:

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן ידו לה' סָדָדוּ וּנְפָלְאוּסִיּוֹ לְגַנִּי אָדָם. וְיִנְצְחוּ וְצָחִי תוֹדָה (תהלים קו, כא-כב), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור צענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנח, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עו.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ציוא וטבול יוס, ומלצאת לחולין צפדין עד שיטפט הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), וצטרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל מזיר, וחגיגת י"ד, שהיה נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יב, א): ביום קרבנו יאכל. וכומן צטרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז:):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הציאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש צענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו זו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון וְאֵלֶּה צִנִּי וְצִעֲוֹן וְאֵיפֶה וְעֶפֶה (צראשית לו, כד) תת וקדש וצָאָה מִרְמָם (דניאל ח, יג):

19	And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.	וּבֶשֶׁר קוֹדֵשׁ דִּיקָרָב בְּכָל מָסָאב לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וּבֶשֶׁר כָּל-טָהוֹר יֵאָכֵל בְּשָׂר׃	19
20	But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.	וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּטְמֵאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ׃	20
21	And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.	וְהַנֶּפֶשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טָמֵא בְטֵמֵאת אָדָם אֹו בְּבִהֶמָה טִמְאָה אֹו בְּכָל-שִׂקִּין טָמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ׃ (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)	21
22	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר׃	22
23	Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat not fat, of ox, or sheep, or goat.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שֹׁר וּכְשֵׁב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ׃	23
24	And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.	וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ׃	24

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשבו נשחיתה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, בשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו בשעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בתוך הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיאז מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר וְדָם וְצִקִּיף וְשֶׁפֶף וְהִבְשָׁר תֹּאכַל (דברים יב, כו), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צפר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם יאז חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחזק אהל מועד יאכלוהו, בצפר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צפר, אפילו בכל העיר): (20) ושמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זבחים מג:), אכל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והצפר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בחורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכוס יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יַעֲשֶׂה לְכָל מַלְאָכָה. צא ולימד על החלב שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ח"פ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יוצא איסור נבילה וטורפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר

25	For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.	כִּי כָל-אֹכֵל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:	אָרִי כָל דֵּייוֹכֹל תִּרְבָּא מִן בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא דֵּייוֹכֹל מֵעַמִּיהָ:
26	And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.	וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבְּהֵמָה:	וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן דְּעוֹפֵא וְדַבְּעִירָא:
27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל כָּל-דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)	כָּל אֲנָשׁ דֵּייוֹכֹל כָּל דָּם וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיהָ:
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְחֵי שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵי שְׁלָמֹו:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דַּמִּקְרִיב יְתַּנְכַּסְתָּ קוֹדְשׁוֹהִי קֳדָם יְיָ יִתִּי יְתַּ קוֹרְבָנִיהָ לְקֳדָם יְיָ מִנְכַּסְתָּ קוֹדְשׁוֹהִי:
30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֲנָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֵלֶב עַל-הַחֹזֶה יְבִיאֻהוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַגִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	יְדוֹהִי יִיתֵן יְתַ קוֹרְבָנִיהָ דִּי יְתַ תִּרְבָּא עַל חֲדָא יִיתַנִּיהָ יְתַ חֲדָא לְאַרְמָא יְתַה אֲרָמָא קֳדָם יְיָ:
31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.	וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַחֵלֶב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:	וַיִּסֵּק כְּהֵנָּא יְתַ תִּרְבָּא לְמַדְבַּחָא וַיְהִי חֲדָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:

אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגבים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע ונהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לז): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידידו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלז והחזות נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא): את אשׁי ד'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שזק הקרומה וצוה הקנופה על אשׁי התלגדים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וישימו את התלגדים על הקטורת ויקטיר התלגדים המנופסה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציאו, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשׁי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ד):

32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשֻׁתָּא לְכַהֲנָא מִנְכֶּסֶת קוֹדֶשִׁיכוֹן:	וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לִכְהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמִיכֶם:	32
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	דְּמִקְרִיב יֵת דָּם נְכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא וְיָת תִּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיה תְּהִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:	הַמִּקְרִיב אֶת־הָדָם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לּוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְהָ:	33
34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	אֲרִי יֵת חֲדָיא דְאַרְמוּתָא וְיָת שְׂקָא דְאַפְרָשֻׁתָּא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוֹדֶשִׁיהוֹן וַיִּתְּבִית יְתָהוֹן לְאַהֲרֹן כַּהֲנָא וּלְבָנָיו לְקִים עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	כִּי אֶת־חֹזה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־ יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֵּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	34
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בְּנוֹהֵי מְקוֹרְבָנָא דִּי בְיוֹמָא דִּיקָרְבוּן יְתָהוֹן לְשִׁמְשָׁא קָדָם יְיָ:	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לִכְהֵן לַיהוָה:	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	דְּפַקִּיד יְיָ לְמַתָּן לָהוֹן בְּיוֹמָא דִּירְבּוֹן יְתָהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם לְדִרְיָהוֹן:	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	דָּא אוֹרִיתָא לַעֲלֹתָא לְמִנְחָתָא וּלְחֻטָּאתָא וּלְאַשְׁמָא וּלְקוֹרְבָנָא וּלְנְכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא:	זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לְמִנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאַשֶׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים:	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	דְּפַקִּיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינֵי בְיוֹמָא דְּפַקִּיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקָרְבָּא יֵת קוֹרְבָנָהוֹן קָדָם יְיָ בְּמִדְבָּרָא דְּסִינֵי:	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּתֹר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קֹרְבָנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּלְלִי יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֹ:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	רביעי ד

(32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סוּבָךְ של ירך (חולצין קלד):
 (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלצין, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלצין
 שאינו חולק צבשר:
 (34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):
 (37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:

<p>2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קריב ית אהרן וית בנוהי עמיה וית לבושיא וית משחא דרבוטא וית תורא דחטא וית תרין דכרין וית סלא דפטיריא:</p>	<p>2 קח את־אהרן ואת־בניו אתו ואת הבגדים ואת שמן המשחה ואתו פד החטאת ואת שני האילים ואת סל המצות:</p>
<p>3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'</p>	<p>וית כל כנשתא כנוש לתרע משכן זמנא:</p>	<p>3 ואת כל־העדה הקהל אל־פתח אהל מועד:</p>
<p>4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>ועבד משה כמא דפקיד יתיה ואתכנישת כנשתא לתרע משכן זמנא:</p>	<p>4 ויעש משה כאשר צוה יהוה אותו ותקהל העדה אל־פתח אהל מועד:</p>
<p>5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'</p>	<p>נאמר משה לכנשתא דין פתגמא דפקיד ית למעבד:</p>	<p>5 ויאמר משה אל־העדה זה הדבר אשר־צוה יהוה לעשות:</p>
<p>6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וקריב משה ית אהרן וית בנוהי ואסחי ותהון במיא:</p>	<p>6 ויקרב משה את־אהרן ואת־בניו וירחץ אתם במים:</p>
<p>7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>ויהב עלוהי ית כתונא וזריו יתיה בהמנא ואלביש יתיה ית מעילא ויהב עלוהי ית איפודא וזריו יתיה בהמנא איפודא ואתקין ליה ביה:</p>	<p>7 ויתן עליו את־הכתנת ויחגור אתו באבנט וילבש את־המעיל ויתן עליו את־האפד ויחגור אתו בחשב האפד ויאפד לו בו:</p>
<p>8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.</p>	<p>ושוי עלוהי ית חושנא ויהב בחושנא ית אוריא וית תומימא:</p>	<p>8 וישם עליו את־החשן ויתן אל־החשן את־האורים ואת־התמים:</p>
<p>9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>ושוי ית מצנפתא על רישיה ושוי על מצנפתא לקביל אפוהי ית ציצא דדהבא כלילא דקודשא כמא דפקיד ית משה:</p>	<p>9 וישם את־המצנפת על־ראשו וישם על־המצנפת אל־מול פניו את ציץ הזהב גזר הקדש כאשר צוה יהוה את־משה:</p>

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה: קח את אהרן. קחנו דזכרים ומשכהו: ואת פד החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלואים בואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו זיוס ראשון למלואים חזר וזכרו צענת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דזכרים שמראו שאני עושה לפניכם זוני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בצרפת המלואים פירשתי בואתה תזוה (שם):
- (8) את האורים. כתב של שם המפורש:

10	And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:	10
11	And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכֶּיִּזֵּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם:	11
12	And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל־רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:	12
13	And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְיֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִט וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	13
14	And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיָּגֵשׁ אֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶךְ הַחֲטָאת:	תמישי
15	And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:	15
16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכִּבְדֹּ וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֵלְבֵהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:	16

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים צניץ נתן על המצנפת נמצא הניץ חלוי במצנפת:

(11) ויז מננו על המזבח. לא ידעתי היכן נצטו זהזאות הללו:

(12) ויצק. וימשח. צמחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. סטאו וטפרו מזרות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. צעודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכנף, שהיה נוטל מעט מן הכנף עמה:

17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־ מֹשֶׁה:	17
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרָן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־ רֹאשׁ הָאֵיל:	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	19
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לִנְתָחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדֶר:	20
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכִּבְדִּים רָתַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־ כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיחַ־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	21
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרָן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:	ששי
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמּוֹ וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֶזְזֹן־אֹהֲרָן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	23
24	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֹהֲרָן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תַּנְנוּד אֶזְזָנָם הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	24

(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים לַשּׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים וּמְשָׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים כִּכְהֻנָּתָם:

<p>25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וַיִּקַּח יֵת תַּרְבָּא וְיֵת אֲלִיתָא וְיֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גּוּא וְיֵת חֲצֵר כְּבָדָא וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבֵּהוֹן וְיֵת שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>25 וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֵלֶיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר־עַל־ הַקֶּבֶד וְאֶת־יִתְרַת הַכְּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלֻבֵתוֹ וְאֶת־שׁוֹק הַיְּמִינִי:</p>
<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסָּלָא דְּפִטִּירִיא דְּקָדָם יֵי נָסִיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִתָא חֲדָא וּגְרִיצָתָא דְּלֶחִים מִשַּׁח חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוּי עַל תַּרְבֵּינָא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>26 וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר־לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֲלֹת מִצָּה אַחַת וְחֲלֹת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תַּחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְּמִינִי:</p>
<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּתֵּב יֵת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהֵי נְאָרִים יִתְהוֹן אַרְמָא קָדָם יֵי:</p>	<p>27 וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסִּיב מֹשֶׁה יִתְהוֹן מֵעַל יְדֵיהוֹן וַאֲסִיק לְמִדְבַּחָא עַל עֲלָתָא קוֹרְבָנִיא אֲנּוֹן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קוֹרְבָנָא הוּא קָדָם יֵי:</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּסִּיב מֹשֶׁה יֵת חֲדָיא נְאָרִימִיָּה אַרְמָא קָדָם יֵי מְדַכְר קוֹרְבָנִיא לְמֹשֶׁה הָיָה לְחֶלֶק כְּמָא דְּפִקִּיד יֵי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנָּה כְּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּסִּיב מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָא דְּרַבּוּתָא וּמִן דָּמָא דְּעַל מִדְבַּחָא וְאָדִי עַל אַהֲרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיָּה וְקִדִּישׁ יֵת אַהֲרֹן יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְיֵת בְּנוֹהִי וְיֵת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיָּה:</p>	<p>30 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וּמִן־דָּהֶם אֲשֶׁר־עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:</p>

(26) וחלל לחם שמן. היא רצוה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש בזמנחות (עח).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שזעמ ימי המלוים בחלות לכן (עבודה זרה לד): על העולה. אחר העולה ולא
מזינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו בִּשְׂלוּ אֶת-הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו בִּשְׂלוּ אֶת-הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>	<p>32 וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>
<p>33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹן שִׁבְעַת יָמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹדְשׁוֹן אֲרִי שִׁבְעַת יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹדְשׁוֹן:</p>	<p>מפטיר 33 וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹן שִׁבְעַת יָמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹדְשׁוֹן אֲרִי שִׁבְעַת יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹדְשׁוֹן:</p>
<p>34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כַּמָּא דַּעֲבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פְּקִיד יְיָ לְמַעַבַד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכוֹן:</p>	<p>34 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>
<p>35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא תִתְבּוֹן יִימָם וְלַיְלָא שִׁבְעַת יוֹמִין וְתִטְרוֹן יֵת מִטְרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוֹן אֲרִי כֵן אֶתְפַּקְדִּית:</p>	<p>35 וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם וְלַיְלָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי-כֵן צִוִּיתִי:</p>
<p>36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.</p>	<p>וַעֲבַד אַהֲרֹן וּבָנָיו יֵת כָּל פְּתֻמָּיָא דַּפְקִיד יְיָ בְּיַד דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>15 פסוקים 36 וַעֲשׂוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה: (ס)</p>

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 140. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 165. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 169. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 178.

<p>IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;</p>	<p>וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּמִינָא קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְסָבִי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>שמיני וַהֲוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
--	--	---

(34) צוה ד' לעשות. כל שצעת הימים ור"ל דרשו (יוםא ז'): לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אחס חייצים מיתה:
(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שצחן שלא הטו ימין ושמאל:
(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בצדד עולם (פרק ז'): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש צכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

<p>and he said unto Aaron: 'Take thee 2 a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.</p>	<p>וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן סֹב לָךְ עִגֹּל בָּר תֹּרִי לַחֲטָאתָ וְדָכַר לַעֲלֹתָ שְׁלָמִין וְקָרִיב קָדָם יי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן קַח-לָךְ עִגֹּל בֶּן-בָּקָר לַחֲטָאתָ וְאַיִל לַעֲלָה תְּמִימִם וְהִקְרִיב לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And unto the children of Israel 3 thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;</p>	<p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לְמִימָר סֹבֹ צֶפִיר בָּר עֵזִין לַחֲטָאתָ וְעִגֹּל וְאֹמֶר בְּנֵי שְׁנָא שְׁלָמִין לַעֲלֹתָ:</p>	<p>וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לַחֲטָאתָ וְעִגֹּל וְכֹבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם לַעֲלָה:</p>
<p>and an ox and a ram for 4 peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'</p>	<p>וְתֹר וְדָכַר לְנִכְסֹת קֹדֶשׁ־אֵשׁ לְדִבְחָא קָדָם יי וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח אֲרִי יֻמָּא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְגַּלִּי לְכוּן:</p>	<p>וְשׁוֹר וְאַיִל לְשְׁלָמִים לְדִבְחָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:</p>
<p>And they brought that which Moses 5 commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.</p>	<p>וְקָרִיבוּ יֵת דְּפִקִּיד מֹשֶׁה לְקָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְקָרִיבוּ כָּל כְּנַשְׁתָּא וְקָמוּ קָדָם יי:</p>	<p>וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל- פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל- הָעֵדָה וַיַּעֲמֻדוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And Moses said: 'This is the thing 6 which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'</p>	<p>וְאֹמֶר מֹשֶׁה דִּין פְּתִגְמָא דְּפִקִּיד יי תַּעֲבִדוּן וַיִּתְגַּלִּי לְכוּן יִקְרָא דִּי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר- צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:</p>
<p>And Moses said unto Aaron: 'Draw 7 near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'</p>	<p>וְאֹמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קָרֵב לְמִדְּבָחָא וְעִבִיד יֵת חֲטָתְךָ וְיֵת עֲלֹתְךָ וְכֹפֶר עֲלֶיךָ וְעַל עַמָּא וְעִבִיד יֵת קֹרְבַן עַמָּא וְכֹפֶר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּפִקִּיד יי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קָרֵב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חֲטָאתְךָ וְאֶת-עֲלֹתְךָ וְכֹפֶר בַּעֲדֶךָ וּבַעֲדַ הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קֹרְבַן הָעָם וְכֹפֶר בַּעֲדָם כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:</p>
<p>So Aaron drew near unto the altar, 8 and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.</p>	<p>וְקָרִיב אֹהֲרֹן לְמִדְּבָחָא וַיִּנְכֹּס יֵת עִגֹּלָא דְּחֲטָאתָא דִּילֵיהּ:</p>	<p>וַיִּקְרַב אֹהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחֹט אֶת-הָעִגֹּל הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר- לֹו:</p>

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקד"ש ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעשה ידיכם, לכן קרצנות הללו צאין חוצה ליום זה:
(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכן נצחרת (ת"כ פרשתא, ח): את
חטאתך. עגל בן זקרה: ואת עולתך. אייל: קרבן העם. שער עזים ועגל וכזש. כל מקום שנאמר עגל בן שנה הוא,
ומכאן אתה למד:

9	<p>And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.</p>	<p>9 וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֵּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
10	<p>But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>10 וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכִּלְיֹת וְאֶת־הַיֵּתֶרֶת מִן־הַכֶּבֶד מִן־הַחֲטָאֹת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
11	<p>And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.</p>	<p>11 וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
12	<p>And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.</p>	<p>12 וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
13	<p>And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.</p>	<p>13 וְאֶת־הָעֹלָה הִמָּצְאוּ אֵלָיו לִנְתֻחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>
14	<p>And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.</p>	<p>14 וַיִּרְחֹץ וַיְרַחֵץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
15	<p>And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.</p>	<p>15 וַיִּקְרָב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּנְחָטֵהוּ כְּרֹאשׁוֹן:</p>
16	<p>And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.</p>	<p>16 וַיִּקְרָב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:</p>
17	<p>And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.</p>	<p>17 וַיִּקְרָב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלִּבְד עֹלֹת הַבֶּקֶר:</p>

- (11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חיונה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:
 (12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:
 (13) ויחטאו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:
 (14) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדבה צויקרא (צילא כ):
 (17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן וַיִּבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וַיִּכַּס יֵת תּוֹרָא וְיֵת דְּכָרָא נִכְסַת קוּדְשִׁיאָא דְלַעֲמָא וְאַמְטִיאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יֵת דְּמָא לֵיהּ וַיִּזְרְקִיהּ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֵלִיָּה וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּלִיֹּת וְיִתְרֵת הַכֶּבֶד:	וְיֵת תַּרְפִּיאָא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֵלִיתָא וְחָפִי גִזָּא וְכֹלִיתָא וְחִצֵּר כֶּבֶדָא:
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִּׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזֹזֹת וַיִּקְטֹּר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	וַשְׂוִיאוּ יֵת תַּרְפִּיאָא עַל חֲדָנוֹתָא וְאַסִּיק תַּרְפִּיאָא לְמִדְבָּחָא:
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֵת הַחֲזֹזֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הַנִּיף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	וְיֵת חֲדָנוֹתָא וְיֵת שְׁקָא דִּימִינָא אֲרִים אֶהֱרֹן אֲרִמָא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּפָקִיד מֹשֶׁה:
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרָד מֵעֲשֵׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:	וְאַרְיִם אֶהֱרֹן יֵת יְדוּהִי לַעֲמָא וּבְרִיכְנוּן וַנְחַת מִלְמַעְבַּד חַטָּאתָא וְעֹלָתָא וְנִכְסַת קוּדְשִׁיאָא:
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	וַעֲאֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן זְמָנָא וַנִּפְקוּ וּבְרִיכוּ יֵת עֲמָא וְאַתְגַּלִּי יִקְרָא דִּי לְכָל עֲמָא:

(19) והמכסה. חלב המכסה את הקרב: (20) וישימו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סז). (22) ויברכם. ברכת כהנים, יצרך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח: (23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מצאתי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות צרכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער ואומר, יודע אני שכעס הקד"ה עלי, ובשצילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתציתתי, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רצינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צמר צו:

<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>	<p>שלישי וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְנֵי-אַהֲרֹן נֹדֵב אִישׁ מִחֻתִּיתָהּ וַיִּהְיוּ בַּהֹן אִשְׁתָּא וְשׁוּיָאוֹ עֹלָה קִטְרֶת בְּסִמִּין וְקָרִיבוּ קֹדֶם יְיָ אִשְׁתָּא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקִּיד יְתֵהוּן:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְנֵי-אַהֲרֹן נֹדֵב אִישׁ מִחֻתִּיתָהּ וַיִּהְיוּ בַּהֹן אִשְׁתָּא וְשׁוּיָאוֹ עֹלָה קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>	<p>3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>
<p>4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל אֲחֵיבְהוּ וַיֹּאמֶר אֲחֵיהֶם קָרְבוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>	<p>4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל דִּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם קָרְבוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְנֵיהֶם אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְנֵיהֶם אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>

(24) וירנו. כתרנומו:

(2) ותצא אש. רצי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה צפני משה רצן, רצי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. מדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיחא בזיקרא רצה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, וְנִעְדָּשִׁי שָׁמָּה לְגַנִּי יִשְׁרָאֵל וְנִקְדָּשׁ בְּצִדְדֵי (שמות כט, מג), אל תקריב צבוכדי אלא צבוכודי (צבוכים קטו):. אומר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית במידועיו של מקום, והייתי צבוכר או צי או צך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רצה יב, צ):. וידום אהרן. קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיי יין (ת"כ סס לו. ויק"ר סס). בקרובי. צבוכרי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלס, אס כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נזכר אֱלֹהִים מִמֶּקְדָּשָׁךְ (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשין אלא ממקודשין:

(4) דד אהרן. עוזאל אחי עמרם היה, שנאמר וַיִּנֶּה קָסֶת וַיְנִי (שמות ו, יח):. שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחצירו, העבר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן
וּלְאַלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בְּנֵי
רָאשֵׁיכֶם אֲל־תִּפְרְעוּ וּבְגֵדֵיכֶם
לֹא־תִפְדְּמוּ וְלֹא תִתְּנוּ וְעַל־
כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וְאַחֲכֶם כָּל־
בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְבֹּד אֶת־הַשִּׁרְפָּה
אֲשֶׁר שָׂרָף יְהוָה:

And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.

וּמִפְתָּח אֵלֶּה מוֹעֵד לָא תִּצְאוּ
פֶּן־תָּמְתוּ בִּי־שָׁמַן מִשְׁתַּת
יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְדָבָר
מֹשֶׁה: (פ)

And the LORD spoke unto Aaron,
saying:

ה וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-אַחֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יֵי עִם אַחֲרֹן לְמִימֹר:

‘Drink no wine nor strong drink,
thou, nor thy sons with thee, when
ye go into the tent of meeting, that
ye die not; it shall be a statute
forever throughout your
generations.

וַיֵּן וַשְׁכָּר אֶל־תַּשְׁתּוֹ אֶתְּהוּ
וּבִנְיָד אֶתְּד בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֶחָד
מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם:

חֹמֶר וּמִרְוֵי לֹא תִשְׁתִּי אֶת
וּבְנִיד עִמָּךְ בְּמִעֲלֹכֹן לְמִשְׁכָּן
זִמְנָא וְלֹא תִמְתּוּן קִיָּם עָלֶם
לְדֹרִיכֹן:

And that ye may put difference
between the holy and the common,
and between the unclean and the
clean:

וְלַתְּבָרִיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין תְּחֵל וְלֹא־פָּרָשָׁא בֵּין קוּדְשָׁא וּבֵין חוּלָא וּבֵין מִסָּאבָא וּבֵין דִּכְנָא:

and that ye may teach the children
of Israel all the statutes which the
LORD hath spoken unto them by
the hand of Moses.’

וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־תַּחֲקִים אֲשֶׁר דָּבָר יְהוָה אֵלֵיהֶם בֵּיד־מֹשֶׁה: (פ)

(5) בכתבתם. של מתים, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמתם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נג. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׁקָל אֶסּוּר בתספורת (מועד קטן יד:), אצל אחס אל תערצבו שמחתו של מקום: ואל תמותו. האס תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להקטיל דה:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאבם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואם להיכל, בגשתם למזבח מנין, נאמר כאן כזיתת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גיטת מזבח כזיתת אהל מועד, אף כזיתת אהל מועד (ת"כ פרשת א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתגדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. ונחיים יז):

(11) ולהודרת. למד, שאסור שיכור בהוראה (כ"ב), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וצניח אֶפְךָ ולא תמותו, כהנים צעזעדים מיתה, ואין חכמים בהוראתם צמיתה:

<p>12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-אֶלְעָזָר וְאֶל-יִתְמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:</p>	<p>רביעי</p>
<p>13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֶיךָ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:</p>	<p>13</p>
<p>14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אִתָּהּ וּבְנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי-חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14</p>
<p>15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'</p>	<p>שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבְנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶק-עוֹלָם כְּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה:</p>	<p>15</p>
<p>16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:</p>	<p>וְאֵתוּ שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל-אֶלְעָזָר וְעַל-יִתְמָר בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִים לְאֹמֶר:</p>	<p>חמישי</p>

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וְאֶהְרֹן הַתְּלִיף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי בנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיז מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחזה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צֶעַד אֶהְרֹן צָעַת הַהוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאוין (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לזנות חק בקדשים: כי כן צויתי. צאניות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכיאת הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצרך לזכורם במקום קדוש, אבל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך בחלק, אבל צויתך לא בחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות בחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק צניך נתנו, חק לבנים, ואין חק לבנות (ת"כ שם י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צחזה. לא ידענו. ששניהם זהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישו המקרלות שלא יכחישו זה את זה כנר פרשתי שלשמן צו את אהרן (לעיל ז, ל):

17	'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?	מִדּוּעַ לֹא־אָכַלְתֶּם אֶת־הַחֲטָאִת בַּמִּקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא וְאֶתְּהוּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:	מִדּוּעַ לֹא אָכַלְתֶּם אֶת־הַחֲטָאִת בַּמִּקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא וְאֶתְּהוּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
18	Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'	הֵן לֹא־הוּבָא אֶת־דַּמָּהּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי:	הֵן לֹא אֶתְּעַל מִדָּמָהּ לְבֵית הַקֹּדֶשׁ גּוֹוָאָה מִיכָל תִּיכְלוּן יְתֵה בַּקֹּדֶשׁ כַּמָּא דְּפִקִּידִית:
19	And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?	וַיִּדְבֹּר אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה הֵן הִיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת־חֲטָאתָם וְאֶת־עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלֹתִי חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:	וּמִלִּיל אֶהֱרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קְרִיבוּ יְת חֲטוֹתֵהוֹן וְיֵת עֲלוֹתֵהוֹן קִדְּם יִי וְעִרְעָא יְתִי עָשָׁן כְּאֵלִין אֱלוֹ פֹון אַכְלִית חֲטָא יוֹמָא דִּין הִתְקִין קִדְּם יִי:
20	And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֹב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׁפֹּר בְּעֵינָיו:	וַיִּשְׁמַע בְּעֵינָיו: (פ)
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:	וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְלֹא־הֶרֶן לְמִימַר לָהֶון:

(16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו צו ציום שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ומחלקו בדבר חכמי ישראל, (צ"כ פרק ב, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אניות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוהו מלות: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמורת כהנים (פרק ב, צ) על אלעזר ועל איתמר. צמנל כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיבני על דברי: (17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציוצא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמייני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו: (18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכס לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חֲטָאת הָאֵשֶׁר יִצְאָה מִדִּמָּהּ וְגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכס לאכלה אף על פי שאתם אוגנים: כאשר צוית. לכס צמנחה: (19) וידבר אהרן. אין לשון צדור אלא לשון עו, שנאמר וַיִּדְבֹּר הָעָם וְגו' (צמנל כא, ה). אפשר משה קָפָה על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו דדין שיהא אבינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו דדין שיהא חלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צאלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיִּאֲמַר הָאֵשֶׁר הִפְּחִין אֶל אֲנָשֵׁי הָאֵצָה וְגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מלאכתי בצפרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמה זרקתם דמה אוגנים, שהאונן שעצד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיעות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (וצחים קא). ותקראנה אותו כאלה. אפילו לא היו המתים צָנִי, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו'. היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת צקדשי שעה, אין לך להקל צקדשי דורות: (20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יצ):

2	דְּבַרְוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־ הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:	מִלֵּילוֹ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵמִימֹר דָּא חַיָּתָא דְּתִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְּעַל אֶרֶעָא:
3	כָּל מִפְרֶסֶת פְּרָסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פְּרָסָה מַעֲלַת גֶּרֶה בִּבְהֵמָה אֵתָּה תֹאכְלוּ:	כָּל דְּסָדִיקָא פְּרָסָתָהּ וּמַטְלָפִין טְלָפִין פְּרָסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בְּבִעִירָא יִתָּה תִיכְלוּן:
4	אֲךָ אֵת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּעַלִּי הַגֶּרֶה וּמִמִּפְרָסֵי הַפְּרָסָה אֵת־ הַגֶּמֶל כִּי־מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפְרָסָה אֵינָנּוּ מִפְּרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:	בְּרַם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּפְרָסֵי פִשְׁרָא וּמִסְדִּיקֵי פְּרָסָתָא יֵת גֶּמֶלָא אַרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפְרָסָתִיהּ לֹא סָדִיקָא מִסְקָב הוּא לָכוּן:
5	וְאֵת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפְרָסָה לֹא יִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:	וְיֵת טַבָּא אַרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפְרָסָתִיהּ לֹא סָדִיקָא מִסְקָב הוּא לָכוּן:
6	וְאֵת־הָאֲרֶנֶת כִּי־מַעֲלַת גֶּרֶה הוּא וּפְרָסָה לֹא הַפְּרִיסָה טָמֵאָה הוּא לָכֶם:	וְיֵת אֲרֶנְבָא אַרִי מִסְקָא פִּשְׁרָא הוּא וּפְרָסָתָהּ לֹא סָדִיקָא מִסְקָבָא הוּא לָכוּן:
7	וְאֵת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פְּרָסָה הוּא וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פְּרָסָה וְהוּא גֶרֶה לֹא־יִגֵּר טָמֵא הוּא לָכֶם:	וְיֵת חֲזִירָא אַרִי סָדִיק פְּרָסָתָא הוּא וּמַטְלָפִין טְלָפִין פְּרָסָתִיהּ וְהוּא פִּשְׁרָא לֹא פִשֶׁר מִסְקָב הוּא לָכוּן:

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה בדמיון וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ז): זאת החיה. מלמד שהיה משה אומר צהיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשאר המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן בשאר חיות וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאגט"ה צלע"ו: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרומתו ומטלף טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקראים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פשרא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבהמה. תיבה זו יחידה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במעיי אמו: אחת תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא צהורה היא, אלא לעזור עליה עשה ולא תעשה (זבחים לד):

8	Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגַּעוּ טְמֵאִים הֵם לָכֵם: מִבְשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וּבְנִבְלַתְהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מִסָּאֵבִין אֲנִי לָכֵן:	8
9	These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, they may ye eat.	אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בַּיָּמִים וּבְנָחָלִים אַתֶּם תֹּאכְלוּ: יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקַלְפִין בְּמִיָּא בַּיָּמִים וּבְנָחָלִיָּא יִתְהוֹן תִּיכְלוּן:	9
10	And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּיָּמִים וּבְנָחָלִים מִכָּל שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֵם: וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקַלְפִין בַּיָּמִים וּבְנָחָלִיָּא מִכָּל רַחֲשָׂא דְמִיָּא וּמִכָּל נֶפֶשׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שְׁקָצָא אֲנִי לָכֵן:	10
11	and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֵם מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקָצוּ: וְשֶׁקָצָא יִהְיוּ לָכֵן מִבְשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וְיֵת גְּבִילַתְהוֹן תִּשְׁקָצוּן:	11
12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֵם: כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקַלְפִין בְּמִיָּא שְׁקָצָא הוּא לָכֵן:	12
13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the osprey;	וְאֶת־אַלְהָה תִּשְׁקָצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֶזְנִיָּה: וְיֵת אֵלִין תִּשְׁקָצוּן מִן עוֹפָא לֹא יִתְאֲכְלוּן שְׁקָצָא אֲנִי נֶשֶׁרָא וְעֶר וְעֶזְנִיָּא:	13

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין ב"כ פרק ג, ז): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהוה ישראל מזהירים על מגע נבלה, תלמוד לומר לאמר לא תגעו בנבלתם (ויקרא כ"א, א), כהנים מזהירין, ואין ישראל מזהירין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט צהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים בו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשֶׁקֶץ הֵם לָכֵם (שמואל א' יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרושש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו צנותן טעם (חולין טז:). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינין (חולין סז.), יבחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו וגו'. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירין במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, הא אם היו לו במים אף על פי שהשירין בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכילין לקטנים (יבמות קיד.), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו,

14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָהּ לְמִינָהּ: וְדִיתָ וְטִרְפִּיתָ לְזִנָּהּ:	14
15	every raven after its kinds;	אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ: יֵת כָּל עֹרֵב־אֶל לְזִנָּהּ:	15
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת־הַתְּחִמָּס וְאֶת־הַיַּעֲנָה וְיֵת בֵּת נַעֲמִיתָ וְצִיָּא וְצִפּוֹר וְאֶת־הַשְּׁחָר וְאֶת־הַנֶּץ לְמִינָהּ: שְׁחָא וְנֶצֶץ לְזִנָּהּ:	16
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשְּׁלֵל וְאֶת־ וְקָדִיא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוֹפָא: הַיִּנְשׁוּף:	17
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנִשְׁמָת וְאֶת־הַקָּאָת וְבִיתָא וְקָתָא וִירְקָרִיקָא: וְאֶת־הַרְרָחִם:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְחִנְרִיתָא וְאָבּוּ לְזִנָּהּ וְנֶגֶר וְאֶת־הַדּוֹכִיפָת וְאֶת־הָעֵטְלָף: טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־ אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: כָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שֶׁקֶצָא הוּא לָכוֹן:	20
21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֲךְ אֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) לָן כְּרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנִתֵּר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ: בְּרִם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהּ קַרְסוּלִין מַעְלֵיוּ רַגְלֵיהּ לְקַפְצָא בָּהוֹן עַל אֲרָעָא:	21

יש צאיתו המין שאין דומין זה לזה לא צמראיהם ולא צשמותם, וכולן מין אחד: (16) הנץ. אישפרוי"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגביה) דגים מן הים, וזה שחרגם אונקלוס וְשֶׁלִּינְוָא: כוס וינשוף. הם זואיטי"ש הזועקים צלילה, ויש להם לסחות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייצ"ץ: (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה צשר"ים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמזומות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה הייר"ן: הדוכיפת. תרגול הכר, וְכַפְרָתוֹ כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנֶגֶר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמס' גימין בפרק מי שאלחו (דף סה:):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון צבוצים וצרעין ויתושין וחגבים:

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממועל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק צאיתו שתי כרעים ופורח, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רוצו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מצויין צאיתו שצינתינו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), וארץ שיהא שמו חגב, וצזה אין אנו יודעים להצדיל ציניהם:

22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:	יֵת אֵלֶּיךָ מִנְּהֶן תִּיכְלוּן יֵת גֹּבֵא לְזִנְיָה וְיֵת רְשֹׁנָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲרָגָל לְזִנְיָה וְיֵת חֲגָב לְזִנְיָה:
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל־שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לֹו אַרְבַּע רַגְלַיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	וְכָל רַחֲשָׂא דְעוֹפָא דְלִיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שֶׁקֶצָא הוּא לְכוּן:
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹא־לֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְלֹא־לֵין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקְרַב בְּנִבְלַתְהוֹן וְיִהי מְסֹאֵב עַד רַמְשָׂא:
25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנֶּשָּׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל דִּישׁוּל מִנִּבְלַתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִהי מְסֹאֵב עַד רַמְשָׂא:
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פֶּרֶסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעַלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא:	לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא מִפְּרֹסֶת פֶּרֶסָה וְשִׁלְפִין לִיתְהָא מִטְּלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מִסְקָא מְסֹאֲבִין אֲנִין לְכוּן כָּל דִּיקְרַב בָּהֶן וְיִהי מְסֹאֵב:
27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל־הַזֶּלֶךְ עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבָּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל יְדוּהִי בְכָל חֵיתָא דְמַהֲלִיקָא עַל אַרְבַּע מְסֹאֲבִין אֲנִין לְכוּן כָּל דִּיקְרַב בְּנִבְלַתְהוֹן וְיִהי מְסֹאֵב עַד רַמְשָׂא:
28	And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְהַנֶּשָּׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)	וְדִישׁוּל יֵת נִבְלַתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִהי מְסֹאֵב עַד רַמְשָׂא מְסֹאֲבִין אֲנִין לְכוּן:
29	And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטְּמָא בְּשָׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהָעֶכְבָּר וְהַחֲגָב לְמִינֵהוּ:	וְדִין לְכוּן דְּמְסֹאֵב בְּרַחֲשָׂא דְרַחֲשֵׁי עַל אַרְעָא חִילְדָּא וְעֶכְבָּרָא וְצִבָּא לְזִנְיָה:

- (23) וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף וגו'. זא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
 (24) ולא־לֶה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר צגיתם יש טומאה:
 (25) וְכָל הַנֶּשָּׂא מִנִּבְלָתָם. כל מקום שנאמר טומאת משא, חמורה טומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא 1,7):
 (26) מִפְּרֹסֶת פֶּרֶסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שצסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:
 (27) עַל כַּפָּיו. כגון כלזודוז וחול: טמאים הם לכם. למגע:

30	and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּפֶת וְהַלְטָאָה וְיִלָּא וְכוֹחָא וְהַלְטָאָה וְחוּמָטָא וְאַשׁוּתָא:	30
31	These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ כָּל-הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	31
32	And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כֵּל-יֵעָן אֹו בִגְד אוֹ-עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל-כֵּל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבֵא וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב וְשָׁתָר:	32
33	And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.	וְכָל-כֵּל מֵאֶרֶץ דִּיפֹל מִנֵּהוּן אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבְּרוּ:	שביעי
34	All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכָּל-הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקֵהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כֵּל יִטְמָא:	34

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא במגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, שדומה לפרדע: (30) אנקה. הריז"ן: הלטאה. לשרד"ה: החמט. לימנ"א: תנשמת. טלפ"א: (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. בהערב השמש (יצמות עה.): (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאורו (ס"א ז"ל צמור): ואתו תשבירו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג): (34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבאו עליו מים פעם אחת, ומשבו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר ורעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר צמור יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצמורו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צמורו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אחת אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת ורעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אחת אומר מקצלין הכשר במחזור, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושעירו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מבית תרנגולת:

35	And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנִּבְלָתָם, עָלָיו יִטְמָא תִּנּוֹר וְכִירָיִם וְיָתֵץ טֻמְאֵים הֵם וְטֻמְאֵים יִהְיוּ לָכֶם: וְכָל דִּיפּוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן עָלוּהִי יִהְיֵי מִסָּאב תִּנּוֹר וְכִירָיִם וְיָתֵרְעוֹן מִסָּאבִין אֲנּוֹן וּמִסָּאבִין יִהְיוּ לָכּוֹן:	35
36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	אֲךְ מַעֵין וּבּוֹר מְקוּה־מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: בָּרָם מַעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישֶׁת מַיָּא יִהְיֵי דְכִי וְדִיקְרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יִהְיֵי מִסָּאב:	36
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא: וְאִרִי וּפּוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן עַל כָּל בָּר זֶרַע זִרְעֵה דִּיזְרַע דְּכִי הוּא:	37
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן-מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טֻמְאָה הוּא לָכֶם: (ס) וְאִרִי יִתֵּיהֶבּוֹן מַיָּא עַל בָּר זֶרַע וּפּוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן עָלוּהִי מִסָּאב הוּא לָכּוֹן:	38
39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְאִרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לָכּוֹן לִמְיָכָל דִּיקְרָב בְּנִבְלָתָהּ יִהְיֵי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:	39
40	And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְהָאֲכָל מִנִּבְלָתָהּ יִכַּסּ בְּגָדָיו וְטֻמְאָה עַד-הָעֶרֶב וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נִבְלָתָהּ יִכַּסּ בְּגָדָיו וְטֻמְאָה עַד-הָעֶרֶב: וְדִיכּוֹל מִנִּבְלָתָהּ יִצַּבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיֵי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא וְרִמְשָׂא אֶת נִבְלָתָהּ יִתְּנִיכּוֹל יִתְּנִיכּוֹל יִצַּבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיֵי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:	40

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקצ החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתץ. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מצוה אני לנוחש, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן ראשי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחזירים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרש"א ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בנבלתם יטמא: (37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונין. זרוע שם דבר הוא, כמו ויטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחזר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח): מים על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגזז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא בעצמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא בעור (ת"כ פרש"א י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנשא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צו יכס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול תטמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה וקרקפה לא יאכל לטמאה קה (ויקרא כז, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חצירו בבית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (גדה מזב):

41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ וְכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֲרֻעָא שִׂקֵּץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: שִׂקֵּץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:
42	Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.	כָּל הוֹלֵךְ עַל-גִּחְזוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מִרְבָּה רִגְלִים לְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי-שִׂקֵּץ הֵם: כָּל דְּמִהְלִיךְ עַל מַעוֹהֵי וְכָל דְּמִהְלִיךְ עַל אַרְבַּע עַד כָּל סִגִּיּוֹת רִגְלִין בְּכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֲרֻעָא לֹא תִכְלוּנְיֹנָן אֲרִי שִׂקֵּץ אֲנִי:
43	Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.	אַל-תִּשְׁקְצוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִשְׁקְצוּן יֵת נַפְשְׁכֶון בְּכָל תַּטְמְאוֹ בָּהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בָּהֶן וְתִסְתַּאֲבוּן פֹּון בָּהֶן:
44	For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ: אֲרִי אֲנִי אֱלֹהֵכֶון וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּ קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן יֵת נַפְשְׁכֶון בְּכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֲרֻעָא:
45	For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy.	כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: אֲרִי אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַהְיוֹת לָכֶון לֵאלֹהֵי וְתִהְיוּ קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי:

מפטיר

ושמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:
(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שצבליסין ופפולין, ואת הזיזין שצבדשים (חולין טז:) שהרי לא שרצו על הארץ אלא בחור האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:
(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שקטה, שהולך שם ונפל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרב"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:
(43) אל תשקצו. באכילתן, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקצן נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, וביציבת מעלה:
(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעזור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:) הכל פוקטקא לוקא ארבע, נמלה לוקא חמש, זרעה לוקא שש:
(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מנחת העלית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, בכולן כתיב הוצאתי, וכן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים, ומעלותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):

46	This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;	זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל-נפש השרצת על-הארץ: דא אורייתא דבעירא ודעופא ולכל נפשא חיתא דרחשא במיא ולכל נפשא דרחשא על ארשא:	זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל-נפש השרצת על-הארץ:	46
47	to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.	להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (פ) לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא ובין חיתא דמתאכלא ובין חיתא דלא מתאכלא:	להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (פ)	ספוקיס 46

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 142. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 169. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 173. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 163.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:	וידבר יהוה אל-משה לאמר:	תזריע 7
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דבר אל-בני ישראל לאמר: אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כמימי ריחוק סאובתה תהי מסאבא:	דבר אל-בני ישראל לאמר: אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כמימי נדת דותה תטמא:	2
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וביום תמינא תמינא יתגזר בשרא דעורלתיה:	וביום השמיני ימול בשר ערלתו:	3
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל-קדש לא-תגע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה:	ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל-קדש לא-תגע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה:	4

(47) להבדיל. לא כלל השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צהן: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חזי של קנה, לנשחט רצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צזי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין שנולדו זה סימני טרפה כשרה, לנולדו זה סימני טרפה פסולה: (2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, ה) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה בראשית, כך תורתו נמפרשה אחר מורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדמו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:): כימי נדת דוחה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דוחה. לשון דבר הזז מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה: (4) תשב. אין תשצ אלא לשון עכבה, כמו וטשצו בקדש (דברים א, מו), וטשצו באלג' ממקרא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיקה א"ר, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה א"ר, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ביצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שז טבולת יום ארוך שטבולת לסוף שצעה ואין שמה מעריצ לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר

<p>5 But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.</p>	<p>וְאִם-נִקְבְּהָ תֵּלֵד וְשָׂמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמֶי טָהֲרָה:</p> <p>וְאִם נִקְבְּתָא תֵּלִיד וְשָׂמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמֶי טָהֲרָה:</p>	<p>לוי</p>
<p>6 And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>וּבְמִלֵּאתָּ יָמֶי טָהֲרָה לְבָן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה וּבֶן-יוֹנָה אוֹתָר לַחֲטָאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:</p> <p>וּבְמִשְׁלֵם יוֹמֵי דְכוּתָהּ לְבָרָא אוֹ לְבָרְתָא תִּיתִי אָמַר בֶּר שְׁתִּיה לַעֲלֹתָ וּבֶר יוֹנָה אוֹ שְׁפִינָא לַחֲטָאתָ לְתָרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹות כְּהֵנָּא:</p>	<p>6</p>
<p>7 And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וְהִקְרִיבֹו לִפְנֵי יְהוָה וּכְפַר עָלֶיהָ וְטָהַרָה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזְכֶּרֶת הַיִּלְדָּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:</p> <p>וְהִקְרִיבֹו לִפְנֵי יְהוָה וּכְפַר עָלֶיהָ וְטָהַרָה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזְכֶּרֶת הַיִּלְדָּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:</p>	<p>7</p>
<p>8 And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם-לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׁהָ וּלְקַחְתָּ שְׁתֵּי-תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לַעֲלֹה וְאֶחָד לַחֲטָאת וּכְפַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַרָה: (פ)</p> <p>וְאִם לֹא תִשְׁכַּח יָדָהּ לַעֲלֹתָ אוֹ תִּמְצָא וְשִׁבְעִינִין אוֹ תִּמְצָא בְנֵי יוֹנָה חֵד לַעֲלֹתָ וְחֵד לַחֲטָאת וּכְפַר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא וְתִדְכִּי:</p>	<p>8</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p> <p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>ישראל</p>
<p>2 When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אָדָם כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ-סִפְחָת אוֹ בַּחֲרָת וְהָיָה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p> <p>אָנֹשׁ אֲרִי יְהִי בְמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ עֲמָקָא אוֹ עֲדָא אוֹ בַחֲרָא וְהִי בְמִשְׁךְ בְּסָרִיהָ לְמַכְתָּשׁ סְגִירוֹ וְיִתִּיתִי לֹות אַהֲרֹן כְּהֵנָּא אוֹ לֹות חֵד מִבְּנֵיהִי כְּהֵנָּא:</p>	<p>2</p>

תצא את כפרת טהרה:

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעבדה לכול צקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בוצחים (5) צפ' כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרצורות מייא"ר צלע"ז, וכן צהיר הוא צִשְׁקָקִים (איוב לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.

וַיַּחְזֵי כֹהֵן אֶת מַכְתָּשָׁא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרָהּ וְשַׁעַר אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וּמַחְזֵי מַכְתָּשָׁא עִמִּיק מִמַּשְׁךְ בְּסָרְיָה מַכְתָּשׁ סָגִירוּתָא הוּא וַיַּחְזִינֶיהָ כֹהֵן וַיִּסְאֵיב יְתִיה:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה לְבָן וּמֵרָאָה הַנֶּגַע עִמָּק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וַיִּטְמָא אֹתוֹ:

And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.

וְאִם בִּהָרָת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמָּק אֵין־מֵרָאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעַרְהָ לֹא־הִפִּיד לְבָן וְהַסָּגִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:

וְאִם־בִּהָרָת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמָּק אֵין־מֵרָאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעַרְהָ לֹא־הִפִּיד לְבָן וְהַסָּגִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:

And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.

וַיַּחְזִינֶיהָ כֹהֵן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כִּד הָנָה לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְגְּרֶנֶּיהָ כֹהֵן שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיָנוּת:

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה הַנֶּגַע עֹמֵד בְּעִינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסָּגִיר הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:

And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.

וַיַּחְזֵי כֹהֵן יְתִיה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּנְיָנוּת וְהָא עָמָא מַכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּדְכִּינֶיהָ כֹהֵן עֲדִיתָא הוּא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכֵּי:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֵׁנִית וְהָנָה כֹּתָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּטְהָרוּ הַכֹּהֵן מִסַּפַּחַת הוּא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וַיִּטְהָר:

But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.

וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא בְּתַר דְּאִתְחַזֵּי לְכֹהֵן לְדְכֹוֹתֶיהָ וַיִּתְחַזֵּי תַּנְיָנוּת לְכֹהֵן:

וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטִהָרָתוֹ וַנִּרְאָה שֵׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:

And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.

וַיַּחְזֵי כֹהֵן וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאֵבֶנֶּיהָ כֹהֵן סָגִירוּתָא הוּא:

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה פָּשְׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וַיִּטְמָאוּ הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ)

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן בתוך הגגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכל (שזעו ו:). ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צנית אחד, ולא יראה עד סוף השזעו, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. כמראהו וזשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשזעו ראשון טמא מוחלט: (6) כבה. הוכה מראיתו, הא אם עמד כמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונוקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:

(8) ושמאו הכהן. ומשמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכרים ולתגלחת ולקרצן האמור בפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:

9	When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.	9 נִגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוֹבִיָא אֶל-הַכֹּהֵן:	9 מִכְתָּשׁ סִגְרֵי אָרִי תִהְיֶה בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּי לֹת כְּהֵנָּה:
10	And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,	10 וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָה בַעֲדוֹר וְהִיא הַפֶּכֶה שֶׁעַר לָבָן וּמִחִית בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת:	10 וַיַּחֲזִי כְהֵנָּה וְהָא עֲמָקָא חוּרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֶּכֶת שֶׁעַרָא לְמַחֲנֵר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בַּעֲמִיקָתָא:
11	it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.	11 צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בַעֲדוֹר בָּשָׂרוֹ וְטָמְאֹ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוֹנוּ כִּי טָמֵא הוּא:	11 סִגְרֵי עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרִיהָ וְיִסְאֲבִיָּה כְהֵנָּה לֹא יִסְגְּרוֹנִיהָ אָרִי מִסָּאב הוּא:
12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	12 וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בַּעֲדוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מֵרָאֶה עֵינֵי הַכֹּהֵן:	12 וְאִם מִסָּנָא תִסְגִּי סִגְרֵי וְתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סִגְרֵי וְתָא יָת כָּל מִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא מְרִישִׁיהָ וְעַד רַגְלֵיהָ לְכָל חִיּוֹ עֵינֵי כְהֵנָּה:
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	13 וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-בָּשָׂרוֹ וְטָהֵר אֶת-הַנֶּגַע כָּלֹ הַפֶּךָ לָבָן טָהוֹר הוּא:	13 וַיַּחֲזִי כְהֵנָּה וְהָא חֲפָת סִגְרֵי וְתָא יָת כָּל בְּשָׂרִיהָ וַיִּדְכִּי יָת מִכְתָּשָׁא כָלִיהָ אֶת-הַפֶּיךָ לְמַחֲנֵר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	14 וּבִיּוֹם הִרְאֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי יִטְמָא:	14 וּבִיּוֹמָא דִּיתְחַזִּי בִּיהּ בָּשָׂרָא חֵיָא יְהִי מִסָּאב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	15 וַרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבָּשָׂר הַחַי וְטָמְאֹ הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:	15 וַיַּחֲזִי כְהֵנָּה יָת בָּשָׂרָא חֵיָא וְיִסְאֲבִיָּה בָּשָׂרָא חֵיָא מִסָּאב הוּא סִגְרֵי וְתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	16 אֹז כִּי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהְפָךְ לְלָבָן וְיָבֹא אֶל-הַכֹּהֵן:	16 אֹז אָרִי יָתוּב בָּשָׂרָא חֵיָא וַיִּתְּפִיךָ לְמַחֲנֵר וַיִּתִּי לֹת כְּהֵנָּה:

- (10) ומחית. שנימינ"ט צלע"ז, שנהפך מקצת הלובן שצמח השאת למראה צהר אף הוא סימן טומאה, שער לבן צלח מחיה, ומחיה צלח שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
- (11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לה, שלא תאמר הואיל ועלמה מחיה אטהרנה:
- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:
- (14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה צו מקיף הרי כצר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צא' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילך ואילך, וחזר ראש האצר ונחללה שפועו ע"שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב ונראית צו המחיה, למדנו הכתוב שחטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשה, לו ולאטלימו ולכסותו ולציטו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:
- (15) צרעת הוא. הצער הוא, צער לשון זכר:

17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וַיַּחְזִינֶיהָ כִּהְיָא וְהָא אֶתְהַפִּיךְ מִכְתָּשָׁא לְמַחְנֹר וַיִּדְכִּי כִּהְיָא יֵת מִכְתָּשָׁא דְכִי הוּא:	וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָךְ הַנֶּגַע לְלָבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	17
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וְאִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בֵּיהּ בְּמִשְׁפִּיהּ שִׁחָא וַיִּתְּסִי:	וּבִשָּׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעֲרוֹ שִׁחִין וְנִרְפָּא:	שלישי
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְיְהִי בְּאַתֵּר שִׁחָא עֲמָקָא חוּרָא אוּ בְּחֵרָא חוּרָא סְמָקָא וַיִּתְּחִי לְכִהְיָא:	וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשִּׁחִין שְׁמַת לְבָנָה אוּ בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:	19
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וַיַּחְזִי כִּהְיָא וְהָא מַחְזִיחָא מִכִּיף מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעְרָה אֶתְהַפִּיךְ לְמַחְנֹר וַיִּסְאֲבִינֶיהָ כִּהְיָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשִׁחָא סְגִיָּאת:	וְרָאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָה שְׁפָלָא מִן־הָעוֹר וְשַׁעְרָה הִפָּךְ לָבָן וְטָמֵא הַכֹּהֵן נֶגַע־צָרַעַת הוּא בְּשִׁחִין פָּרַחָה:	20
21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יַחְזִינֶיהָ כִּהְיָא וְהָא לִית בֵּיהּ שַׁעַר חוּר וּמִכִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וַיִּסְגְּרֶנֶּיהָ כִּהְיָא שְׁבַע יוֹמִין:	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־ בֵּיהּ שַׁעַר לָבָן וְשְׁפָלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שְׁבַע יָמִים:	21
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם אוֹסַפָּא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאִיב כִּהְיָא יִתִּיהָ מִכְתָּשָׁא הִיא:	וְאִם־פָּשָׁה תִפְשָׁה בְּעוֹר וְטָמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֶגַע הוּא:	22
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם בְּאַתֵּרָה קָמַת בִּהְרֵתָא לֹא אוֹסִיפַת רֶשֶׁם שִׁחָא הִיא וַיִּדְכִּינֶיהָ כִּהְיָא:	וְאִם־תִּתְחַלֵּיהָ תַעֲמֹד הַבְּהֵרֵת לֹא פִשְׁתָּה צָרַבַת הַשִּׁחִין הוּא וְטָהַר הַכֹּהֵן: (ס)	23
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אוּ אִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בְּמִשְׁפִּיהּ כּוֹאֵה דְּנוֹר וְיְהִי רֶשֶׁם כּוֹאֵה בְּחֵרָא חוּרָא סְמָקָא אוּ חוּרָא:	אוּ בִשָּׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מְכוּתָּה אֵשׁ וְיִתְּתָה מִחֲנִית הַמְכוּתָּה בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוּ לְבָנָה:	רביעי (שני)

(18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס השער בלקוי הזא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט.). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:
 (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לצן חלק, אלא פתוץ ומעורב צשתי מראות לזון ואודס:
 (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לצנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל:
 (22) נגע הוא. השאט הזאת או הזהרת:
 (23) תחתיה. צמקומה: צרבת השחין. כתרומו רשם שחין, אינו אלא רשם החמוס הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמוס, כמו ונלכדו זה פל פנים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד בלע"ז: צרבת. רייטרי"ד שמענט בלע"ז:

25	then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָה אֶתְּהָ הַכֹּהֵן וְהָנָה נֶחֱפֶדֶן שֵׁעַר לֶבֶן בַּבְּהֶרֶת וּמֵרָאָה עִמָּךְ מִן־הָעוֹר צָרְעַת הִוא בַּמִּכּוּהָ פָרַחָה וְטִמְאָ אֶתֹּ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרְעַת הִוא:	וַיַּחֲזִי יְתֵה כְּהֵנָּה וְהָ אֶתְּהָפִיד שֵׁעַר לֶבֶן בַּבְּהֶרֶת וּמֵרָאָה עִמָּךְ מִן־הָעוֹר צָרְעַת הִוא בַּמִּכּוּהָ פָרַחָה וְטִמְאָ אֶתֹּ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרְעַת הִוא:
26	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵין בַּבְּהֶרֶת שֵׁעַר לֶבֶן וּשְׁפֵלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהִוא כְּהָה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	וְאִם יְחִזִּינָה כְּהֵנָּה וְהָ לִית בַּבְּהֶרֶת סֵעַר חִיּוֹר וּמִכִּכָּה לִיתְהָ מִן־מִשְׁכָּה וְהִוא עִמָּךְ וַיִּסְגְּרֶנָּה כְּהֵנָּה שִׁבְעָ יוֹמִין:
27	And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׁה תַפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמְאָ הַכֹּהֵן אֹתֹ נִגַּע צָרְעַת הִוא:	וַיַּחֲזִינָה כְּהֵנָּה בַּיּוֹם שְׁבִיעִי אִם־אִסְפָּה תוֹסִיף בַּמִּשְׁכָּה וַיִּסְאִיב כְּהֵנָּה יְתֵה מִכְּתֵשׁ סְגִירוֹתָּהּ הִוא:
28	And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.	וְאִם־תִּחְתִּיָּה תַעֲמֹד הַבְּהֶרֶת לֹא־פָשָׁתָהּ בְּעוֹר וְהִוא כְּהָה שְׂאֵת הַמִּכּוּהָ הִוא וְסִתְּרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צָרְבֶת הַמִּכּוּהָ הִוא: (פ)	וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּהֶרֶתָּהּ לֹא אוֹסִיפֶת בַּמִּשְׁכָּה וְהִוא עִמָּךְ עוֹמֶק כְּנֹאָה הִוא וַיִּדְכִּינָה כְּהֵנָּה אֲרִי רוֹשֶׁם כְּנֹאָה הִוא:
29	And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,	וְאִישׁ אֹ אוֹשָׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אֹ אוֹ בִּזְקָן:	וְגִבֹר אֹ אֶתָּה אֲרִי יְהִי בִיה מִכְּתֵשׁ בְּרִישׁ אֹ בִדְקָן:
30	then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהָנָה מֵרָאָהוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שֵׁעַר צָהָב דָּק וְטִמְאָ אֹתֹ הַכֹּהֵן נִתַּק הִוא צָרְעַת הָרֹאשׁ אֹ אוֹ הַזָּקָן הִוא:	וַיַּחֲזִי כְּהֵנָּה יְת מִכְּתֵשׁ וְהָ מִחֻזֵּי עִמָּךְ מִן־מִשְׁכָּה וּבִיה שֵׁעַר סוּמָק דַּעֲדָק וַיִּסְאִיב יְתֵה כְּהֵנָּה נִתַּקָּה הִוא סְגִירוֹת רִישָׁה אֹ דִקְנָה הִוא:
31	And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.	וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהָנָה אֵין־מֵרָאָהוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וּשֵׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:	וְאֲרִי יַחֲזִי כְּהֵנָּה יְת מִכְּתֵשׁ נִתַּקָּה וְהָ לִית מִחֻזֵּי עִמָּךְ מִן־מִשְׁכָּה וּשֵׁעַר אוֹכֶם לִית בִּיה וַיִּסְגֹר כְּהֵנָּה יְת מִכְּתֵשׁ נִתַּקָּה שִׁבְעָ יוֹמִין:

(24) מחית המכוח. שנימיני"ט צלע"ז, כשחיתה המכוח נהפכה לצהרת פתוחה או לבנה חלקה. וסימיני מכוח וסימיני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטרפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוח, לא ידונו כגרים (חולין ע"ס):

(29) בראש או בזקן. בא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום דשר, שזה סימנו בשער לבן, וזה סימנו בשער כהוב (מ"כ פרש"ה, ה):

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לזהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וַיַּחְזִי כִּהְנָא ית מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׂבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָיָה בִּיה שְׁעַר סוּמָק וּמִחֲזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק וְלֹא־הָיָה בּוֹ שְׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֲמִק מִן־הָעוֹר:
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וַיִּגְלַח סִחְרָנִי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֵּר כִּהְנָא ית נִתְקָא שְׂבָעָא יוֹמִין תְּנִינּוֹת:	וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסִּגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׂבָעַת יָמִים שְׁנִית:
34	And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.	וַיַּחְזִי כִּהְנָא ית נִתְקָא בְיוֹמָא שְׂבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמִחֲזִי לִיתוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיְדַכֵּי יְתִיה כִּהְנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיְדַכֵּי:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינְנו עֲמִק מִן־הָעוֹר וְשִׁתֵּר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:
35	But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,	וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתֵר דְּכוּתִיה:	וְאִם־פֶּשֶׁה יִפֹּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֲרָתוֹ:
36	then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.	וַיַּחְזִינִיָּה כִּהְנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקֹר כִּהְנָא לְשַׁעַר סוּמָק מִקָּאָב הוּא:	וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:
37	But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם כֵּד הָיָה קָם נִתְקָא וְשַׁעַר אוּפָם צִמַּח בִּיה אַחֲסִי נִתְקָא דְכִי הוּא וַיְדַכֵּינִיָּה כִּהְנָא:	וְאִם־בְּעִינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן: (ס)
38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וַיִּבְרַח אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשַׂרְהוֹן בְּהָרֹן בְּהָרֹן חוֹרֹן:	וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת בְּהֶרֶת לְבָנָת:
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וַיַּחְזִי כִּהְנָא וְהָא בְּמִשְׁךְ בְּשַׂרְהוֹן בְּהָרֹן עֲמִין חוֹרֹן בְּהָקָא הוּא סָגִי בְּמִשְׁכָּא דְכִי הוּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת כִּהְנָא לְבָנָת בְּהָקָא הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)

- (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנתיקים, כמו שנאמר ושער שחור צמח צו וגו':
- (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער זהוב, טמא:
- (33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:
- (35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף צוף שזו ראשון וצוף שזו שני, תלמוד לומר פשה יפשה: (37) ושער שחור. מניין אף הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתבנית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"צלא צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז):
- (38) בהרת. מדרבנן:

40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְגֵבֶר אֲדָרִי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁהּ קָרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִישׁ כִּי יִמְרָט רֹאשׁוֹ קָרִיחַ הוּא טְהוֹר הוּא:	ששי (שלישי)
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹהִי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁהּ גְּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִם מִפָּאֵת פָּנָיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ גִּבְחַת הוּא טְהוֹר הוּא:	41
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְאֲדָרִי יְהִי בְּקָרְחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשׁוֹתָא מִכְתָּשׁ חִיּוֹר סְמוֹק סִגִּירוֹת סָגִיא הִיא בְּקָרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֶיהָ:	וְכִי־יִהְיֶה בְּקָרְחַת אוֹ בְּגִבְחַת נֹגַע לְבָן אֲדָמָדָם צָרַעַת פִּרְחַת הוּא בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחְזִי יִתִּיהָ כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיּוֹר סְמוֹק בְּקָרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֶיהָ כְּמַחְזִי סִגִּירוֹת מִשְׁדָּ בְּשָׂרָא:	וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שָׂאֵת־הַנֹּגַע לְבָנָה אֲדָמָדָמַת בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ כְּמִרְאָה צָרַעַת עוֹר בְּשָׂרָא:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head.	גֵּבֶר סִגִּיר הוּא מְסֻאָב הוּא סָאָב יִסְאָבְנִיהָ כְּהֵנָּה בְּרִישָׁהּ מִכְתָּשָׁה:	אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נֹגְעוֹ:	44
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וּסְגִירָא דְּבִיהָ מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹתֶיהָ יִהְיוּ מְבוֹשְׁתִּין וְרִישָׁהּ יְהִי פְרִיעַ וְעַל שָׁפָם כְּאֵבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ יָקָרִי:	וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֹּגַע בְּגִדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל־שָׁפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא וְטָמֵא יִקְרָא:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל יוֹמִין דְּמִכְתָּשָׁא בֵּיהָ יְהִי מְסֻאָב מְסֻאָב הוּא בְּלַחֲדוּהִי יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיהָ:	כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הִנֵּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)	46

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה כזכר אדם, אדום שקורין רש"י צין חצבורות אדמימותו קרויה זהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הזכר כלזון זה: (40) קריח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגייע עור זכר, כשער לזן ומחיה ופשיין: (41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גזחת, ואף הנדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת: (42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה זרעת עור זכר, כמראה הזרעת האמור בפרשת עור זכר, אדם כי יהיה בעור זכרו, ומהו אמור זו, שמטמא בארבע מראות, ונדון צ"ש שזועות, ולא כמראה זרעת האמור בשחין ומכוח שהוא נדון בשזוע א', ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זרחת ותולדתה: (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נתקין, מנין לזכות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לזכות את כולן. על כולן הוא אומר כגדיו יהיו פרומים וגו': (45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפתים, גרינו"ן כלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.): (46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר טמאים ליזכר כד,

47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	וְהִפְגֵּד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צִרְעָת בְּבִגְד צֹמֶר אוֹ בְּבִגְד פְּשָׁתִים: סְגִירוֹ בְּלִבוֹשׁ עֹמֵר אוֹ בְּלִבוֹשׁ כֹּתָן:	47
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	אוֹ בִשְׂתִי אוֹ בְּעֶרֶב לַפְּשָׁתִים וּלְצֹמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר: אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעֶרְבָא לְכַתְנָא וּלְעֹמֶרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדֶּה:	48
49	If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.	וְהָיָה הַנֹּגַע יֶרֶקֶקוֹ אוֹ אֲדָמָדָם בְּבִגְד אוֹ בְּעוֹר אוֹ־בִשְׂתִי אוֹ־בְּעֶרֶב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֹגַע צִרְעָת הוּא וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:	49
50	And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֹּגַע שִׁבְעַת יָמִים: וַיַּחְזִי כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:	50
51	And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.	וְרָאָה אֶת־הַנֹּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׁה הַנֹּגַע בְּבִגְד אוֹ־בִשְׂתִי אוֹ־בְּעֶרֶב אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמֹלֶאכֶת צִרְעָת מִמָּאֶרֶת הַנֹּגַע טָמֵא הוּא: וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתַעֲבִיד מִשְׁכָּא לְעִבְדִּיתָא סְגִירוֹת מִחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מִסָּאב הוּא:	51
52	And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.	וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְד אוֹ אֶת־הָעֶרֶב בְּצֹמֶר אוֹ בַּפְּשָׁתִים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֹּגַע כִּי־צִרְעָת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: וַיִּזְקִיד יֵת לְבוֹשָׁא אוֹ יֵת שְׂתִיָּא אוֹ יֵת עֶרְבָא בְּעֹמֶרָא אוֹ בְּכַתְנָא אוֹ יֵת כָּל מָאֵן דְּמִשְׁדֶּה דִּיהִי בֵּיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בְּנוֹרָא תִתְּנוּקָד:	52
53	And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;	וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה לֹא־פָשָׁה הַנֹּגַע בְּבִגְד אוֹ בִשְׂתִי אוֹ בְּעֶרֶב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר: וְאִם יַחְזִי כֹהֵנָא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֶּה:	53

הואיל והוא הנדיל כלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא ידל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סו.א):

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פוי"נ טש צלע"ו. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, וזה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזיז צמר ואניני פשתן וישרפם עמו,

תלמוד לומר היא באש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או בפשתיים, להוציא את האומירות שבו

שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרה:

54	then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.	וַיִּפְקֹד כֹהֵנָא וַיִּחְוֶרֶן ית דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרֵיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנֹת:	וַצִּוָה הַכֹּהֵן וּלְבָסוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת־יָמִים שְׁנִית:	54
55	And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.	וַיִּחְזֵי כֹהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי ית מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד הָנָה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוּרָא תִּיקְדִּינָה תִּבְרָא הוּא בְּשִׁחִיקוּתִיהּ אוּ בְּחִדְתוּתִיהּ:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינוֹ וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פִתְתָת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוּ בְּגִבְחָתוֹ:	שביעי (רביעי)
56	And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.	וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יִתְיָה וַיִּבְזַע יִתְיָה מִן לְבוּשָׁא אוּ מִן מִשְׁכָּא אוּ מִן שִׁתְיָא אוּ מִן עֲרֵבָא:	וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בִּתְיָה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְד אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשִּׁטִּי אוּ מִן־הָעֵרֶב:	56
57	And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.	וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוּ בְּשִׁתְיָא אוּ בְּעֲרֵבָא אוּ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ סָגִיא הוּא בְּנוּרָא תִּיקְדִּינָה ית דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא:	וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוּ־בְשִׁטִּי אוּ־בְעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחַת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע:	מפטיר
58	And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.	וּלְבוּשָׁא אוּ שִׁתְיָא אוּ עֲרֵבָא אוּ כָל מִן דְּמִשְׁדָּ דְּתַחֲנוּר וַיַּעֲדֵי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיַּצְטַבַּע תַּנְיִנֹת וַיִּדְּבִי:	וְהַבִּגְד אוּ־הַשִּׁטִּי אוּ־הָעֵרֶב אוּ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר:	58

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הצגד כולו טעון כזום, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכבס מן הצגד עמו:

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישיב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צִלְמַת הַפְּסָקִים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומתו וצחיקותה או צחיקותה: קרחתו. שמקיס, ישנים. ומפני המדרש שהורך לגזרה שזה, מניין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגצחת באדם, ונאמרה קרחת וגצחת בצגדים מה להלן פרח בכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח בכולו טהור. לכך אחז הכוזב לשון קרחת וגצחת. ולענין פירושו ותרומתו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגצחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגצחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו גוי, והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקדע אותה. יקדע מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דבר החוזר ואומה: באש תשרפנו. את כל הצגד:

(58) וסר מזה הנגע. אם שכבסוהו בתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, וַיִּמְסֹר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו וַיִּצְטַבַּע, וכן כל כבוסין צגדים שהן לטבילה מתורגמין וַיִּצְטַבַּע:

59 This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.

זֹאת תֹּרַת נֹגַע־צֹרֶעַת בְּגָד דָּא אֹרִיתָא דְּמִכְתֵּשׁ סְגִירוּ הִצְמָרוּ אִי הַפְּשָׁתִים אִי הַשְּׂתִי אִי הָעָרֵב אִי כָּל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אִי לְטַמְּאוֹ: (פ)

פסוקים 59

The Haftarah is II Kings 4:42 - 5:19 on page 146. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 173. When Shabbat HaHodesh is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 160.

XIV And the LORD spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

2 This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.

זֹאת תִּהְיֶה תֹרַת הַמְּצֹרֶעַ בְּיוֹם טָהַרְתּוֹ וְהוּכָא אֶל־הַכֹּהֵן:

3 And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֹגַע־הַצֹּרֶעַת מִן־הַצָּרוּעַ: וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמְּטַהֵר שְׁתֵּי־צִפְרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזָּב:

4 then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.

וַיִּפְקֵד הַכֹּהֵן וַיִּסַּב לְדַמְדְּמֵי תְּרֵתִין צִפְרִין חַיִּין דְּכִיִּין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעֵי זְהוּרֵי וְאַיִזוּבָא:

5 And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.

וַיִּפְקֵד הַכֹּהֵן וַיִּכְסֵּה יָת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסַּף עַל מֵי מַבּוּעַ:

6 As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.

יָת צִפְרָא חֲדָא וַיִּסַּב יָתָּה וַיִּתְּ אֶעָא דְּאַרְזָא וַיִּתְּ צִבְעֵי זְהוּרֵי וַיִּתְּ אִיזוּבָא וַיִּטְבֹּל יָתָּהוֹן וַיִּתְּ צִפְרָא חֲדָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסְתָא עַל מֵי מַבּוּעַ:

וַיִּתְּ אֶת־הַצֹּפֶר הַחַיָּה יָקַח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֲרִז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאִזָּב וְטָבַל אוֹתָם וְאָתָּה הַצֹּפֶר הַחַיָּה בְּדָם הַצֹּפֶר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:

מזרע ט

2

3

4

5

ווי

(2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו כלילה (מגילה כא.):

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם דימי חלוטו:

(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ.). טהורות. פרט לעוף טמא (סו). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פְּטוּטִי דְּזָרִים, לפיכך הוזהרו לטהרם כפריים, שמפטטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (סו): ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאולתו כתולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של זמר צבוע זהורית (צ"מ כא.):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם כפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעזמה, אצל העץ והאזוב כרוכים יחד כלשון

7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהָיָה עַל הַמִּטְהָר מִן־הַצִּרְעָה שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהֲרוֹ וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:	7
8	And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.	וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגָלַח אֶת־כָּל־שָׁעָרוֹ וּרְחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשָׁב מִחוּץ לְאֹהֶלֹו שִׁבְעַת יָמִים:	8
9	And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.	וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שָׁעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתוֹ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שָׁעָרוֹ יְגַלַּח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:	9
10	And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶחָת בֶּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת מִנִּחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:	10
11	And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.	וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת־הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	11
12	And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.	וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשׁ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאַשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	12

הזוהרית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני החולעט ואת האזוב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הנפוצה החיה, החזיר את הנפוצה לכלל טבילה:

(8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא):

(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז):

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעונית נסכים (מנחות לא): ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתנוך אזנו ומתן זהונות:

(11) לפני ה'. בשער נקנור, ולא בעזרה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה יז):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון מנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:

<p>13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיִּכּוֹס יָת אֹמֶרָא בְּאַתְרָא דְּיִכּוֹס יָת הַטָּהָר וְיָת עֲלֵתָא בְּאַתְר קוֹדֶשָׁא אֲרִי כְּחַטָּאת אֲשָׁמָּה הוּא לְכַהֵנָּא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקָּדֹשׁ כִּי כְּחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קָדֹשׁ קָדָשִׁים הוּא:</p>
<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיֹּסֶב כְּהֵנָּא מִדָּמָא דְּאֲשָׁמָּה וַיִּתֵּן כְּהֵנָּא עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִּימִינָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנָּתַן הַכֹּהֵן עַל־תִּנּוּךְ אָזְן הַמְטַהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיֹּסֶב כְּהֵנָּא מִלֹּגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָא דְּכְהֵנָּא דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָּא יָת אֶצְבָּעִיה דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיה דְּשִׁמְאָלָא וַיְדִי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיה שֶׁבַע זְמַנִּין קֳדָם יְיָ:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־ כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וַהֲזֶה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאֵר מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיה וַתֵּן כְּהֵנָּא עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִּימִינָא עַל דָּמָא דְּאֲשָׁמָּה:</p>	<p>וּמִיֵּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ יָתַן הַכֹּהֵן עַל־תִּנּוּךְ אָזְן הַמְטַהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשָׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וּדְיִשְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְּעַל יְדָא דְּכְהֵנָּא וַתֵּן עַל רִישָׁא דְּמַדְכִּי וַיִּכַּפֵּר עֲלֹהֵי כְּהֵנָּא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>וַהֲנוֹתָר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתַן עַל־רֹאשׁ הַמְטַהֵר וַיִּכַּפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צורת אשם צפרת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. צכל עצודות התלויות בכהן השוא אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנחן על תנוך וצהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאוזן, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ שם ט):

19	And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.	וַיַּעֲבִיד כֹּהֵן יֵת חַטָּאת וַיִּכְפֹּר עַל דְּמַדְּכֵי מִסְּאוֹבְתֶיהָ וּבִתְרָה כֵּן יָכּוּס יֵת עַל־הָאֵלֶּה:	וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־תַּחֲטָאת וְכִפֹּר עַל־הַמִּטְהָר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחֲרָיִם יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:	19
20	And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.	וַיִּסֵּק כֹּהֵן יֵת עַל־הָאֵלֶּה וַיֵּת מִנְחָתוֹ לַמִּדְבָּחָה וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי כֹהֵן וַיְדַכֵּי:	וְהָעֹלָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאַתֵּר הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)	20
21	And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;	וְאִם מִסָּכֵן הוּא וְלֹית יָדֶיהָ מִדְּבָקָה וַיִּסֵּב אֶמֶר חֵד אֲשָׁמָה לְאַרְמָה לְכַפֵּרָה עָלוּהִי וְעֶשְׂרוֹנָה סוֹלֶתָה חֵד דָּפִיל בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָתָה וְלוֹנָה דְּמִשְׁחָה:	וְאִם־בָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלִיל בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:	שלישי (חמישי)
22	and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.	וּתְרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְרִין בָּנִי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יָדֶיהָ וַיְהִי חֵד חַטָּאת וְחֵד עֹלָה:	וּשְׁתֵּי תִרְיָם אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה:	22
23	And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.	וַיְבִיאוּ יִתְהוֹן בְּיוֹמָה תְּמִינָה לְדַכּוּתֶיהָ לִּזְוֹת כֹּהֵן לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּה לְקֹדֶם יי:	וְהָבִיֵּא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטָהָרְתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:	23
24	And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.	וַיִּסֵּב כֹּהֵן יֵת אֶמֶרָה דְּאֲשָׁמָה וַיֵּת לוֹנָה דְּמִשְׁחָה וִירִים יִתְהוֹן כֹּהֵן אֶרְמָה קֹדֶם יי:	וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנֻפָה לִפְנֵי יְהוָה:	24
25	And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיָּכּוּס יֵת אֶמֶרָה דְּאֲשָׁמָה וַיִּסֵּב כֹּהֵן מִדְּמָה דְּאֲשָׁמָה וַיִּתֵּן עַל רוֹם אוֹדָנָה דְּמַדְּכֵי דִימִינָה וְעַל אֶלְיוֹן יָדֶיהָ דִימִינָה וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלֶיהָ דִימִינָה:	וַיִּשְׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וַיִּתֵּן עַל־ תְּנִידָה אֶזְנוֹ־הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	25
26	And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.	וּמִן מִשְׁחָה וִירִיק כֹּהֵן עַל יָדָה דְּכֹהֵן דְּשִׁמְאָלָה:	וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:	26

(20) ואת המנחה. מנחת נכסים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנכסיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהמות, ושמן של נכסי המנחה לא הוצק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

27	And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.	וַהֲזֶה הִכְהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית וּיְדֵי כֹהֵנָא בְּאַצְבָּעֵיהּ מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדֵיהּ הַשְׂמָאלִית שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:
28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וְנָתַן הִכְהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּדָא אֶזְנֵן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֵן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֵן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם דָּם הָאִשָּׁם: וְיִתֵּן כֹּהֵנָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדֵיהּ עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְבִּי דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדֵיהּ דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא עַל אֶתֶר דְּמָא דְאִשָּׁא:
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הִכְהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יְדוֹ:
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יְדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְכִפֵּר הִכְהֵן עַל הַמִּטְהַר לִפְנֵי יְהוָה: יֵת דְּתַדְבִּיק יְדֵיהּ יֵת חֲטָאת וְיֵת חֵד עֹלָתָא עַל מִנְחָתָא וְיַכְפֵּר כֹּהֵנָא עַל דְּמַדְבִּי קָדָם יי:
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יְדוֹ בְּטָהֲרָתוֹ: (פ)
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנָתַתִּי נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צתיהם כל חרצבים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומולאן:

35	then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'	וּבֹא אֲשֶׁר-לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַפֹּהֶן לֵאמֹר כִּנְגַע נֹרָאָה לִי בַּבַּיִת:	וַיָּחִי וַדִּילִיָּה בֵּיתָא וַיְחִי לְכַהֵן לְמִימַר כְּמַכְתָּשָׁא אֶתְחִי לִי בַּבַּיִתָּא:
36	And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפְנֵי אֶת-הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַנֶּגַע וְלֹא יִשְׁמָא כָּל-אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַבַּיִת:	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָא וּפְנֵן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת מַכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבַבִּיתָא וּבְתַר כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:
37	And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;	וְרָאָה אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁקַּעְרוּרֵת יִרְקָקֶת אֹדְמֵדְמָת וּמְרֵאִיתָן שָׁפֵל מִן-הַקִּיר:	וַיְחִי יֵת מַכְתָּשָׁא וְהָא מַכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵּיתָא פְּחִתִין יִרְקֵן אֹדְמֵן וּמַחְזִיָּהוֹן מִפִּיד מִן בּוֹתְלָא:
38	then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן-הַבַּיִת אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת-הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:	וַיִּפּוֹק כְּהֵנָא מִן בֵּיתָא לְתַרַע בֵּיתָא וַיִּסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יוֹמִין:
39	And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;	וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:	וַיָּתוּב כְּהֵנָא בְּיוֹמָא שְׂבִיעָאָה וַיְחִי וְהָא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵּיתָא:
40	then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְחָלְצוּ אֶת-הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל-מַחְוִץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא:	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנֵיָא דְּבַהֲוֹן מַכְתָּשָׁא וַיִּרְמֹזוּן יִתְהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתַּר מְסָאב:
41	And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.	וְאֶת-הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת-הַעֲפָרָא אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל-מַחְוִץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא:	וַיִּת בֵּיתָא וַיִּקְלְפוּן מִגִּיּו סְחוּר סְחוּר וַיִּרְמֹזוּן יֵת עֲפָרָא דְּקִלְפוּ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתַּר מְסָאב:

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ב מ"ה):

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצרכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם צימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (ת"כ שם יצ):

(37) שקערוורת. שוקעות צמראיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משמשות שם, למדך הכתוב שהאננים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (ת"כ פרק ד, ד):

(41) יקצע. (דרינ'יר צלע"), וצלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צת"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אנני הנגע: הקצו. לשון קלה, אשר קלעו בקלע הנגע סביב:

42	And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.	וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפָר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבֵּית׃ וַיִּסְבוּ אֲבָנִין אֲחֵרִין וַיַּעֲלוּ בְּאֶתֶר אֲבָנִיָּא וְעָפָר אֲחֵרֵן יִסֹּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא׃
43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבֵּית אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקִּצּוֹת אֶת־הַבֵּית וְאַחֲרֵי הַטּוֹחַ׃ וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׂא וִיסְגִי בְּבֵיתָא בָּתֵּר דְּשִׁלְפּוּ יֵת אֲבָנִיָּא וּבָתֵּר דְּקִלְפּוּ יֵת בֵּיתָא וּבָתֵּר דְּאִתָּשַׁע׃
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבֵּית צֹרַעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בַּבֵּית טָמֵא הוּא׃ וַיַּעֲלוּ כֹהֵן וַיִּחְזֶה וְהָאֵסִיף מִכְתָּשָׂא בְּבֵיתָא סִגִּירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאֵב הוּא׃
45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַנִּתֵּן אֶת־הַבֵּית אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֵת כָּל־עָפָר הַבֵּית וְהוֹצִיָּא אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־ מָקוֹם טָמֵא׃ וַיִּתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהֵי וְיֵת אֲעוּזֵי וְיֵת כָּל עָפָר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַחֵר מְסֻאֵב׃
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְהִבֵּא אֶל־הַבֵּית כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב׃ וְדִיַּעֲלוּ לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סִגִּיר יִתִּיה יְהִי מְסֻאֵב עַד רַמְשָׂא׃

(43) הקצרות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פפר, דָּבָר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושכ הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרש"א ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החזר טמא אלא אם כן פשה. גאמר נרעת ממארת צבתים, וגאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפשיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושכ הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה וצוה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא בסוף שבו ראשון וצא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, דגמר לה זהו שיצה זה ביאה, אף בתחתונה כך וכו', כדאיחא בתורת כהנים (פרש"א ז, י). גמרו של דבר, אין נתיצה אלא בנגע החזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החזר נריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והצא אל הבית, והאוכל צבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבו שני להסגרו, ובסוף שבו שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבעות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בנגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד

47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהַשְׁכֵּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו: יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי:	47
48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וַרְאָה וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנִּגַּע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנִּגַּע:	48
49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁנֵי צִפְרִים וְעֵץ אֲרָז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־ כֶּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרָז וְאֶת־הָאֲזִב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְשָׂבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִנִּיחָה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְחָטָא אֶת־הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפֹּר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרָז וּבְאַזְבִּי וּבְשָׁנִי הַתּוֹלַעַת:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־ מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיִּכְפֹּר עַל־הַבַּיִת וְטָהַר:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נִגַּע הַצִּרְעָת דָּא אוֹרֵיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סִגְרוּתָא וּלְנִתְקָא:	חמישי

לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח צרכות מא. עירובין פג:):

(48) ואם בא יבא. לסוף שזו שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון ושני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקדש והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקזוי וטיחה ושזו של ישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יצא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקזוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזו, כי נרפא הנגע, ואם חזר כזר פירש על החוזר שטעון נתיצה:

55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצָרַעַת הַבֵּגֶד וּלְבֵיתָא:	וּלְסִגְרוֹת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	55
56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְשָׂאת וּלְסַפְּחַת וּלְבִהָרַת:	וּלְעִמָּקָא וּלְעִדְיָא וּלְבִהָרָא:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצָּרַעַת: (פ)	לְאַלְפָּא בְּיוֹם מְסַבָּא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אִירִיתָא דְּסִגְרוֹתָא:	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימַר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	מְלִילוֹ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרוֹן לְהוֹן גָּבַר גָּבַר אֲרִי יְהִי דְּאִיב מִבְּשָׁרִיה דְּזָבִיָּה מְסַבָּא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תְּהִיָּה טְמֵאתוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׁרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מְזָבֹו טְמֵאתוֹ הוּא:	וְדָא תְּהִי סְאֻבְתִּיה בְּדֻבִּיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דְּזָבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מְדֻבִּיָּה סְאֻבְתִּיה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean. .	כָּל-הַמְּשָׁכָב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל-הַפְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	כָּל מְשָׁכָבא דִּישְׁכָּב עָלֵהּ דְּזָבִיָּה יְהִי מְסַבָּא וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֵהּ יְהִי מְסַבָּא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְגָבַר דִּיקָרַב בְּמִשְׁכָּבִיה יַצְבֵּעַ לְבוּשָׁהּ וְיִסְחִי בַמָּיָא וְיִהִי מְסַבָּא עַד רְמֵשָׁא:	5

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:
(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מבשרו, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זבוב טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צֶק של שעורין ודחוי, ודומה ללוצץ ביצה המזורה, שכבת זרע קשור כלוצץ ביצה שאינה מוזרת (נדה לה:):
(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זבובו. כמו ריר שיואל ללול: או החתים. שיואל עז וקוּתם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זבוב, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג:): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מבשרו וזב טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזבוב רר בשרו את זבוב או החתים בשרו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרצץ:
(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, בזמנו תמיד לכך (שבת נט:):
(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

6	<p>And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהִישָׁב עַל-הַכֹּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו הִזָּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
7	<p>And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהִנָּגַע בְּבָשָׂר הִזָּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
8	<p>And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי-יִרְק הִזָּב בַּטָּהוֹר וִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
9	<p>And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל-הַמָּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הִזָּב וְטָמֵא:</p>
10	<p>And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל-הַנִּגָּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
11	<p>And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הִזָּב וְיָדָיו לֹא-שָׁטַף בְּמָיִם וְכָבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
12	<p>And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וְכִלֵּי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הִזָּב יִשָּׁבֵר וְכָל-כֵּלִי-עֵץ יִשָּׁטַף בְּמָיִם:</p>

- (6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן צמסכ (ת"כ פרק ג, א):
- (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמסא (גדה נה):
- (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הספים של סרנא שקורין ארנ"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):
- (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של צו (ת"כ פרק ד, א), צא ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כזום בגדים, והוא חומר צמסכ מצמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הזב, זובו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והשמכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:
- (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ציאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה גדה סו):
- (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאיתא צת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

<p>13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְאִרִּי יָדָכִי דּוֹבְכָא מְדוּבִיָּה וּמִנִּי לִיָּה שְׁבַעַא יוֹמִין לְדִכּוּתִיָּה וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּשְּׂרִיָּה בְּמִי מְבוּעַ וְיִדְכִי:</p>	<p>13 וְכִי־יִטְהַר הַזֶּב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וּכְבַס בְּגָדָיו וּרְחַץ בַּשָּׂרָה בְּמַיִם חַיִּים וְטָהַר:</p>
<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of his tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיָּה תְּרִין שְׁפִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְיָבִיאוּ לְפָנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַנּוּ אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>14 וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וּבָאוּ לְפָנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַנּוּ אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וְיַעֲבִיד יִתְּהוֹן כֹּהֵנָא חַד חֲטָאָה וְחַד עֹלָתָא וְיַכְפֹּר עָלָיו כֹּהֵנָא קֳדָם יְיָ מְדוּבִיָּה:</p>	<p>15 וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶתֶד חֲטָאָה וְהָאֶחָד עֹלָה וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנֵי יְהוָה מִזּוּבּוֹ: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבַּר אֲרִי תַפּוּק מִנִּיה שְׁכַבַת זֶרַעַא וְיִסְחִי בְּמִיָּא יָת כָּל בַּשְּׂרִיָּה וְיִהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>ששי (שזיעי) וְאִישׁ כִּי־תִצָּא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַת־זֶרַע וּרְחַץ בְּמַיִם אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מְשֹׁךְ דִּיהִי עָלָיו שְׁכַבַת זֶרַעַא וְיִצְטָבַע בְּמִיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>17 וְכָל־בִּגְד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּה עָלָיו שְׁכַבַת־זֶרַע וּכְבַס בְּמַיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא דִּישְׁכּוּב גִּבַּר יָתָה שְׁכַבַת זֶרַעַא וְיִסְחִין בְּמִיָּא וְיִהוֹן מְסֻאָבִין עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שְׁכַבַת־זֶרַע וּרְחִצּוּ בְּמַיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)</p>
<p>19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא אֲרִי תְּהִי דִּיבָא דָם יְהִי דּוּבָהּ בְּבַשְּׂרָהּ שְׁבַעַא יוֹמִין תְּהִי בְּרִיחוּקָהּ וְכָל דִּיקָרֵב בָּהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>19 וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יְהִיָּה זָבָה בְּבַשְּׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח). שבעת ימים לטהרתו. שזעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפין (נדה סח):
 (18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שְׁטַטְמָא האשה צזיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (נדה מא):
 (19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלמה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הצא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז, צ): דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זוב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט). בנדחתה. כמו ומפגל ינדהו (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדחתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ וְכָל־יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא: וְהָיָה כִּי־תִשְׁכַּב עָלָיו יִהְיֶה מְסָאֵב:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל־דֹּקֵר בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצַּעַע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בְמֵיָא וְיִהְיֶה מְסָאֵב עַד־רִמְשָׂא:	21
22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְהָיָה כִּי־יִצַּעַע עָלָיו לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בְמֵיָא וְיִהְיֶה מְסָאֵב עַד־רִמְשָׂא:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם־עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁבַת־עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְאִם־עַל מִשְׁכַּבָּהּ הוּא אֹו עַל מֵאֲנָא דְהוּא יִתְבֵּא עָלָיו בְּמִקְרִיבָהּ בֵּיהּ יִהְיֶה מְסָאֵב עַד־רִמְשָׂא:	23
24	And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.	וְאִם־שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וְהָיָה נִדְתָּהּ עָלָיו וְיִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)	24
25	And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.	וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹוֹב דְּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אֹו כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יְמֵי זֹוֹב טַמְאָתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טַמְאָתָהּ הוּא: וְאִתָּא אֲרִי יְדוֹב דְּמָהּ יוֹמִין סְגִיאוֹן בְּלֹא עֵדֶן רִיחֻקָּהּ אֹו אֲרִי תְדוֹב עַל רִיחֻקָּהּ כָּל יוֹמֵי דְּוֹב סְאוּבְתָהּ כִּיּוֹמֵי רִיחֻקָּהּ תִּהְיֶה מְסָאֵבָהּ הִיא:	25

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא כדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכז: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכז שנתרבה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכז אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים: (24) ויהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ויהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שינאז שבעת ימי נדתה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ בפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדתה, בין רואה בין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). בפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלות נדה, שכל שלשה רופין שתרעה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל־הַמְשָׁכָב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זִוְכָה כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יְהִי־הִיא לָהּ וְכָל־הַכֵּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יְהִי כְּטָמְאֵת נִדְתָּהּ:	26
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	27
28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם־טָהְרָה מִזִּזְמָהּ וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהָר:	28
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיָּאתָ אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	29
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּמָּה טָמְאָתָהּ:	30
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֲתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטָמְאֲתָם בְּטָמְאֵם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:	31
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַת־זֶרַע לְטָמְאָה־בָּהּ:	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדָּוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזָּב אֶת־זוּכּוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָּה וְלֹא־יֵשׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טָמְאָהּ: (פ)	33

(31) והזרתם. אין גזירה אלא פרישה, וכן גזרו אחר (ישע'א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
 (32) זאת תורת הזב. צעל ראה אדם, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ער: ער:

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 149. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 178. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 160. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 163.

XVI

And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּתַר מוֹתוֹ וְתָרִין בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבֵּיהֶן אִישָׁתָא נִכְרִיתָא קִדָּם יְיָ וּמִיתוּ:

אחרי מות

and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אַחִידְךָ וְאַל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵנָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:

2

Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.

בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לָעֹלָה:

3

He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.

כַּתְּנֶת־בֹּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסֵי בֹד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ וּבִגְדֵי יַחְגֹּר וּבִמְצַנְפֶּת בֹּד יִצְנַף בְּגָדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרִחָץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ וּלְבָשָׁם:

4

(33) והזהב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחב, צא אחר ואמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחידך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם צא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם צענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.):

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לצית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי צעשור לחודש:

(4) כתנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו צשמונה צגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתרומתו יקח צרישה, יניח בראשו, כמו ותנח צגדו (בראשית לט, טז), וְאִשְׁתָּתִּיהָ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מצגדי והב לצגדי לבן, ומצגדי לבן לצגדי והב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לב.):

5	And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.	וּמֵאַתַּת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׁעִירֵי עֲזִים לַחֲטָאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה: וּמִן כִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסֹּב תְּרִין צִפְרִי עִזִּי לַחֲטָאת וְדָכַר חֵד לְעֹלָתָא:	5
6	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.	וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וְאֶשֶׁר-לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ: וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת וְיִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת תּוֹרָא דְּחֲטָתָא דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלֹהִי וְעַל אָנְשֵׁי בֵיתִיהּ:	6
7	And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.	וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהִעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיִסֹּב יֵת תְּרִין צִפְרִיִּין וְיִתְּהוּן קֳדָם יְיָ בַּחֲרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא:	7
8	And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.	וְנָתַן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לַיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאֵל: עֲדָבִין עֲדָבָא חֵד לְשִׁמָּא דִּיִּי וְעֲדָבָא חֵד לְעִזָּאֵל: וְיִתִּין אֹהֶלֶן עַל תְּרִין צִפְרִיִּין:	8
9	And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.	וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חֲטָאת: וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת צִפְרִיא דְּסָלִיק עָלֹהִי עֲדָבָא לְשִׁמָּא דִּיִּי וְיַעֲבֹדְנִיהּ חֲטָתָא:	9
10	But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.	וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאֵל יַעֲמַד-תִּי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאֵל הַמִּדְבָּרָה: וְצִפְרִיא דְּסָלִיק עָלֹהִי עֲדָבָא לְעִזָּאֵל יִתְּקַם כַּד חֵי קֳדָם יְיָ לְכַפֵּרָא עָלֹהִי לְשַׁלַּח יֵתִיהּ לְעִזָּאֵל לְמִדְבָּרָא:	10
11	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וְאֶשֶׁר-לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וְשַׁחַט אֶת-פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וְעַל אָנְשֵׁי בֵיתִיהּ וְיִכְפֹּס יֵת תּוֹרָא דְּחֲטָתָא דִּילִיָּהּ:	11

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צנור (שם ג): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ציתו (שם לו: ת"כ פרשתא ג, א):

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל צימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט). עזאזל. הוא הר עז וקשה, נוק גזוה (ת"כ פרק ג, ח יומא סז), שנאמר קָרַן גִּזְרָה, חתוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשנניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה):

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִתְקַם כַּד חֵי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שימודה עליו כדכתיב וְהַטְּוִדָה עָלָיו וגו':

(11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר צִית אֶהְיֶה בְּךָ וְאֶת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְיִכָּפֵר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֹּמְאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ב):

<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיֹּסֶב מִלִּי מִחֲתִיתָא גִּוּמְרִין דְּאִישָׁא מִעֲלֹי מִדְּבַחָא מִן קֳדָם יְיָ וּמִלִּי חוּפְנוֹהִי קְטֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיּוּקִין וְיַעֲלִי מִגִּוּי לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>יִשְׂרָאֵל וְלָקַח מִלֵּא-הַמִּחְתָּה גִּחְלִי-אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים דְּקָה וְהִבִּיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קְטֹרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קֳדָם יְיָ וְיִחְפִּי עָנָן קְטוּרָתָא יֵת כְּפֹרֶתָא דְּעַל סִהְדוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וְנָתַן אֶת-הַקְטֹרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּהוּ עָנָן הַקְטֹרֶת אֶת-הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיֹּסֶב מִדְּמָא דְּתוּרָא וַיִּדְי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אַפֵּי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וּקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שְׁבַע זְמָנִין מִן דְּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ:</p>	<p>14 וְלָקַח מִדָּם הַפֶּה וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל-לִפְנֵי הַכְּפֹרֶת קְדָמָה וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת יִזָּה שְׁבַע-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:</p>
<p>15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וַיְכַס יֵת צִפְרָא דְּחֻטָּאתָא דְּלַעֲמָא וְיַעֲלִי יֵת דְּמִיָּה לְמִגִּוּי לְפָרוּכְתָּא וְיַעֲבִיד לְדְּמִיָּה כְּמָא דְּעַבֵּד לְדְּמָא דְּתוּרָא וַיִּדְי יֵתִיָּה עַל כְּפֹרֶתָא וּקֳדָם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>15 וַיִּשְׁחַט אֶת-שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהִבִּיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבְּרֵית לַפָּרֹכֶת וַעֲשָׂה אֶת-דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפֶּה וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכְּפֹרֶת וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת:</p>
<p>16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.</p>	<p>וַיְכַפֵּר עַל קֳדָשָׁא מְסֻאֲבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּדְרֵיהֶון לְכָל חֲטָאֵיהֶון וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זְמָנָא דְּשָׂרֵי עֲמָהֶון בְּגוֹ סֻאֲבָתֵיהֶון:</p>	<p>16 וַיְכַפֵּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:</p>

(12) מעל המזבח. החיטון (יומא מה:): מלפני ה'. מזד שלפני הפתח, והוא נד מערבי (שס): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשִׁסְקָס מִמְּנֶה דְּקָק (שמות ל, לו), אלא שתהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יוס הכפורים היה מחזירה למכתשת:

(13) על האש. שבתוך המחטה: ולא ימות. הא אס לא עשהה כחקנה חייב מיתה (יומא נג.):

(14) והזה באצבעו. הואה אחת צמשמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה.):

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שס סא:). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שס נה.):

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבועות יז: ת"כ פרק ד, ז). ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שס ג.). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצדון משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נז:). השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

17	And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.	וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לִכְפֹּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קְהַל יִשְׂרָאֵל:	וְכָל אָנֶשׁ לֹא יְהִי בַּמִּשְׁכָּן זִמְנָא בְּמִיעָלֶיהָ לִכְפֹּר בַּקֹּדֶשׁ עַד מִפְקִיָּה וּכְפֹר עָלוּהִי וְעַל אָנֶשׁ בֵּיתִיהָ וְעַל כָּל קְהָלָא דִּישְׂרָאֵל:
18	And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.	וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּמַם הַפָּר וּמִדָּמַם הַשְּׂעִיר וָנָתַן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וַיִּפּוֹק לְמִדְבַּחָא דְקָדֶם יִי וּכְפֹר עָלוּהִי וַיִּסָּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:
19	And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.	וְהִזָּה עָלָיו מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וְטָהַרוּ וְקִדְּשׁוּ מִשְׁמָאתַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַיִּבִּי עָלוּהִי מִן דָּמָא בְּאֶצְבָּעֵיהָ שֶׁבַע זְמַנִּין וַיְדַכֵּינֶיהָ וַיְקַדְּשֶׁנָּה מִסּוּאָבַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
20	And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.	וְכָלֹה מִכְּפֹר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחַי:	וַיִּשְׁיִצִי מִלְכַּפְרָא עַל קוֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכָּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּחָא וַיִּקְרִיב יֵת צִפְרָא חַיָּא:
21	And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.	וְסָמַךְ אֶתְרוֹן אֶת-שְׁתֵּי יָדָיו עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד-אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה:	וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן יֵת תְּרִיתִין יְדוּהִי עַל רִישׁ צִפְרָא חַיָּא וַיְוִדֵי עָלוּהִי יֵת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיֵת כָּל מַרְדֵּיהוֹן לְכָל חַטָּאֵיהוֹן וְיֵת יִתְהוֹן עַל רִישׁ צִפְרָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גְּבוֹר דְּזַמִּין לְמַהֲדָא לְמִדְבַּרָא:
22	And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.	וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתָם אֶל-אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת-הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:	וַיִּטּוֹל צִפְרָא עָלוּהִי יֵת כָּל חוּבִיָּהוֹן לְאֶרֶע דְּלֹא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא בַּמִּדְבָּרָא:
23	And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.	וּבָא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:	וַיַּעֲזֹל אַהֲרֹן לְמִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְלִבָּשׁ בְּמִיעָלֶיהָ לְקוֹדֶשׁא וַיַּצְנַעְנוּן תָּמָן:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויזא, לפי שהזה הזואות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמחנות המזבח הזקיקו לנאת מן המזבח ולחזק, ויתחיל מקרן מזרחית לפונית (יומא נח): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לזה (יומא נז):
(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאצאיו על קרנותיו, מזה הזואות על גגו: ושההו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לנא (ת"כ פרק ד, יג):
(21) איש עתי. המוכן לכן מיום אחרת (יומא סו):

24	And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.	וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיָּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי הָעָם עֲמָא:	24
25	And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.	וְיֵית תַּרְבִּי חֲטוֹתָא יִסִּיק לְמַדְבָּחָא:	שלישי (שני)
26	And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְהַמְשִׁיחַ אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:	26
27	And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.	וְיֵית תּוֹרָא דְחֲטָאתָא וְיֵית צִפְרָא דְחֲטָאתָא דְאַתָּעַל מִדְּמָהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא יִתְפַּקֵּון לְמַבְרָא לְמִשְׁרֵיתָא וְיוֹקְדוּן בְּנוֹרָא יֵית מִשְׁכָּהוֹן וְיֵית בְּשָׂרָהוֹן וְיֵית אוֹכְלָהוֹן:	27
28	And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְהַשְּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:	28

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף נב.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולמו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבר. אחר שהוציאם ולובש צגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׁלַח אֶת הַשְּׂעִיר צִמְדָּר, וְרָסַךְ אֶת צִצְרוֹ בְּמִים וְגו', וַיָּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת עֹלֹתוֹ וְגו', וְאֶת חֶלֶב הַסֵּטֶה וְגו', וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה, ואחר כך וַיָּצֵא אֶת־הָאֵלֶּן: והניחם שם. מלמד שטעונין גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את צפרו ולצטט שכתבנו מִשְׁחָה מִצְנֶה וזהו בצגדי לבן טעון טבילה, שצאומה טבילה פשט בצגדי זהב שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכתבנו מִשְׁחָה מִצְנֶה מִצְנֶה לָבֵן לְצִגְדֵי וזהו טעון טבילה (שם נב.). במקום קדוש. המקודש בקדושת עורה, והיא היתה בגג בית הפְּקֻדָּה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם נב.). וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו. שמנה צגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה בְּזֹאת וַיָּצֵא אֶת־הָאֵלֶּן וְגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמִלֵּאָה עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיטין, דאלו בפנימי כתיב לא תעלו עֲלָיו קִטְרֶת וְקָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה (שמות נב.):

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לִפְנֵי וּלְפָנֵים:

29	And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִדָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	29
30	For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	כִּי-בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:	30
31	It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:	31
32	And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְכֹפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר-יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת-יָדָיו לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו וְלָבַשׁ אֶת-בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:	32
33	And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְכֹפֵר אֶת-מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל-כָּל-עַם הַקָּהָל יִכָּפֵר:	33
34	And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְהָיְתָה-זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל-חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	34
XVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יוֹם עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	רביעי יג

(32) וכפר הכהן אשר ימָשַׁח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צאהרן הוצרך לומר צכהן גדול הצא אחריו שיהא כמותו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ ס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שצימיו נגזמו כלוחית של שמן המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סה):

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכיפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

<p>2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>2 דְּבַר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:</p>
<p>3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,</p>	<p>3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.</p>	<p>4 וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחֹשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָם שָׁפַךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.</p>	<p>5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַהֲבִיֵּאם לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:</p>
<p>6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>6 וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת-הַדָּם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֶלֶב לִרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .</p>	<p>7 וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תְּהִי־הָ זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:</p>
<p>8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,</p>	<p>8 וְאָלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר אֲשֶׁר-יִגְוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זֶבַח:</p>

חמישי
(שלישי)

- (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצור, שנאמר להקריז קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז:);
(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שממחייצ צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם);
(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח;
(7) לשעירם. לשדים, כמו ושאעירים ירקדו קס (ישעיה יג, כא):

9	and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.	וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאֲנֹו לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ: וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא יִתְּנִינָה לְמַעַבְדַּי יְתִיהָ קֳדָם יי וְיִשְׁתַּצִּי אֲנִישָׁא הָהוּא מֵעַמּוּהָ:	9
10	And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.	וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ: וְגִבֹר וְגִבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר יִתְּנִינָהוּ בִּינִיהוֹן דִּיכֹּל כָּל דָּם וְאִתִּין רוּגְזִי בְּאֲנִישָׁא דִּיכֹּל יֵת דְּמָא וְאִשְׁתַּצִּי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמּוּהָ:	10
11	For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.	כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בִּנְפֶשׁ יִכְפֹּר: אֲרִי נֶפֶשׁ בִּשְׂרָא בְּדָמָא הִיא וְאֲנָא יְהַבְתִּיהָ לָכּוֹן עַל מִדְּבָחָא לְכַפְּרָא עַל נַפְשִׁיכֶון אֲרִי דְּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:	11
12	Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.	עַל־כֵּן אֶמְרָתִי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם: עַל כֵּן אֶמְרָתִי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אִנְשׁ מִכֶּון לֹא יִכֹּל דָּם וְגִירָא דִּיִּתְּנִינָהוּ בִּינִיכֹון לֹא יִכֹּלֹן דָּם:	12
13	And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.	וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצֹד צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמֹו וְכִסָּהוּ בְּעָפָר: וְגִבֹר וְגִבֹר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר יִצֹד דִּיִּצֹד צִידָא חַיָּתָא אוֹ עוֹפָא דְּמִתְּאֲכִיל וְיִישׁוֹד יֵת דְּמִיָּה וְיִכְסִינָהּ בְּעָפָרָא:	13
14	For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.	כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמֹו בִּנְפִשׁוֹ הוּא וְאֶמְרָ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכֻלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמֹו הוּא כָּל־אֹכְלֹי יִכְרַת: אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיָּה בִּנְפִשִּׁיהָ הוּא וְאֶמְרִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בִּשְׂרָא לֹא תִּיכֹלֹן אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיָּה הִיא כָּל דִּיִּיכֹלִינָהּ יִשְׁתַּצִּי:	14

- (8) אשר יעלה עלה. לחייז על המקטיר איזריס צחוק, (עי' צרא"ס) כשחט צחוק, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייזין (ת"כ פרק י, ו' חולין כט):
- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
- (10) כל דם. לפי שנאמר צנפס יכפר, יכול לא יהא חייז אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:). ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:
- (11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נחמיו על המוצח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
- (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד:).
- (13) אשר יצוד. אינ לי אלא ציד, ארזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צד אלא צהומנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ז): אשר יאכל. פרט לטמאים:

15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְשִׂרְפָה בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וּכְבֹס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר׃	15
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יְכַבֵּס וּבִשְׂרָוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ׃ (פ)	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃	יד
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ׃	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לֵלְכַת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	4

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו צמקוס הנפש שהנפש תלויה זו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם וזר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה ושרפה. צנצלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנזלעת צבית הצליעה, ולמדך כהן שמתמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, יא עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים צמלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי צמיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחש בעריות צמיני עזרא, לפיכך צא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גזור עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותו עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתייהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואקטיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים צמורה צמפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס ראשים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלא ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וּתְטַרְוּ יָת קִימֵי וְיָת דִּינֵי דָאם יַעֲבִיד וְתַהוֹן אֲנִשָּׂא יִיחִי בְהוֹן בְּחֵי עֲלָמָא אָנָּא יי:
6	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)	גִּבְרָה גִבְרָה לְכָל קָרִיב בְּשָׂרֶיהָ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלְאָה עֲרִיאָה אָנָּא יי:
7	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה תִגְלֵי אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֵי עֲרוֹתָהּ:
8	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֵי עֲרוֹתָהּ דְּאָבִיךָ הִוא:
9	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.	עֲרוֹת אֲחוֹתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְּךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן: (ס)	עֲרוֹת אֲחוֹתְךָ בֵּת אָבִיךָ אוֹ בֵּת אִמְּךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְּךָ אוֹ מִן אִמְּךָ מִן גִּבְרָה אֲחוֹתְךָ אוֹ מִן אִמְּךָ מִן גִּבְרָה אֲחוֹתְךָ לֹא תִגְלֵי עֲרוֹתָהּ:
10	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶךָ אוֹ בֵּת־בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתָהּ הֵנָּה: (ס)	עֲרוֹת בֵּת בְּרָךְ אוֹ בֵּת בִּרְתֶּךָ לֹא תִגְלֵי עֲרוֹתָהּ אֲרִי עֲרוֹתְךָ אֲנִי:
11	The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת בֵּת־אִשְׁת־אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת בֵּת אִשְׁת־אָבִיךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תִגְלֵי עֲרוֹתָהּ:
12	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.	עֲרוֹת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שָׂאֵר אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֵי קָרִיבָת אָבִיךָ הִוא:

- (5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב צהס (ת"כ שס יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שס פרש"א ט, י), לפי שלא נמנן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ד'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקצה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ד'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביו גלה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: ועדות אמך. להציא אמו שאינה אשת אביו:
- (8) ערות אשת אביך. לרצות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף צה אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג), כגון ממזרת או נסייה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צבתו מאנוסו הכתוב מדבר (סנהדרין עו), וצבתו צבתו מאשמו או למדין מערות אשה וצבתו שנאמר צהן לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצתך, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדורה מגזרה שזה, (צמסכת יצמות ג).
- (11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צה אשת אביך, צראויה לקידושין (יצמות כג):

13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרוֹת אֲחוֹת־אִמִּי לֹא תִגְלֶה כִּי־שָׂאֵר אִמִּי הִוא: (ס)	עֲרִית אַחַת אִמִּי לֹא תִגְלִי אֲרִי קְרִיבַת אִמִּי הִיא:
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרוֹת אֲחִי־אֲבִי לֹא תִגְלֶה אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דִּדְתָּהּ הִוא: (ס)	עֲרִית אֲחִיכִי לֹא תִגְלִי לְאִתְּתִיהָ לֹא תִקְרַב אֶתָּה אֲחִיכִי הִיא:
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת כַּלְתָּהּ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנִי הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרִית כַּלְתָּהּ לֹא תִגְלִי אֶתָּה בֶּרֶךְ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ:
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרוֹת אִשֶּׁת־אֲחִי לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אֲחִיךָ הִוא: (ס)	עֲרִית אֶתָּה אֲחוֹךָ לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ דִּאֲחוֹךָ הִיא:
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בֵּת־בִּתָּהּ וְאֶת־בֵּת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הִנֵּה זִמָּה הִוא:	עֲרִית אֶתָּה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלִי יֵת בֵּת בִּרְיָה וְיֵת בֵּת בִּרְתָּהּ לֹא תִסַּב לְגִלְאָה עֲרִיתָהּ קְרִיבָן אֲנִין עֵיצַת חֲטָאִין הִיא:
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצִרָר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:	וְאֶתָּה עִם אֲחֻתָּהּ לֹא תִסַּב לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלְאָה עֲרִיתָהּ עִלָּה בְּחַיֶּיהָ:
19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדָּת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ:	וְלֹאֲתָהּ בְּרִיחוּק סְאוֹבָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְאָה עֲרִיתָהּ:
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וְאֶל־אִשֶּׁת עֲמִיתִי לֹא־תִתֵּן שְׂכִבְתָּהּ לְזִרְע לְטִמְאָה־בָּהּ:	וּבִאֲתָת חֲבֶרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתָּהּ לְזִרְעָא לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ:
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְחַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאֶעֱבָרָא לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִל יֵת שְׁמָא דִּאֱלֹהֶיךָ אֲנָא יְיָ:

- (14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערומו, אל אשמו לא תקרב:
 (15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע לזנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
 (17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחוש אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש חָשָׁר: קח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישא צה: שארה הנב. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרומתו עַתָּה קטאין, שירך יועץ לחטוא:
 (18) אל אחותה. שמהן כחם (קידושין כ:): לצרר. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא צריים (יצמות ח:):

22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי וְיִתְּ דְכוּרָא לֹא תִשְׁכּוּב אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא מִשְׁכָּבִי אֵתָא תוֹעִיבָא הִיא:	שניעי (רביעי)
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתֶּךָ לְטַמְּאָהָּ בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָה תָבֹל הִוא וּבְכָל בְּעִירָא לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתֶּךָ לְטַמְּאָהָּ בָּהּ וְאִתְּתָא לֹא תִקּוּם קִדָּם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תָבֹלָא הִוא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֲל־תִּטְמְאוּ בְּכָל־אַלֶּה כִּי בְּכָל־אַלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֱלִין אֲרִי בְּכָל אֱלִין אִסְתַּאֲבוּ עִמָּיָא דְאַנָּא מִגְּלִי מִן קִדְמִיכוֹן:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וְתִטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וְנִתְקַא הָאָרֶץ אֶת־יִשְׁבֵּיהָ: וְאִסְתַּאֲבַת אֶרְעָא וְאִסְעָרִית חוּבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרְעָא יִתְבַּהֵא:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וְשִׁמְרֶתֶם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: וְתִטְרוּן אֶתֵּן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי וְלֹא תַעֲבֹדוּן מִכָּל תּוֹעִיבֹתָא הָאֱלִין יִצִּיבִיא וְגִיּוּרִיא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכוֹן:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְתִטְמָא הָאָרֶץ: אֲרִי יֵת כָּל תּוֹעִיבֹתָא הָאֱלִין עָבְדוּ אַנְשֵׁי אֶרְעָא דְקִדְמִיכוֹן וְאִסְתַּאֲבַת אֶרְעָא:	27
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא־תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמְּאֲכֶם אֵתָהּ כְּאִשֶּׁר קִאָּה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תִרוֹקִין אֶרְעָא יִתְכוֹן בְּסֹאֲבִיכוֹן יִתָּה כְּמָא דְרוֹקִינַת יֵת עִמָּיָא דְקִדְמִיכוֹן:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל־אִשֶּׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: אֲרִי כָל דִּיעְבִּיד מִכָּל תּוֹעִיבֹתָא הָאֱלִין וְיִשְׁתַּיְצוּן נַפְשָׁתָא דִּיעְבְּדֵן מִגּוֹ עַמְהוֹן:	29

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעצירין את הנוצרגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין סד:). לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העצרת האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סגליס (ישעי' י, כה). דבר אחר תצל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע צהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לצון מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד צמעי אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עבירה. ומרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צממע (צ"ק לז):

30 Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי לִבְלֹתִי עֲשׂוֹת מִחֻקֹּת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִשְׁמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)

וְתִשְׁרֹן יֵת מִטְרַת מִימְרֵי בְדִיל דָּלָא לְמַעַבְד מִנְמוּסֵי תוֹעִיבָתָא דְאִתְעִבִידָא קְדַמִּיכוֹן וְלֹא תִסְתַּאבּוֹן בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 151. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 178. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 163.

XIX And the LORD spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

2 Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.

דִּבֶּר אֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן קְדִישִׁין תִּהְיוּ אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:

3 Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתִי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

גִּבְר מִן אִמִּיה וּמִן אָבוּהִי תִהְיוּ דְחֻלִּין וְיֵת יוֹמֵי שַׁבָּא דִּילִי תִשְׁרֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:

4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.

אֶל־תִּפְנוּ אֶל־הַתַּאֲלִילִים וְאֶל־הֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

לֹא תִתְּפוֹנוּ בְּתַר טַעֲנוֹן וְדַחְלָן דְּמִתְקָא לֹא תַעֲבִדוּן לָכוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:

5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.

וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֻהוּ:

וְאֲרִי תִקְסוֹן נִקְסַת קוּדְשִׁין קָדֶם יְיָ לְרַעְוָא לָכוֹן תִּקְסוּ וְיִהְיֶה:

(30) ושמרתם את משמרתִי. להזהיר צִית דִּין על כך: ולא תִשְׁמְאוּ בָהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. הֵא אִם תִּשְׁמְאוּ אִינִי אֱלֹהֵיכֶם, וְאִתְּס נִפְסָלִים מֵאֲחֵרִי, וְמֵה הִנָּה יֵשׁ לִי צִנִּס, וְאִתְּס מִתְּחִיבִים כְּלִיָּה, לְכַךְ נֵאמַר אִנִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

(2) דִּבֶּר אֶל כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִלְמַד שֶׁנֶּאֱמָרָה פֶּרֶשָׁה זוֹ בְּהַקְהֵל, מִפְּנֵי שֶׁרֹב גּוֹפֵי תוֹרָה תְּלוּיִין צֶה (וִיק"ר כד, ה): קְדוּשִׁים תִּהְיוּ. הוּא פְּרוּשִׁים מִן הָעֲרִיּוֹת וּמִן הָעֲצִירָה, שֶׁכָּל מִקּוֹם שֶׁאֵתָּה מוֹאֵל גִּדֵּר עֲרוּה אֵתָּה מוֹאֵל קְדוּשָׁה (וִיק"ר שס ו), אֲשֶׁה זִנְה וְחֻלָּה וְגו' (וִיקרא כא, ז), אֲנִי ה' מִקְדָּשְׁכֶּם. (ת"כ פֶּרֶשָׁתָא א, א) וְלֹא יִחַלְלֵנָּה זָרְעוֹ אֲנִי ה' מִקְדָּשְׁכוֹ (שם פסוק טו). קְדָשִׁים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אֲשֶׁה זִנְה וְחֻלָּה וְגו' (שם פסוק ז):

(3) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. כָּל אֶחָד מִכֶּם תִּירָאוּ אִצְיו וְאִמּוֹ, וְזֶה פְּשׁוּטוֹ. וּמִדְּרָשׁוֹ (ת"כ שם ג קִדּוּשִׁין ל:): אִין לִי אֵלָא אִישׁ, אֵשֶׁה מִנִּין, כְּשֶׁהוּא אֹמֵר תִּירָאוּ הָרִי כֹאן שְׁנִים, א"כ לְמֵה נֵאמַר אִישׁ, שֶׁהָאִישׁ סִיפֵק צִידוֹ לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אֵשֶׁה רְשׁוֹת אַחֲרִים עֲלֵיהֶ: אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. כֹּאן הַקְּדָשִׁים אֵס לֹא, לְפִי שֶׁגִּלּוּי לִפְנֵי שֶׁהִזְנוּ יִירָא אֵת אִצְיו יוֹתֵר מֵאִמּוֹ, וְכִּזְכוּד הַקְּדָשִׁים אֲבָל לֹא, לְפִי שֶׁגִּלּוּי לִפְנֵי שֶׁהִזְנוּ יוֹתֵר מֵאִמּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁדַּלְתּוּ דְּצִדְרִים (קִדּוּשִׁין לֹא): וְאֵת שַׁבְּתִי תִשְׁמְרוּ. סִמְךָ שֶׁמִּירַת שַׁבַּת לְמוֹרָא אֲבָל, לֹא מִפִּי שֶׁהִזְנוּ עַל מוֹרָא אֲבָל, אִם יֹאמֵר לֵךְ חֲלַל אֵת הַשַּׁבַּת, אֵל תִּשְׁמַע לוֹ, וְכֵן בְּשֶׁאֵר כָּל הַמִּצְוֹת (צ"מ לז): אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. אֵתָּה וְאִצְיוֹן חִיבִים צִכְצוּדִי (יִצְמוֹת ה:), לְפִיכָךְ לֹא תִשְׁמַע לוֹ לְבָטֵל אֵת דְּצִרִי (צ"מ לז). אִיזִהוּ מוֹרָא, לֹא יִשְׁבַּח בְּמִקּוּמוֹ, וְלֹא יִדְבַּר בְּמִקּוּמוֹ, וְלֹא יִסְתּוֹר אֵת דְּצִרֵּיו. וְאִיזִהוּ קְצוּד, מֵאֲכִיל וּמִשְׁקָה, מִלְּבִישׁ וּמִנְעִיל, מִכְּנִים וּמוֹיָא (קִדּוּשִׁין לֹא):

(4) אֶל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים. לַעֲבֹד. (ת"כ שם י) אֱלִילִים לִשׁוֹן אֵל, כִּלְאָ הוּא חֲשׁוֹב: וְאֶל־הֵ מִסְכָּה. תְּחִילְתָּן אֱלִילִים הֵם, וְאִם אֵתָּה פּוֹנֵה אַחֲרֵיהֶם סוֹפֵךְ לַעֲשׂוֹת אֱלֹהִים: לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. לֹא תַעֲשׂוּ לְאַחֲרִים, וְלֹא אַחֲרִים לָכֶם. וְאִם תִּאֲמַר לֹא תַעֲשׂוּ לַעֲבֹד מִכֶּם אֲבָל אַחֲרִים עוֹשִׂין לָכֶם, הָרִי כִּזְכַּר נֵאמַר לֹא יִהְיֶה לָךְ (שְׁמוֹת כ, ג), לֹא שֶׁלָּךְ וְלֹא שֶׁל אַחֲרִים:

6	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכְלוּ וּמִמָּחָרֶת וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וְדִישָׁתָאֵר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְּקַד:	בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכְלוּ וּמִמָּחָרֶת וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וְדִישָׁתָאֵר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְּקַד:	6
7	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם הָאֵכָל יֹאכְלוּ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי הַגּוֹל הוּא לֹא יִרְצָה:	וְאִם הָאֵכָל יֹאכְלוּ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי הַגּוֹל הוּא לֹא יִרְצָה:	7
8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְאִכְלוּ עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלָל וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:	וְאִכְלוּ עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלָל וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:	8
9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.	וּבִקְצֹרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תְּכַלֶּה פֶּאת שְׂדֶךְ לְקַצֹּר וּלְקַט קְצִירָךְ לֹא תִלְקֹט:	וּבִקְצֹרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תְּכַלֶּה פֶּאת שְׂדֶךְ לְקַצֹּר וּלְקַט קְצִירָךְ לֹא תִלְקֹט:	9
10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וּכְרֶמְךָ לֹא תַעְלִיל וּפֶרֶט כְּרֶמְךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	וּכְרֶמְךָ לֹא תַעְלִיל וּפֶרֶט כְּרֶמְךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	10
11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְחָשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְחָשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:	ישראל

(5) וְכִי תִזְבְּחוּ וְגו'. לֹא נֹאמְרָה פֶּרֶשׁה זֹ, אֵלֶּה לְלִמּוּד, שֶׁלֹּא תִהְיֶה זְבִיחָתָן אֵלֶּה עַל מִנֵּה לֵאכֹל בְּתוֹךְ הַזֶּמֶן הַזֶּה, שֶׁאִם לִקְבֹּעַ לֵהֵם זֶמֶן אֲכִילָה, הֵרִי כִּזְכָּר נֹאמֵר וְאִם גִּזְרָא אִזְכָּר וְזִכָּר וְגו' (ויקרא ז, טז): לְרִצְנֵכֶם תִּזְבַּחְהוּ. תַּחֲלֹת זְבִיחָתוֹ תִּהְיֶה עַל מִנֵּה נַחַת רוּחַ שִׁיחָא לִכֶּס לְרִצּוֹן, שֶׁאִם תַּחֲשַׁדּוּ עֲלֵיו מַחֲשַׁבַּת פֶּסוּל לֹא יִרְצֶה עֲלֵיכֶם לִפְנֵי: לְרִצְנֵכֶם. אֲנִפִּי"צִימְנוּ, וְזֶה לִפִּי פֶּשׁוּט. וּרְבִיתֵינוּ לְמִדּוֹ (חולין יג): מִכָּאן לְמַתְעֵסֶק בְּקִדְשִׁים שֶׁפֶּסוּל, שֶׁצִּירֵךְ שִׁתְּכִינִין לִשְׁחֹט: (6) בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכְלוּ. כִּשְׁתַּזְכָּחוּ, תַּשְׁחֲטוּהוּ עַל מִנֵּה זֶמֶן זֶה שֶׁקִּבְּעִיתִי לִכֶּם כִּזְכָּר: (7) וְאִם הָאֵכָל יֹאכְלוּ וְגו'. אִם אִינוּ עֲנִין לַחוּץ, לִזְמִנּוּ, שֶׁהֵרִי כִּזְכָּר נֹאמֵר וְאִם הָאֵכָל יֹאכְלוּ מִבֶּשֶׂר וְגו' (ויקרא שס, יח), תִּהְיֶה עֲנִין לַחוּץ לְמִקּוּמוֹ, יִכּוֹל יִהְיֶה חִיבִין כִּרְתָּ עַל אֲכִילָתוֹ, תִּלְמִיד לִוְיָ וְהַנֶּפֶשׁ הַאֲכָלָת מִמֶּנּוּ עֲזִיבָה תִּשָּׂא (שס), מִמֶּנּוּ וְלֹא מִחֲדִירוֹ, יֵלֵךְ הַנֶּשְׁחָט בְּמַחֲשַׁבַּת חוץ לְמִקּוּמוֹ (זכחים כט): פְּגוּל. מִתּוֹעֵב, כִּמוֹ וּמִרְקָה פְּגוּלִים פְּלִיָּהִם (ישע"י סה, ד): (8) וְאִכְלוּ עֲוֹנוֹ יִשָּׂא. בְּנוֹתָר גִּמּוֹר הַכְּחוּב מִדְּכָר וְאִינוּ עֲנוּשׁ כִּרְתָּ עַל הַנֶּשְׁחָט חוץ לְמִקּוּמוֹ, שֶׁכִּזְכָּר מִיעֲטוֹ הַכְּחוּב, וְזֶהוּ בְּנוֹתָר גִּמּוֹר מִדְּכָר (זכחים כח), וּבְמַסַּכַּת כְּרִיתוֹת (ה). לְמִדּוּהוּ מִגִּזְרָה שׁוֹה: (9) לֹא תְּכַלֶּה פֶּאת שְׂדֶךְ. שִׁנִּית פֶּאֶה בְּסוֹף שְׂדֶהוּ (ת"כ פֶּרֶק א, ט): וּלְקַט קְצִירָךְ. שֶׁצִּלְעִים הַנוֹשְׂרִים בִּשְׁעַת קְצִירָה אֶחָת אִזְכָּר שְׁמִים, אֲזַל שֶׁלֹּשׁ אִינִן לִקַּט (פֶּאֶה פ"ו, מ"ה): (10) לֹא תַעְלִיל. לֹא תַטּוּל עוֹלָלוֹת שֶׁבָּהוּ וְהִנְכִּירוּ. אִיזִיב עוֹלָלוֹת, כֹּל שֶׁאִין לֵה לֹא קָפַק וְלֹא נָטַף (פֶּאֶה פ"ז, מ"ד): וּפֶרֶט כְּרֶמְךָ. גִּרְגְרִי עֲנִיבִים הַנוֹשְׂרִים בִּשְׁעַת צִירָה: אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. דִּינִן לְהַפְרֵעַ, וְאִינוּ גִּזְרָה מִכֶּס אֵלֶּה נִפְשׁוֹת, שֶׁנֹּאמֵר חָלָל תִּגְזֹל דָּל וְגו', פִּי ה' יִרְצֶה רִצּוֹ וְגו' (משלי כב, כבכג): (11) לֹא תִגְנֹבוּ. אִזְכָּרָה לְגִזְמוֹת מִמּוֹן, אֲזַל לֹא תִגְנוֹב שֶׁבִּשְׁעַת הַדְּכָרוֹת אִזְכָּרָה לְגִזְמוֹת נִפְשׁוֹת, דְּכָר הַלְּמִיד מִעֲנִינוֹ, דְּכָר שֶׁחִיבִין עֲלֵיו מִיִּתְחַבֵּד (סנהדרין פו): וְלֹא תִכְחָשׁוּ. לִפִּי שֶׁנֹּאמֵר וְקִבְּשָׁה (ויקרא ה, כב), מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, לְמִדּוֹ עֲנוּשׁ, אִזְכָּרָה מִנֵּין, תִּלְמִיד לִוְיָ וְהַנֶּפֶשׁ הַאֲכָלָת מִמֶּנּוּ עֲזִיבָה תִּשָּׂא (שס), יִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, לְמִדּוֹ עֲנוּשׁ, אִזְכָּרָה

12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא־תִשָּׁבַעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְלֹא תִשָּׁתַּבְּעוּן בְּשְׁמִי לִשְׁקָרָא וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וּלְפָנַי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	14
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֶי גָדוֹל בְּצֹדֶק תִּשְׁפֹּט עַמּוּתְךָ:	שני (חמישי)
16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא־תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:	16

מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבכו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבכו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' בלתי לשוא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבכו בשמי לשקר, כל שם שיש לי:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שזכר שזכר (ת"כ פרשתא ז): לא תלוי. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. זשכיר יוס הכתוב מדבר, שיצאנו משקעה חמה, לפיכך זמן גזוי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תָצוּר עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ (דברים כד, טו), מדבר זשכיר לילה (צבא מניעא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גזוי שכרו כל היום, לפי שנחנה חורה זמן לבעל הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמָךְ לֹא תֹאֵר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא בחיים אף כל שהוא בחיים, יאז המט שאינו בחיים (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דזכר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו וטולה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור לזכו של אדם העושהו, ואין שאר הצריות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. תלמוד לומר לא תעשו עול, שגזוי, ומשוקץ, חרש, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' פל עשה עול (דברים כה, טז), והתועבה קרויה שקץ וחרש, שנאמר וְלֹא תִצְדֵּק תוֹעֵבָה אֶל צִיתָךְ וְהִי יִקְרָא חֶרֶם פְּמֵהוּ שֶׁקֶץ תִּשְׁקָצְנוּ וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו צדין וגמלא מתפרנס בנקיות (ת"כ פירק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציישנו ואראה צדושו, עונש יש צדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הו' דן את חצירך לכך זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצתי רעיהם לרגל מה יראו רע או

17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא־תִשְׁנֵא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עֲמִיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חוֹבָא:	17
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא־תִקֶּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמְּךָ וְאֶהְבֵּת לרֵעֶךָ כְּמִנְךָ אָנִי יְהוָה:	18
19	Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.	אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתֶךָ לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךְ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדָם שְׁעִטָּנוֹ לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:	19
20	And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.	וְגִבּוֹר אֲרִי יִשְׁכּוֹב יִתְּ אֶתְּהָא שְׂכִבְתָּ זָרַע וְהִיא אִמָּא אַחִידָא לְגִבּוֹר וְאֶתְפָּרְקָא לֹא אֶתְפָּרִיקָת בְּכִסְפָּא אוֹ חִירוּתָא לֹא אֶתְיַהֲבַת לָהּ בְּשִׁטְר בְּקִרְתָּ תַּהֲיָה לֹא יוֹמָתוּ כִּי־לֹא חֲפְשָׁה:	20

מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ו. וראיה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא חלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצנל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני פסוקי רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדצרת גדלות (שם יז, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, צי"ת צפ"א, וגימ"ל צכ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בלד"י, וכן ויגל צעצק (שמואל"ז ז יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להחשקט בהם הנשים, על שם שמתמר תמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לא תיכול קורצין, כמו ואלכלו קרציהון די יהודאי (דניאל ג, ח), אלכל צהו קורצא צי מלכא (צרכות נח.), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול בצית המקבל דצריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדצריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ פניניו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ בעיניהם ולרמוז דברי רכילותן שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וסיה או לסטים צאים עליו (ת"כ פרק ד, ח סנהדרין עג.) אני ד. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא חלצין את פניו צרכים (ערכין טז):
(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנטר האיצה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול צתורה (ת"כ שם יז):
(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלבש שעטנז קמר ופשתים יקדו (דברים כז, יא), יכול לא ילבש גיזי אמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרבות הלכדים, למד לומר שעטנז, דבר שהוא שוע טווי וגו', ואומר אני, נזו לשון דבר הנמלל ושוזר זה עס זה לחצרו, מיטיי"ר בלע"ו, כמו סניין לגאי דאית צהון (מועד קטן יז.), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרא"ל, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחצרת אמר ופשתים:

21	And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.	וַהֲבִיֵּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם:	וַיָּבִיֵּא יִתְ אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יי לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא:
22	And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.	וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)	וְכִפֹּר עָלוּהִי פְהִנָּא בְּדְכָרָא דְאֲשָׁמָא קָדָם יי עַל חוֹבָתִיהּ דְּחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיך לִיה מִחוֹבָתִיהּ דְּחָב:
23	And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.	וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִשְׁתַּעְתַּם כָּל־עֵץ מֵאֲכָל וְעַרְלָתָם עָרְלָתוֹ אֶת־פְּרִיֹו שְׁלֹשׁ שָׁנִים וַיְהִי לָכֶם עֲרָלִים לֹא יֵאָכֵל:	וְאֲרִי תִיעָלוּן לְאָרְעָא וְתַצְבֹּון כָּל אֵילָן דְּמִיכָל וְתִרְחֻקוֹן רְחֻקָא יִת אֲבִיהּ תִּלְת שָׁנִין יְהִי לָכוֹן מִרְחָק לְאִפְדָּא לֹא יִתְאָכֵל:
24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת וַיְהִי כָל־פְּרִיֹו קֹדֶשׁ הַלְוִיִּם לַיהוָה:	וּבִשְׁתָּא רְבִיעִיתָא יְהִי כָל אֲבִיהּ קוֹדֶשׁ תוֹשְׁבֵיכֹן קָדָם יי:
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֹת־פְּרִיֹו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	וּבִשְׁתָּא חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן יִת אֲבִיהּ לְאוֹסְפָא לָכוֹן עַל־לִתִּיהּ אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֹן:
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻנוּ:	לֹא תִיכְלוּן עַל דְּמָא לֹא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲוֹנֻן:

(20) נחרפת לאיש. מיועדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעצד עברי שמוחר בשפחה הכתוב מדצר (כריתות יא.). והפדה לא נפדהה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון בכסף (ת"כ פרק ה, ג גיטין לט.). או חפשה. נשטר: בקרת תדיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדצר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והפלא ה' את מלקך וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה קידושין, הא אם חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג:).

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.).

(23) וערלתם ערלתו. ואטמסם אטמיתו, יהא אטום ונסמס מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג.), יכול אם הצניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, לו), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודצר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המנוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מצריך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הבטחתו:

(26) לא תאכלו על הדם. להרבה פנים נדרש בסנהדרין, (סג.) אזכרה שלא יאכל מצער קדשים לפני זריקת דמים, ואזכרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלא נפשה, ועוד הרבה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צבי הפסיקו צדק (סנהדרין סה:): לא תעונו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה

27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רִאשְׁכֶּם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זְקָנְךָ:	לֹא תִקְפוּ פְּתָא דְרִישְׁכוֹן וְלֹא תַחבִּיל יֵת פְּתָא דְדִקְנָךְ:
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֹט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקָע לֹא תִתְּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה:	וְחַבּוּל עַל מִית לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרְכוֹן וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תִתְּנוּ בְּכוֹן אֲנִי יְיָ:
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמִלָּאָה הָאָרֶץ זִמָּה:	לֹא תַחלֵּל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ לְאִשְׁעֵיזָתָהּ וְלֹא תִטְעִי אֶרֶצָא וְתִתְמְלִי אֶרֶצָא עֵיצַת חֲטָאִין:
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:	יֵת יוֹמֵי שַׁבָּא דִּילִי תִפְּרוֹן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהוֹן דִּחְלִין אֲנִי יְיָ:
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תִתְּפֹנוּ בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרוּ הַיְדֻעִים אֶל-תִּבְקְשׁוּ לְטִמְאַהּ לֹא תִתְּבַעוּ לְאִסְתַּאֲבָא בְּהוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדַּרְתָּ פָנֶי זָקֵן וּירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	מִן קֶדֶם דְּסִבֵּר בְּאוֹרֵיתָא תִקּוּם וְתִהְיֶה אִפִּי סָבָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי-יָגוּר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: (ששי)	וְאִרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכוֹן גִּיּוֹרָא בְּאַרְעִיכֶם לֹא תוֹנוּן יִתִּיה:

פלוגית קשה לנאח (סנהדרין סו.):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המסור לדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אוזניו עקרי שערו למעלה מזדעיו הרבה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שמים ככל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שם כ:).

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין בשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שם כה:). קעקע. לשון והקע אוקס (במדבר כה, ד), והוקעגוס (שמואל-ב כה, ו), מוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצאו מחוקין ותחוצין בקרקע, פורפו"ינט בלע"ז:

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. במוסר במו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו:). ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן במקום אחר ולא בארצם, וכן הוא אומר ויִקְנְעוּ קְצִיצִים וגו' (ירמיה ג, ג): (30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא במגעלו ובאפונדו ובאצק שעל רגליו (יצמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דומה שבת (יצמות ו:).

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לבצלל אוז וידעוני (סנהדרין סה:). בעל אוז זה פיתוס המדבר משהו, וידעוני מכניס עטם חיה ששמה ידוע לתוך פיו והעטם מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים בם, שאם תעסקו בם אהם משקלין לפני ואני מתעצ אהם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אהם מחליפין במי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעצם עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תנו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבדות כוכבים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנתנה מפי

<p>34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>בְּאֶזְרַח מִכֶּם יְהִי לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַת לֹו כְמוֹד כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי-יִצְיֵא מִצְרַיִם עִמָּכֶם וְתִרְחַם לִיה כְּנֻתָּךְ אֲרִי דִּיּוּרִין הַנִּיתוֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>34 בְּאֶזְרַח מִכֶּם יְהִי לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַת לֹו כְמוֹד כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.</p>	<p>לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדֶּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְשׁוּרָה: לֹא תַעֲבֹדוּן שֹׁקֵר בְּדִין בַּמִּשְׁחָתָא בַּמִּתְקָלָא וּבַמְכִּילָתָא:</p>	<p>35 לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדֶּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְשׁוּרָה:</p>
<p>36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מֵזֻנָּאן דְּקָשׁוּט מִתְקָלִין דְּקָשׁוּט מְכִילִין דְּקָשׁוּט וְהִינִין דְּקָשׁוּט יְהוֹן לָכוֹן אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶשְׁ-הוֹצֵאתִי מִצְרַיִם אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: מֵזֻנָּאן דְּקָשׁוּט מִתְקָלִין דְּקָשׁוּט מְכִילִין דְּקָשׁוּט וְהִינִין דְּקָשׁוּט יְהוֹן לָכוֹן אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶשְׁ-הוֹצֵאתִי מִצְרַיִם אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>	<p>36 מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אֵיפֹת צֶדֶק וְתִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי מִצְרַיִם אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>
<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְשִׁמְרֹתֶם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת- כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ) וְתִשְׁרֹוּן יֵת כָּל קִימֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוֹן אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>37 וְשִׁמְרֹתֶם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת- כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר: וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר: וְאֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמַלְךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֶבֶן: וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גִּבֹּר גִּבֹּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵי דִּיּוֹתֵירוֹן בִּישְׂרָאֵל דִּיּוֹתֵין מִזֶּרְעֵיהּ לְמַלְךְ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנֵיהּ בָּאֶבָּא:</p>	<p>חמישי וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר: וְאֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמַלְךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֶבֶן:</p>
<p>2 Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְאֵל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר: וְאֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמַלְךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֶבֶן: וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גִּבֹּר גִּבֹּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵי דִּיּוֹתֵירוֹן בִּישְׂרָאֵל דִּיּוֹתֵין מִזֶּרְעֵיהּ לְמַלְךְ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנֵיהּ בָּאֶבָּא:</p>	<p>2 וְאֵל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר: וְאֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמַלְךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֶבֶן:</p>

הגזירה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שכן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:
(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול במשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר במדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל בחרב, ומגלה ארזם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (ב"מ סא: צדא צתרא פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):
(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי במזרים בין טפה של צדק לטפה שאינה של צדק, ואני הנאמן להפרע ממי שטמן משקולותיו במלח להונות את הצדקיות שאין מכירים בהם (ב"מ סא:):
(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לצבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרש"א ד, ד): עם הארץ. עם שגזינו נצחית הארץ, דבר אחר עם שעתידין לירש את הארץ על ידי מלכות הללו (שם):

<p>3 I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכֵּיתִי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרַעוֹ נָתַן לַמֹּלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחְלֹל אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכֵּיתִי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרַעוֹ נָתַן לַמֹּלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחְלֹל אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי:</p>
<p>4 And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם הָעָם יִעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזְרַעוֹ לַמֹּלֶךְ לְבִלְתִּי הָמוּת אֹתוֹ:</p>	<p>4 וְאִם הָעָם יִעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזְרַעוֹ לַמֹּלֶךְ לְבִלְתִּי הָמוּת אֹתוֹ:</p>
<p>5 then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשִׁי אֲנִי אֶת־רֹגְזֵי בְּגוֹבְרָא הַהוּא וּבְסַעֲדוֹהִי וְאֲשִׁי יִתִּיה וְיֵת כָּל דָּשֶׁעַן בְּתַרְוֹהִי לְמַטְעִי בְּתַר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמָּהוֹן:</p>	<p>5 וְשִׁמְתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכֵּיתִי אֹתוֹ וְאֵתוֹ כָּל־הַזֵּנִים אַחֲרָיו לְזִנוּת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>6 And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתַפְנִי בְּתַר בְּדִין וְזִכְרוֹ לְמַטְעִי בְּתַרְיָהוֹן וְאֶתֵּן יֵת רֹגְזֵי בְּאֲנָשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁי יִתִּיה מִגּוֹ עַמָּהִי:</p>	<p>6 וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיְדֻעִנִּים לְזִנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנִתַּתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכֵּיתִי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>7 Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קִדְּשִׁין אֲרֵי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>7 וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קֹדְשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>8 And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִטְרוּן יֵת קִמִּי וְתַעֲבִדוּן יִתְהוּן אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכֶם:</p>	<p>8 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אֲרֵי גִבֵּר גִּבֵּר דִּילוּט יֵת אָבוּהִי וְיֵת אִמִּיה אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטִּיל אָבוּהִי וְאִמִּיה לָט קַטְלָא חַיִּיב:</p>	<p>9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמִיו בּוֹ:</p>

(3) אתן את פני. פגאי שלי. פונה אני מכל עסקי ועסקי צו (שס יצ): באיש. ולא בצצור, שאין כל הצצור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צו וצמו צאס (דברים יח, י), בן צנו וצו צמו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, ו), זרע פסול מנין, ת"ל צמחו מזרעו למולך (שס ז, סנהדרין סד): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצר אחד סוף שיעלימו צדצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שבוט לט). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמספחתו, יכול יהיו כל המשפחה צהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו צהכרת ולא כל המשפחה צהכרת אלא ציסורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בכך (ת"כ שס טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

10	And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.	וַגֵּבֶר דִּיגֹּוּף יֵת אֶתֶת גְּבֵר דִּיגֹּוּף יֵת אֶתֶת חֲבֵרִיהַ אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִיל גַּיִפָּא וְגַיִפָּתָא:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מִזֹּת־יוֹמָת הַנְּאֻף וְהַנָּאֶפֶת:	10
11	And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וַגֵּבֶר דִּישְׁכּוּב יֵת אֶתֶת אָבוּהִי עֲרִיתָא דְּאָבוּהִי גְּלִי אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִלוּן תַּרְוִיהוֹן קַטְלָא חֲיִיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבוֹי עֲרֹת אָבוֹי גְּלָה מִזֹּת־ יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמִיהֶם בָּם:	11
12	And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.	וַגֵּבֶר דִּישְׁכּוּב יֵת כַּלְתִּיהַ אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִלוּן תַּרְוִיהוֹן תִּבְלָא עֲבָדוֹ קַטְלָא חֲיִיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מִזֹּת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְלָ עָשׂוּ דְּמִיהֶם בָּם:	12
13	And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וַגֵּבֶר דִּישְׁכּוּב יֵת דְּכוּרָא מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא עֲבָדוֹ תַּרְוִיהוֹן אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִלוּן קַטְלָא חֲיִיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעִיבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מִזֹּת יוֹמָתוֹ דְּמִיהֶם בָּם:	13
14	And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.	וַגֵּבֶר דִּישְׁכּוּב יֵת אֶתֶתָא וְיֵת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יִקְדִּין יִתִּיה וְיִתְהוֹן וְלֹא תִּהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־ אִמָּהּ זָמָה הִוא בְּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהוֹן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:	14
15	And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.	וַגֵּבֶר דִּיתִין שְׁכּוּבִתִּיהַ בְּבִעִירָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִיל וְיֵת בְּעִירָא תִקְטִלוּן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ בְּבִהֶמָה מִזֹּת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהַרְגוּ:	15

(9) אביו ואמו קלל. לרצות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:). דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם צם, ולמדנו מאוב וידעוני שנאמר צם צאצן ירגמו אותם דמיהם צם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמיו בראש (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שֶׁיִּהְיֶה: (10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנואף והנואפת. כל מיתה האמורה צמורה סתם, אינה אלא חנק: (12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מזלזלין זרע האז צורע הבן: (13) משכבי אשה. מכנים כמכחול צפופרת (עי' סנהדרין נה:). (14) ישרפו אותו ואתהו. אי אשה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה צהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכמוצין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרצותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אמה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת: (15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא צהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכחוצ חסקל. קל וחומר לאדם שידע להצחין בין טוב לרע וגורם רעה לחצירו לעבור עבירה. כיצא בדבר אמה אומר אֲנִי קֹדֶדְוֹן אֶת כָּל הַמְּקֻמֹּת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה תורה השחת, שָׁלַף וְכָלָה, המטה את חצירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

16	And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל-כָּל-בְּהֵמָה לִרְבֹּעָה אֹתָהּ וְהִרְגִיתָ אֶת-הָאִשָּׁה וְאֶת-הַבְּהֵמָה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	וְאִתָּתָא דְתִקְרַב לְוִיתָ כָּל-בְּעִירָא לְמַשְׁלֵט בָּהּ וְתִקְטֹל יָת אִתָּתָא וְיָת בְּעִירָא אִתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן קַטְלָא חִיִּיבִין:
17	And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.	וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִקַּח אֶת-אָחִיתּוֹ בֵּת אָבִיו אֹו בֵּת-אִמּוֹ וְרָאָה אֶת-עֲרוֹתֶיהָ וְהִיא-תִרְאֶה אֶת-עֲרוֹתָו חֲסֹד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אָחִיתּוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:	וְגִבֹר דִּי־סִב יָת אָחִיתּוֹ בֵּת אָבִיו אוֹ בֵּת אִמּוֹ וְיַחְזִי יָת עֲרוֹתָהּ וְהִיא תַחְזִי יָת עֲרוֹתֶיהָ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתַּיְצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֲרוֹת אָחִיתּוֹ גִּלִּי חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:
18	And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.	וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מְקוֹרָהּ הָעֵרָה וְהִוא גִּלָּתָה אֶת-מְקוֹר דְּמֵיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב עַמָּם:	וְגִבֹר דִּי־שָׁכַב יָת אִתָּא טוּמְאָה וְיִגְלִי יָת עֲרוֹתָהּ יָת קִלְנָהּ גִּלִּי וְהִיא תִגְלִי יָת סוּאֲבַת דְּמָהָ וְיִשְׁתַּיְצוּן תַּרְוִיהוֹן מִגּוֹ עַמָּהוֹן:
19	And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.	וְעֲרוֹת אָחוֹת אִמֶּךָ וְאָחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׁאֵרֹו הָעֵרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:	וְעֲרוֹת אָחִית אִמֶּךָ וְאָחִית אָבִיךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי יָת קְרִיבְתִּיהָ גִּלִּי חוֹבִהוֹן יִקְבִּלוּן:
20	And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדְתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוֹ:	וְגִבֹר דִּי־שָׁכַב יָת אִתָּת אָחִיו אָחִיו עֲרוֹתָהּ דְּאָחִיו גִּלִּי חוֹבִהוֹן יִקְבִּלוּן דְּלֹא וְלֹד יָמֹתוֹן:
21	And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אָחִיו נִדְּהָ הוּא עֲרוֹת אָחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:	וְגִבֹר דִּי־סִב יָת אִתָּת אָחִיו מִרְחָקָה הִיא עֲרוֹתָהּ דְּאָחִיו גִּלִּי דְלֹא וְלֹד יִהְיוּ:

(17) חסד הוא. לשון ארמי חֲרָפָה (בראשית לד, יד), חסדָא. ומדרשו (סנהדרין נח:): אס תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יצָגָה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעוה, מגורת וְלֹא קָם וְלֹא זָע (אסחר ה, ט), וכן אחוה מגורת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) ועדות אחות אמן. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן צין על אחות אביו ואמו מן האב, צין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשה אחי אביו לא הזהר אלא על אשה אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו בְּלֹא וְלֹד, ודומה לו וְלֹאנִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (בראשית טו, ב), יש לו צנים קוצרן, אין לו נים מת בלא צנים, לכך שָׁנָה שְׁנֵי מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אס יהיו לו צשעת עבירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוצרן בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו צשעת עבירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

<p>22 Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְתָטְרוּן יְת כָּל קִנְיִי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבְדוּן יְתָהוּן וְלֹא תִרְוֹקוּן יִתְכּוֹן אֶרְעָא דְאַנָּא מֵעִיל יִתְכּוֹן לְתַמָּן לְמַתַּב בֵּה:</p>	<p>וְשָׁמְרֶתֶם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־ כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־ תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:</p>	<p>22</p>
<p>23 And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִהְיוּ כְּמִנְחֹסֵי עַמֻּמְיָא דְּאַנָּא מִגְּלִי מִן קִדְמִיכּוֹן אֲרִי יְת כָּל אֱלֹוִן עֲבַדוּ וְרַחֵיק מִימְרֵי יְתָהוּן:</p>	<p>וְלֹא תִלְכּוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־ אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־ אֱלֹהֵי עַשׂוּ וְאֶקְּץ בָּם:</p>	<p>סביעי</p>
<p>24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.</p>	<p>וְאָמַרְתִּי לָכּוֹן אֶתְּוֹן תִּירְתּוּן יְת אֶרְעָהוֹן וְאַנָּא אֶתְּנֶנָּה לָכּוֹן לְמִירַת יְתָה אֶרְעָ עֲבָדָא חֶלֶב וּדְבַשׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֶכּוֹן דְּאַפְרִישִׁית יִתְכּוֹן מִן עַמֻּמְיָא:</p>	<p>וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־ אֲדֻמָּתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־ הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:</p>	<p>24</p>
<p>25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.</p>	<p>וְתַפְרִשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דְכִיָּא לְמַסְאָבָא וּבֵין עוֹפָא מְסֻאָבָא לְדְכִיָּא וְלֹא תִשְׁקֻצּוּן יְת נַפְשְׁכּוֹן בְּבְעִירָא וּבְעוֹפָא וּבְכָל דְּתַרְחִישׁ אֶרְעָא דְּאַפְרִישִׁית לָכּוֹן לְמַסְאָבָא:</p>	<p>וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקֻצּוּ אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבְעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.</p>	<p>וְתָהוּן קִדְמֵי קִדְּיִשׁוֹן אֲרִי קִדְּיִשׁ אֲנָא יְיָ וְאַפְרִישִׁית יִתְכּוֹן מִן עַמֻּמְיָא לְמַהוּי פְּלַחִין קִדְמִי:</p>	<p>וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִנּוֹת לִי:</p>	<p>26</p>
<p>27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבֵּר אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בְּהוֹן בְּדִין אוֹ זְכוּרוֹ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן בְּאַבְנָא יְרֻגְמוּן יְתָהוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאַבֵּן יְרֻגְמוּ אֹתָם דְּמִיָּהֶם בָּם: (פ)</p>	<p>סד פסוקים</p>

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העררה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:
(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קטפי צפי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ ומזונו:
(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוזדלצין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חציו, וכמה צין רוצו לחציו מלא שעה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:
(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלצים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכדנר וחזיריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אצל יאמר אפשי, ומה אעשה ואצי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, ששהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 152. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20. When Aharei Mot and Kedoshim are combined, read the Haftara for Aharei Mot on page 151.

XXI	And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אָמַר אֶל-הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֹהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִגְפָשׁ לֹא-יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ: מִית לֹא יִסְתָּאב בְּעַמּוּיָהּ:	אמור י
2	except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;	כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנָו וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו: אֶלְהִין לְקָרִיבִיהּ דְּקָרִיב לִיהּ לְאִמִּיהּ וּלְאָבִיהּ וּלְבָרִיהּ וּלְבָרְתִּיהּ וּלְאָחוּתִיהּ:	2
3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וּלְאָחִיתָּו הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא: וּלְאָחִיתִיהּ הַבְּתוּלָתָא דְּקָרִיבָא לִיהּ דְּלֹא הָיְתָא לְגִבּוּר לָהּ יִסְתָּאב:	3
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתָּאב בְּרִבָּא בְּעַמּוּיָהּ לְאַחֲלוּתִיהּ:	4
5	They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.	לֹא-יִקְרַח(כ') [ק'] יִקְרַחַן קְרַחַתָּו בְּרֹאשׁוֹ וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלַחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָשְׁתָּ: לֹא יִמְרְטוּן מְרַט בְּרִישָׁהוֹן וּפָתָא דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלַחוּן וּבִבְשָׂרֵהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבוּל:	5

(27) כי יהיה בהם אוב וגו'. כאן נאמר זהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר זהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, לזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא, א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, ילא מת מזה (ת"כ שס ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):

(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פקולה שהוא מחולל בה צעודה עמו (שס טו. יצמות כז:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל צעוד, צעוד שהיא צתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, ובאיזה שאר אמרתי, צאותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרח קרח. על מת, והלא אף ישראל הזהירו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל צין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר צראש, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שזה, נאמר כאן קרח ונאמר להלן בישראל קרח, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צמשמע, כל מקום שיקרח צראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט ויקטיגין יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלות ויש בו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרשת. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְגַפָּשׁ לֹא תִתְּנוּ (שס כח.), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרעת, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכחוד לא ישרטו ואני יודע שהיא שרעת:

<p>6 They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְהָיוּ קִדְּשׁ:</p>	<p>6 קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְהָיוּ קִדְּשׁ:</p>
<p>7 They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִשָּׁה זֹנָה וְחִלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:</p>	<p>7 אִשָּׁה זֹנָה וְחִלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:</p>
<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְתִקְדְּשֶׁנִּיה אֲרִי יֵת קֹרֶבֶן אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְּשׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קִדְּשׁ אָנָּה יי מִקְדָּשְׁכֹּן:</p>	<p>8 וְקִדְּשָׁתוּ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְּשׁ יִהְיֶה־לְךָ כִּי קִדְּשׁ אָנִי יְהוָה מִקְדָּשְׁכֶם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחֲלִי לְזִנוּת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מְחַלְלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)</p>	<p>9 וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחֲלִי לְזִנוּת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מְחַלְלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר־יִזְכֹּק עַל־רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָלָא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יַפְרֹם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר־יִזְכֹּק עַל־רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָלָא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יַפְרֹם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל־נִפְשֹׁת מֵת לֹא יֵעוֹל לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>	<p>11 וְעַל כָּל־נִפְשֹׁת מֵת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>

- (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום צית דין צנן (ת"כ פרק א, ו).
(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא): חללה. שנולדה מן הפסולים שזכוהנה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז).
(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג זו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצורך ראשון בסעודה (גיטין נט: ת"כ).
(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת בעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא). והכל מודים שלא דבר הכתוב צפוניה: את אביה היא מחללת. חללה וזנתה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב).
(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב):
(11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (זויר לח). לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להטיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):

12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.	וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיוּ כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיוּ עָלָיו אֲנִי יְהוָה:	12 וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיוּ כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיוּ עָלָיו אֲנִי יְהוָה:
13 And he shall take a wife in her virginity.	וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָהָ יִקַּח:	13 וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָהָ יִקַּח:
14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.	אִלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְנַחֲלָלָה זֹנָה אֶת־אִלָּה לֹא יִקַּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה:	14 אִלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְנַחֲלָלָה זֹנָה אֶת־אִלָּה לֹא יִקַּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה:
15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	וְלֹא־יַחֲלִל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)	15 וְלֹא־יַחֲלִל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)
16 And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	16 וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוּ:	17 דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוּ:
18 For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אֹזן פֶּסֶח אֹז חֵרֶם אֹז שְׂרוּעַ:	18 כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אֹזן פֶּסֶח אֹז חֵרֶם אֹז שְׂרוּעַ:
19 or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אֹז אִישׁ אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ שִׁבְרַת רֶגֶל אוֹ שִׁבְרַת יָד:	19 אֹז אִישׁ אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ שִׁבְרַת רֶגֶל אוֹ שִׁבְרַת יָד:
20 or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ גִבֵּן אוֹ דַּוָּר אוֹ חֲלָיִם אוֹ גִּבְיָה אוֹ גִּרְבָּן אוֹ חֲזָז אוֹ מְרִיס פְּחָדִין:	20 אוֹ גִבֵּן אוֹ דַּוָּר אוֹ חֲלָיִם אוֹ גִּבְיָה אוֹ גִּרְבָּן אוֹ חֲזָז אוֹ מְרִיס פְּחָדִין:

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (מ"כ ש.ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אציו ואמו אינו צריך לנאח מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל בזה את העבודה, שהמיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל: (14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

(15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אמת מן הפסולות, וזרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה: (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רֶב (דניאל ה, א): (18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו גא לְקַטֶּקֶת (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העינים, שחול שתי עיניו כאחת (בכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחזרתה (שם מ:):

21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֲהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב: לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא: כָּל גִּבֹּר דְּבִיה מוֹמָא מִזֶּרַע דְּאֲהֲרֹן כְּהֵנָּא לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא ית קורבנא דיי מוֹמָא בִּיה ית קורבן אֱלֹהִיה לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקֹּדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֹאכַל: קורבן אֱלֹהִיה מִקֹּדְשֵׁי קודשִׁיא ומן קודשִׁיא ייכול:	22
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֲךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם: בָּרֵם לְפָרוּכָתָא לֹא יֵיעוֹל וּלְמִדְבַּחָא לֹא יִקְרַב אַרְי מוֹמָא בִּיה וְלֹא יַחַיל ית מִקְדָּשֵׁי אַרְי אֲנָא יי מְקַדְּשֵׁהוֹן:	23
24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֲהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֲהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	24
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	XXII
2	Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.	דְּבַר אֶל־אֲהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיְנַזְּרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: מִלִּיל עִם אֲהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וַיִּפְרְשׁוּן מִקֹּדְשֵׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ ית שְׁמָא דְּקֹדְשֵׁי דְּאֲנִי מִקְדָּשֵׁין קֳדָמִי אֲנָא יי:	2

(20) או גבן. שורטיו"ל ש'צלע"ז, שגזיני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:). או דק. שיש לו צעיני דוק שקורין טיל"א (שם לח.). כמו הַצֹּטֶקֶת דֹּק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסקרא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוני"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבולו חליו, לשון חלזון, שהוא דומה לחולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל במומי הזכור חלזון נחש עֵינָב (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו חרס, שחין היצש מצפנים ומצחון: ילפת. היא חזוית המצרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחון ויצש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחון ויצש מצפנים, שנאמר וַיִּצְקֶרְבּ וַיִּצְקֶרֶם (דברים כח, כז), כשסמוך גרב אל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בצכורות (צכורות מא.). מרוח אשך. לפי התרגום מרים פִּתְדִין, שפחדיו מרוססים, שצִיִּים שלו כמותין. פחדין כמו גִּידֵי פִּתְדִין שִׁרְגוֹ (איוז מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים, אכל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק צהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח). כך מפורש בזבחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הוזרכו להכתב, ומפורש בת"כ (שם י.). ולא יחלל את מקדשי. שאם עזב, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המנוה הזאת: אל אהרן וגר ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שם יז.).

<p>Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אִמַּר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֲכֶם אֶל־הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>3 אִמַּר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֲכֶם אֶל־הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בַּקִּדְּשִׁים לֹא יִיכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקְרַב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דְּחַפּוּק מִזִּיה שְׂכַבְת זֶרַע:</p>	<p>4 אִישׁ אֲשֶׁר מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקִּדְּשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַל בְּכָל־טִמְאַת נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְת־זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּיקְרַב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּיסְתָּאב לִיה אוֹ בְּאַנְשָׂא דִּיסְתָּאב לִיה לְכָל סְאוֹבְתִיה:</p>	<p>5 אוֹ־אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אָנֹשׁ דִּיקְרַב בֵּיה וִיהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קִדְּשִׁיא אֱלֹהִין אִסְחִי בְּשָׂרִיה בְּמִיָּא:</p>	<p>6 נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעֹב־בּוֹ וְטִמְאַתָּה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקִּדְּשִׁים כִּי אִם־רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וּכְמִיעַל שְׁמֶשָׁא וַיֵּדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל מִן קִדְּשִׁיא אֲרִי לַחֲמִיה הוּא:</p>	<p>7 וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְיִטְהַר וְאַחֲרַיִם יֹאכַל מִן־הַקִּדְּשִׁים כִּי לַחֲמֹהּ הוּא:</p>

- (2) ויזכרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר ויזכרו מאתרי (יחזקאל יד, ז), גזרו אחור (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים זימי טומאתן. דבר אחר ויזכרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, כרם המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים ענמן:
- (3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזרתה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אלל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוטרף לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרז, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שזועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכחוש מדבר וטומאתו של צער עליו, וצטוהו שאכל את הטמא הכחוש מדבר, על כרחך ממשעמו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכחוש מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בצטילה (זבחים מג:). ובכרתה גזר. יכול מלך זה ללד זה, יכרת ממקומו וימיישצ במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:
- (4) בכל טמא נפש. במי שנטמא צמת:
- (5) בכל שרץ אשר ישמא לו. בשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), צעדשה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר ישמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרבות נוגע צז, וזבה, נדה, ויולדת:
- (6) נפש אשר תגע בו. בזה מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד:) צתומה, שמתר לאכלה בהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:

8	That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.	וְנִבְלָה וְטֵרֶפֶה לֹא יֹאכַל לְטִמְאַת־בָּהּ אֲנִי יְהוָה: וְנִבִּילָא וְתִבְרָא לֹא יִיכּוֹל לְאַסְתָּאבָּא בָּהּ אָנָּה יְיָ:	8
9	They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.	וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמְרָתִי וְלֹא־יִשְׁאַוּ עָלָיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחַלְלֶהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: וְיִשְׁרֹנוּ יֵת מִטְּרַת מִימְרִי וְלֹא יִקְבְּלוּן עָלֹהִי חֻבָּא וַיָּמוּתוּן בֵּיתָא אֲרִי וַיַּחְלוּנִיהּ אָנָּה יְיָ מְקַדְּשֶׁהוֹן:	9
10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב בֵּיתוֹ וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל חִילוּנִי לֹא יִיכּוֹל קוֹדֶשָׁא תוֹתָבָא דְּקַחְנָא וְאֶגִּירָא לֹא יִיכּוֹל קוֹדֶשָׁא:	10
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וְכִתּוֹן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף הוּא יֹאכַל בּוֹ וַיֵּלֶיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחָמּוֹ: וְקַדְּהִין אֲרִי יִקְנִי נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶפִּיהּ הוּא יִיכּוֹל בֵּיתָא וַיֵּלֶידִי בֵּיתִיהּ אֲנִי יִיכְלוּן בִּלְחָמֶיהּ:	11
12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	וּבִת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בִּתְרוֹמַת הַקֹּדֶשִׁים לֹא תֹאכַל: וּבִת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיִי לְגִבְרָא חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשָׁא לֹא תִיכּוֹל:	12
13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	וּבִת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגִרּוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשִׁבָּה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כַּנְעוּרֶיהָ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ: וּבִת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיִי אֶלְמָלָא וּמִתְרַכָּא וּבִר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבִיהָ כַּרְבִּיתָהּ מִלְּחָמָא דְּאַבּוּהָא תִיכּוֹל וְכָל חִילוּנִי לֹא יִיכּוֹל בֵּיתָא:	13
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וַיֹּסֶף חֲמִישִׁיתוֹ עָלָיו וַנִּתֵּן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ: וְגִבְרָא אֲרִי יִיכּוֹל קוֹדֶשָׁא בְּשִׁגְלוֹ וַיֹּסֶף חֲמִישִׁיהּ עָלֹהִי וַיִּתֵּן לְכַהֲנָא יֵת קוֹדֶשָׁא:	14

(8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צבית הצליעה, אסור לאכול בקדשים, ואריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(9) ושמרו את משמרתִי. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.).

(10) לא יאכל קדש. צטרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר זה (שם פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק, ואיזה תושב, זה נרע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזה שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צטרומתו (יצמות ע.).

(11) וכהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת צטרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז.), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צביתך וגו' צספרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה צטרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז.): וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמוטר צטרומה, ורות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח.):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של

15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יַחֲלִילוּ אֶת־קֳדָשִׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר־יָרִימוּ לַיהוָה: וְלֹא יַחֲלִילוּ יֵת קֳדָשִׁי דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת דִּיפְרָשׁוּן קָדָם יי:	15
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וְהָשִׂיאוּ אוֹתָם עֵינֵן אֲשֶׁמָּה וַיִּקְבְּלוּן עֲלֵיהֶן עֲוִיִּין בְּאֲכָלָם אֶת־קֳדָשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יֵת קֳדָשִׁיהֶן אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁהֶן: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	17
18	Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קֹרְבָנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וְלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹתָ: מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהֹזֵן גֵּבֶר גֵּבֶר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵי־אֶרֶץ בִּישְׂרָאֵל דִּיקְרִיב קֹרְבָנִיהָ לְכָל נִדְרֵיהֶן וְלְכָל נִדְבָתֵהֶן דִּיקְרִיבוּן קָדָם יי לַעֲלֹתָ:	18
19	that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.	לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בִּפְקָר בְּכֹשְׁבִים וּבְעִזִּים: לְרַעְוָא לְכוּן שְׁלִים דְּכֹר בְּתוֹרֵי־אֶרֶץ בְּאִמְרֵי־אֶרֶץ וּבְעִזֵּי־אֶרֶץ:	19
20	But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.	כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרִצְוֹן יִהְיֶה לָכֶם: אֲרִי לֹא לְרַעְוָא יְהִי לְכוּן:	20
21	And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.	וְגֵבֶר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֹת קֳדָשִׁי־קָדָם יי לַפְּרָשָׁא נִדְרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוֹרֵי אוֹ בְּעִנְיַן שְׁלִים יְהִי לְרַעְוָא כָּל מוֹם לֹא יְהִי בֵּיהּ: וְגֵבֶר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֹת קֳדָשִׁי־קָדָם יי לַפְּרָשָׁא נִדְרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוֹרֵי אוֹ בְּעִנְיַן שְׁלִים יְהִי לְרַעְוָא כָּל מוֹם לֹא יְהִי בֵּיהּ:	21

חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לז):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרבים צמיכלהון צסוףצא, שלא לזרז תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באדם עצמו, וכן ציוס מלא את ימיו נרו יצא אתו (במדבר ו, יג), הוא יצא את עצמו, וכן יקצר אתו צגיא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לז):

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ח):

(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצון אתכם לפני, שהיא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל צעולת העוף אין נריץ תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמסרון אכר:

(21) לפלא נדר. להפריש דצינור:

<p>22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.</p>	<p>עֹרֹתָ אֹלָה שְׁבוֹר אוֹתְחָרוֹץ אוֹיִבְלָת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפָת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:</p>	<p>22 עֹרֹתָ אֹלָה שְׁבוֹר אוֹתְחָרוֹץ אוֹיִבְלָת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפָת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:</p>
<p>23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.</p>	<p>וְתוֹר וְאִמֹר יִתִּיר וְחִסִּיר נִדְבָתָא תַעֲבִיד יִתִּיה וּלְנִדְרָא לֹא יִתְרָעִי:</p>	<p>23 וְשׁוֹר וְשֶׂה שְׁרוּעַ וְקָלוֹשׁ נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנִדֵּר לֹא יִרְצָה:</p>
<p>24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.</p>	<p>וּמַעֲוֹד וְכִתּוֹת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:</p>	<p>24 וּמַעֲוֹד וְכִתּוֹת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.</p>	<p>וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֵלָה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם: (ס)</p>	<p>25 וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֵלָה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם: (ס)</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>26 וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>תוֹר אוֹ אִמֹר אוֹ עֵז אֲרִי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹתָּהּ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלִהְלָאָה יִתְרָעִי לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יי:</p>	<p>27 שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וַהֲיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקִרְבָּן אִשָּׁה לַיהוָה:</p>

(22) עורת. שם דבר של מום, עורוץ בלשון נקבה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנשדק או שנפגם (זכורות לח), וכן שפמו שנשדק או נפגמה (שם לט). יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (זכורות מא). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרת: (23) שרוע. אבר גדול מחזירו (זכורות מ). וקלוש. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לזדק הצית: ולנדר. למוצח: לא ירצה. איזה הקדש בא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ו, א): (24) ומעור וכתות ונתוק וכרות. צדיים או צגיד: מעור. ציזי מעוכין ציד: כתות. כמושים יותר ממעור (זכורות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים בהן, אצל נחומים הם צחור הכיס, והכיס לא נלש: וכרות. כרותין בכלי ועודן צכים: ומעור. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קסיסים (עמוס ו, יא), צקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:). ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וסיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטעו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת בין צארץ בין צחוצה לארץ (קידושין לו): (25) ומיד בין נכר. נכרי שהצא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מום, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת צהמה שבשדות, (תמורה ז). אצל על המוצח שבמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. חבולתם: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

28	And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְשׁוֹר אוֹ-שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת-בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד:	וְתוֹרְתָא אוֹ שִׂיתָא לֵה וְלִבְרָה לֹא תַפְסוּן בְּיוֹמָא חַד:
29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי-תִזְבְּחוּ זֶבַח-תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:	וְאַרְי תַפְסוּן נִכְסַת תּוֹרְתָא קֳדָם יי לְרַעְיָא לְכוֹן תַפְסוּן:
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:	בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאָכִיל לֹא תַשְׁאֲרוּן מִנִּיה עַד צַפְרָא אֲנִי יי:
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:	וְתַטְרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבְדוּן יְתְהוֹן אֲנִי יי:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת-שְׁם קֹדֶשִׁי וְלֹא תַחֲלִין יְת שְׁמָא דְקוֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְלֹא תַחֲלִין יְת שְׁמָא דְקוֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכוֹן:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם דְּאִפִּיק יְתְכוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַהוּי לְכוֹן לֵאלֹהֵי אֲנִי יי:
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דִּבֹּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי:	מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן מוֹעֲדֵיָא דִּי דְתַעֲרְעוֹן יְתְהוֹן מְעַרְעֵי קֹדֶשׁ אֵלִין אֲנוֹן מוֹעֲדֵי:

(27) כי יולד. פרט ליואל דופן (שם לח):
(28) אותו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הזנת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן (ת"כ פרק ח, א חולין עח): אותו ואת בנו. אף בנו ואותו במשמע (חולין פג):
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
(30) ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יאכל לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב ויבשר וַיִּזְכֹּר תּוֹדַת שְׁלֶמִי וְגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:
(31) ושמרתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:
(32) ולא תחללו. לעבור על דְּבָרֵי מִיִּדִּין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בחור בני ישראל, וכשהוא מוסר עממו ימסור עממו על מנת למוות, שכל המוסר עממו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנוניה מישאל ועזריה שלא מסרו עממן על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּפָא וְגו' (דניאל ג, יח), מצייל ולא מצייל ידיע להוין לך וְגו':
(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבדים את השנה על גליות

3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:
5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD's passover.	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:
6	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:	וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:
7	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
8	And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)	וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)
9	And the LORD spoke unto Moses saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:
 (3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:
 (4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר צעצור טָנָה וכאן מדבר בקדוש החדש:
 (5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
 (8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים בפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכזין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קָצָא חֵילִים, ואם אין פרים ואֵילִים, קָצָא כִבְשִׂים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שבעת ימים, שטיינ"א צלע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששית, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה וזיוך שיש חסרון כים בצטלה שלהן, כגון דבר האצד, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יב, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה וכו':

<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת-קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת-עֹמֶר רֹאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	<p>10</p>
<p>And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.</p>	<p>וְהִנִּיף אֶת-הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיפֶנּוּ הַכֹּהֲנִים:</p>	<p>11</p>
<p>And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.</p>	<p>וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת-הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן-שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:</p>	<p>12</p>
<p>And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.</p>	<p>וּמִנְחָתֶיהָ תִּרְיֶן עֶשְׂרוֹנִין סוּלָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח קוֹרְבָּנָא קָדֵם יִי לְאַתְקַבְּלָא בְּרִיעוּת וְנִסְכָּיהָ חֲמִרָא רַבְעוּת הִינָּא:</p>	<p>13</p>
<p>And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>וְלֶחֱמֶם וְקִלִּי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֲצֹם הַיּוֹם הַזֶּה עַד תִּבְלֹנוּ עַד כֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין עַד אִתּוֹאִיכוּן יִת קוֹרְבָּנָא דְּאַלְהֵיכוֹן קִים עֲלֵם לְדַרְיָכוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן:</p>	<p>14</p>
<p>And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;</p>	<p>וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תִּמְמִימַת תִּהְיֶינָה:</p>	<p>(יט)</p>

(10) ראשית קצירכם. שתהא ראשונה לקציר (מנחות עא.): עומר. עשירית האפה, כך היתה שמה, כמו וימדו צעמר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לעזר רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזר טללים רעים (מנחות צג.): לרצונכם. אם תקריצו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אחת אומר שבת בראשית אי אחת יודע איזהו (שם סו.):

(12) ועשיתם. כבש. חובה לעומר הוא צא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל כך שמייצגין אותו בתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו בו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש ניהג בחוזה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטוו על החדש אלא לאחר ירושה ושיצה משכשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן

16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עַד מִמָּחֳרַת הַשָּׁבֹט הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:	16
17	Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.	מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תֵּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים עָשָׂר נֵיץ סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֶמֶץ תֹּאפֶינָה בַּפּוּרִים לַיהוָה:	17
18	And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֲשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:	18
19	And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.	וְעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לִזְבַּח שְׁלָמִים:	19
20	And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.	וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן:	20

אינן תמימות (שס סו):

(16) השבת השביעית. כמרגומו שצוּעָא שְׁבִיעִית: עד ממחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד ככלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבבתם מנחה חדשה לה'. ציוס החמשים תקריבוה. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים: (17) ממושבבותיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שס פד):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשורונים לפר, וצ' עשורונים לאיל, ועשרון לכבש, וז' היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (צמדצט טו, ד"ט ט"י):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים צחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבז בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעוין תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הווקק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

<p>21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וּתְעַרְעֹנוּ בַּכֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין מְעַרְעָר קָדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עֲלֵם בְּכָל מוֹתְבָנִיכוֹן לְדָרִיכוֹן:</p>	<p>21 וּקְרָאתֶם בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְמַחְצְדִּיכוֹן יֵת חֲצָדָא דְאַרְעֵכוֹן לֹא תִשְׂצִי פְתָא דְחֻקְלָךְ בַּחְצָדָךְ וּלְקַטָּא דְחֲצָדָךְ לֹא תִלְקִישׁ לְעַנְי וּלְגִיּוּרֵי תַשְׁבּוּק יִתְהוֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>22 וּבְקֶצְרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ בְּקֶצְרְךָ וּלְקַט קִצִּירֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>
<p>23 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>חֲמִישִׁי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בִּיְרֻחָא שְׁבִיעָאָה בְּחֹד לִירְחָא יְהִי לְכוֹן נִיחָא דּוֹכְרֵן יַבְבָּא מְעַרְעָר קָדִישׁ:</p>	<p>24 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ:</p>
<p>25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן וַתִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדִים יי:</p>	<p>25 כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ס)</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>בְּרֵם בַּעֲשָׂרָא לִירְחָא שְׁבִיעָאָה הַדִּין יוֹמָא דְכַפּוּרָא הוּא מְעַרְעָר קָדִישׁ יְהִי לְכוֹן וַתַּעֲנוּן יֵת נַפְשְׁחִכוֹן וַתִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדִים יי:</p>	<p>27 אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפּוּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וַעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה:</p>

(22) ובקצרכם. חזרושנה, לעזור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליחסם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה בית המקדש והקריז קרבנותיו צמוכו: תעזב. הנח לפנייהם, והם ילקטו ואין להן לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחמיו איל:

(25) והקרבבתם אשה. המוספים האמורים צחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לשנים ואינו מכפר לשנים שנים (שבעות יג.):

28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲנֶה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:	29
30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבֹדְתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוּהָ:	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבַּת שַׁבְתּוֹן הוּא לָכֶם וְעָנִיתֶם אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מִעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שַׁבְתְּכֶם: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	ששי
34	Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֹג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:	34
35	On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	35

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו בלאוין הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יוםא פא.).

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו בכנסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכנסות נקיה ובתפלה:

<p>36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>36 שְׁבַעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אֶשֶׁה לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל־מְלֹאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>37 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אֶשֶׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:</p>
<p>38 beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>38 מִלִּבְד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלִּבְד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְד כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְד כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:</p>
<p>39 Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>39 אֲךָ בַּחֲמִישֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲגֹּגוּ אֶת־חַג־יְהוָה שְׁבַעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבְּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבְּתוֹן:</p>
<p>40 And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>40 וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַעַת יָמִים:</p>

(36) עצרת הוא. עזרתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, בצקשה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא: (37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריבה עם העולה (מנחות מד:). דבר יום ביומו. חוק הקצוצ בחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עבר יומו בטל קרבנו:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרבן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שבעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנלטו לעצור את השנים שאם אין העצור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא בזה יביא בזה, יכול יהא מביאן כל שבעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד במשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שבעה, לתשלומין (חגיגה ט.).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עליו ופריו שוה (סוכה לה:). הדר. הקצר באילנו משנה לשנה, וזהו אתרוג (שם): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז:). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם,

41	And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגֹגוּ אֹתוֹ:	וְתִחַגְגֶּנּוּ יְתִיהָ חֶגָא קָדָם יי שְׁבַע יוֹמִין בְּשֵׁתָא קִים עֲלֵם לְדָרִיכוֹן בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה תִּיחַגְגֶּנּוּ יְתִיהָ:
42	Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאִזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת:	בַּמִּטְלִיא תִתְּבוּן שְׁבַע יוֹמִין כָּל יִצְיָא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוּן בַּמִּטְלִיא:
43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	לְמַעַן יָדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	בְּדִיל דִּידְעוּן דְּרִיכוֹן אָרִי בַּמִּטְלִית עֲנִי אוֹתִיבִית יִתְּבוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאִפְקוּתִי יְתַהוֹן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם אָנָּה יי אֱלֹהֵיכֶם:
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	וּמִלִּיל מֹשֶׁה יִתְּסַדֵּר מוֹעֲדֵיָא דִּי וְאֵלִיפִנּוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקִחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	פִּשְׁיֵד יִתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבוּן לָךְ מֹשַׁח זֵיתָא דְּכִיָּא כְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא לְאֵדְלָקָא בּוֹצִינְיָא תְּדִירָא:
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפֹּרְכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרוֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	מִבְּרָא לְפָרוּכְתָא דְּסִדְרוּתָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא יִסְדֵּר יְתִיהָ אַהֲרֹן מִמִּשְׁחָא עַד צַפְרָא קָדָם יי תְּדִירָא קִים עֲלֵם לְדָרִיכוֹן:
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמְּנֹרֶת תִּטְהַרֶה יַעֲרוֹךְ אֹת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	עַל מְנֹרֶתָא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יִתְּ בּוֹצִינְיָא קָדָם יי תְּדִירָא:

העשוי כמין קליעה (שס לז):

(42) האזרח. זה אזרח. בישראל. לרצות את הגרים (שס כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מנחת הנרות, ופרשת ואתה תנחה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך לזכות את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פז). וצ"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלינה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדכר כח), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כב. ת"כ שס ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חכמותיה, וממנה היה מתחיל, ובה היה מסיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שס יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וּלְקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שִׁתִּים עֲשֶׂרָה חִלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחִלָּה הָאֶחָת: וְתֹסֵב סֹלֶתָא וְתִיֵּי יִתֵּה תִּרְתֵּא עֲשָׂרִי גְרִיצֹן תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין תִּהְיֶה הָוִיא גְרִיצָתָא קָדָא:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכָּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה: וְתִשְׁנֵי יִתְהוֹן תִּרְתִּין סִדְרִין שֵׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיָּא קָדִם יִי:	6
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתָּ עַל-הַמַּעֲרֻכָּת לִבְנֵה זָכָה וְהִיְתָה לִלְחָם לְאַזְכָּרָה אִשָּׁה לִיהוָה: וְתִתִּין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְּכִיָּא וְתִהְיֶה לִלְחִים לְאַדְכָּרָא קוּרְבָנָא קָדִם יִי:	7
8	Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.	בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֻכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יִסְדְּרֵיהּ קָדִם יִי תִדְרָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם:	8
9	And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.	וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלֶהוּ בְּמִקְוֹם קָדֹשׁ כִּי קָדֹשׁ קְדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶק־ עוֹלָם: (ס) וְתִהְיֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וַיִּכְלוּנֶיהָ בְּאֹתָר קֳדִישׁ אַרְי קָדֹשׁ קוּדְשִׁין הוּא לִיה מְקוּרְבָנָא דִּי קִים עֲלֵם:	9
10	And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וַיֵּצֵא בֶן-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן-אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצֹל בְּמַחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי: וַיִּנָּפֶק בֶּר אֹתָתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֶּר גְּבֵר מִצְרָאִי בְּגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֹתָנִצִּאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּר אֹתָתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְגוּבְרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל:	10

- (4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:
- (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגזיזין את הלחם מעל גזי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):
- (7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציזיזי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגזוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:
- (9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן הצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:
- (10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ציוס השצת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמה פת צוננת של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאתם לבית אֶבְסָם (צמדבר ב, צ) כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המנחה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מטעם אהלו:

11	And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.	וַיִּקְבֹּ בֶן־הָאִשָּׁה חִישְׁרָאֵלִית וְפָרִישׁ בֶּר אֶתְחָא בֵּת יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיְכַאֵּו אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמִטַּה־דָן:	11
12	And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.	וַיִּנְיְחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֶשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)	12
13	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	13
14	'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.	הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלָּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:	14
15	And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלָל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:	15
16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כֹּהֵן כָּאֲזַח בְּנִקְבו־שֵׁם יוֹמָת:	16
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נַפֶּשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת:	17

(11) ויקב. כתרגומו, ופָרִישׁ שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שזמן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר, שהיא לצדה הייתה זונה: שלמית. דְּהוֹת פטפטתה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת דצדריס, שואלת צשלוס הכל: בת דברי. דצדריס הייתה, מדצרת עס כל אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לצטו, כיוצא בו אהליאצ בן אחיסמן למטה דן (שמות לא, ו), שזח לו שזח לאציו שזח לצטו:

(12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מַקְלָלֶיךָ מוֹת יוֹמָת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר כִּי לֹא פָרַשׁ מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ (צמדצר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אס חייצ מיתה אס לאו:

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלושו של אדם צמוחו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייצ עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכיו: ונקב. לשון קללה, כמו מֶה אָקֶצ (צמדצר כג, ח. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כה, יצ), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל

18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וּמִכָּה נֶפֶשׁ בְּהֶמְהָ יִשְׁלַמְנָה וְיִקְטֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: נִפְשָׁא חֲלָף נִפְשָׁא:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ: וְגִבֹר אָרִי יִתֵּן מוֹמָא בְּחִבְרִיָּה כְּמָא דְעֵבֶד כֵּן יִתְעַבֵּד לֵיהּ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ: תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שֵׁנָא חֲלָף שֵׁנָא כְּמָא דִּיהִב מוֹמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתְיָהֵב בֵּיהּ:	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וּמִכָּה בְּהֶמְהָ יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת: וְיִקְטֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְיִקְטֹל אִנְשָׁא יִתְקַטֵּל:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כָּגֹר כַּאֲרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חַד יְהִי לְכוּן גִּיּוֹרָא כַּאֲרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה פִּינְצִיקָא יְהִי אָרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ) וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יָת דְּאֶרְגִּיו לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגְּמוּ יְתִיה בְּאִבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ כְּמָא דְּפִקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה:	קנד פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 153.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהָרַיִם וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא סִינַי לְאֹמַר: דְּסִינַי לְמִימַר:	זהר
-----	---	---	-----

נפש אדם:

(20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב צו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּבַר זהורג זהמה, וכאן דָּבַר בעושה זה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דבר הכתוב, וצא להקישו למכה זהמה, מה מכה זהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוֹרֵךְ לומר צמכה שפטור, ומה בצמהה צמחלה, שאם אין חצלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהם חצורה:

(22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

(23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכך פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שגשגות בערבות מואב צמחנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו וגשגו בערבות מואב:

<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:</p>
<p>3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>3 שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ:</p>
<p>4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>4 וּבַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְלַח:</p>
<p>5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>5 אֵת סִפִּיחַ קִצְירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נִזְירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:</p>
<p>6 And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>6 וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרֶךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>
<p>7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>7 וּלְבִהֶמְתְּךָ וּלְחַיֵּה אֶשְׁרַי בְּאֶרֶצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס)</p>

- (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשנת זרעית:
- (4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגמו לָא תִקְצַח, ודומה לו קוצים פְּסוּקִים (ישעיה לג, יז), שְׁרָפָה זָאֵשׁ פְּסוּקָה (תהלים פ, יז):
- (5) את ספִיחַ קִצְירְךָ. אפילו לא זרעמה, והיא זממה מן הזרע שנפל זה צעת הקציר, הוא קרוי ספִיחַ: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך בוצר, אלא מן המופקר:
- (6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים זה אמה ושכירך ומושכן: שבת הארץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ. מן השָׁבוֹת אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, א): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאֶקְלִי אֶזְנִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי צעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):
- (7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שמונחיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלֵה לחיה מן השדה פְּלֵה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

8	And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.	וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:	וְחִמְנִי לָךְ שִׁבְעַת שָׁמָטִין דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיְהִיו לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַת שָׁמָטִין דְּשָׁנִין אַרְבַּעִין וְתִשַׁע שָׁנִין:
9	Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.	וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אַרְצְכֶם:	וְתַעֲבֹר שׁוֹפָר יִבְבֵּא בִּיְרֵחָא שְׁבִיעָאָה בַּעֲשָׂרָא לְיִרְחָא בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרָא תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָרָא בְּכָל אֶרֶצְכוֹן:
10	And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.	וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שָׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְצֵי לְכָל־יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשָּׁבוּ:	וְתַקְדְּשׁוּן יֵת שָׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתַקְרוּן חִירוּתָא בְּאַרְעָא לְכָל יִתְבָּהָא יוֹבִילָא הִיא תְּהִי לְכוֹן וְתַתּוּבוּן גִּבְרַ לְאַחְסִנְתִּיהָ וּגְבַר לְזַרְעִיתִיהָ תַתּוּבוּן:
11	A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.	יֹבֵל הוּא שָׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תְּהִיָּה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סִפְיָחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִזְרֶיהָ:	יֹבִילָא הִיא שָׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין תְּהִי לְכוֹן לֹא תִזְרְעוּן וְלֹא תִקְצְרוּן יֵת כְּתֵהָא וְלֹא תִקְטְפוּן יֵת שְׂבָהָא:
12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	כִּי יֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָכֶם מִן־הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ:	אַרְי יוֹבִילָא הִיא קוֹדֶשָׁא תְּהִי לְכוֹן מִן חֲקֵלָא תִיכְלוּן יֵת עַל־לִתָּהּ:

(8) שבתת שנים. שמיטות שנים, יכול יעשה שצטע שנים רחופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שצטע שנים שצטע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צמנה (ת"כ פרשתא, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמיטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמיטות למספר מ"ט: (9) והעברת. לשון ויעצרו קול צמחנה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציוס הכפורים, איני יודע שהוא צמחנה לשנה, אם כן למה נאמר צמחנה לשנה, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת ככל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארצכם, אלא צבית דין בלצד (ת"כ ס"ה): (10) וקדשתם. (ת"כ פרק, א) כניסתה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרוור. לעבדים, צין נרצע, צין שלא פלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרוור, כמדוייר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צניקית שס לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו): (11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיתא בראש השנה (ר"ה ח): וצ"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל צוצר אותה מן המופקרים. כשם שנאמר בצביעת, כך נאמר ציוצל, נמצאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יוצל: (12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהייתה תהא (סוכה מ): ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אותה אוכל מן הבית, שאם פלה לחיה מן השדה, אותה צריך לצער מן הבית (שם ד). כשם שנאמר בצביעת, כך נאמר ציוצל:

13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בשנת היובל הזאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: גִּבֹר לְאֲחֻסְנֵתִיהָ:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תִּזְנֶנּוּ אִישׁ אֶת־אֲחֵיו: וְאִרִי תִזְבִּין וְזִבִּינִי לְחֶבְרֶךָ אוֹ תִזְבֹּן מִיַּד חֶבְרֶךָ לֹא תִזְנֶן גִּבֹר יַת אֲחֻזָּתוֹ:	שני כ
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכְּרֶךָ: בְּמִנְיַן שָׁנִים שֶׁנִּיא בְּתֵר יוֹבִילָא תִזְבֹּן מִן חֶבְרֶךָ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עֲלֵלְתָא יִזְבִּין לָךְ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעֹט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָת הוּא מִכְרֶךָ לָךְ: לְפֹם סְגִיּוֹת שָׁנִים תִּסְגִּי וְזִבְנוֹהִי וּלְפֹם זְעִירוֹת שָׁנִים תִּזְעַר וְזִבְנוֹהִי אֲרִי מִנִּין עֲלֵלְתָא הוּא מִזְבִּין לָךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תִזְנֶנּוּ אִישׁ אֶת־עִמִּיתוֹ וִירְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְלֹא תִזְנֶנּוּ גִבֹר יַת חֶבְרִיהָ וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיכֶן:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֵּי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבְּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח: וְתַעֲבְדוּן יַת קִנְיִי וְיַת דִּינִי וְתִשְׁרֹן וְתַעֲבְדוּן יְתְהוֹן וְתִתְּבוּן עַל אֶרֶץ אֶרֶץ לְרַחֲצֹן:	18

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבָתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחוזרת לאציו ציובל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תזנו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד ז"מ נח):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישז המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשחמכור או חקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות צאותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

(16) תרבה מקנתו. תמכרה ציורק: תמעט מקנתו. תמעט צדמיה:

(17) ולא תזנו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חצירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאחו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך (ז"מ נח):

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שצפון שמטה ישראל גולים, שנאמר אִן תִּקְרָהּ הָאָרֶץ אֶת שְׁבֻתָּיהָ, וְהִקְרַת אֶת שְׁבֻתָּיהָ (ויקרא כו, לד שנת לג), ושבעים שנה של גלות בבל כנגד שבעים שנות שבתו היו:

19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתַנָּה הָאֲרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבַטַּח עָלֶיהָ: וְתָתִין אֶרְעָא אִבָּהּ וְתִיכְלוּן לְמַשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרַחֲצָן עֲלֶיהָ:	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מַה-נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת-תְּבוּאָתָנוּ: וְאִרִי תִימְרוּן מֵאֵיכּוֹל בַּשָּׁנָה שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנֹשׁ יָת עַלְלָתָנָא:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת-בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָה אֶת-תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וְאֶפְקִיד יָת בְּרַכְתִּי לָכֶן בַּשָּׁנָה שְׁשִׁיתָא וְתַעֲבִיד יָת עַלְלָתָא לְתַלַּת שָׁנִין:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְזָרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וְאָכַלְתֶּם מִן-תְּבוּאָהּ יִשָּׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד-בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יִשָּׁן: וְתִזְרְעוּן יָת שָׂתָא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַלְלָתָא עַתִּיקָא עַד שָׂתָא תְּשִׁיעִיתָא עַד מֵיעַל עַלְלָתָהּ תִיכְלוּן עַתִּיקָא:	22
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאֲרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי-לִי הָאֲרֶץ כִּי-גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי: וְאֶרְעָא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלּוּשִׁין אִרִי דִּילִי אֶרְעָא אִרִי דִּיִּירִין וְתוֹתְבִין אִתּוֹן קִדְמִי:	23
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּהּ תִתְּנוּ לָאֲרֶץ: (ס) וּבְכָל אֶרֶע אֲחֻסְנַתְכוֹן הוֹרָקָנָא תִתְּנוּן לָאֶרְעָא:	24
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי-יִמּוֹד אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גְאֻלּוֹ הִקְרִב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמָּכָר אָחִיו: אִרִי יִתְּמַסְכֵּן אָחִיךָ וַיִּזְבִּין מֵאֲחֻסְנִיתָהּ וַיִּיתִי פְּרִיקָיָה דְקָרִיב לִיה וַיַּפְדּוּק יָת זְבִינֵי אָחִיךָ:	רביעי
26	And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;	וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה-לּוֹ גְּאֻלּוֹ וְהִשְׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גְּאֻלָּתוֹ: וּגְבַר אִרִי לֹא יִהְיֶה לִיה פְּרִיק וְתִדְבִיק יָדֵיהּ וַיִּשְׁכַּח כְּמוֹסַת הוֹרָקָנִיהּ:	26

(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לטבח עליה. שלא תדאגו משנת צורת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעיס תהא צורכה:

(20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאליהם (פסחים נא:).
 (21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
 (22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לחוך הצית, שכל ימות הקיץ היו צדה בגרנות, ובתשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שתי שנים רגילות השביעית והיוצל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:
 (23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כוזבה (ת"כ שס ח): לצמיתת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי ל' הארץ. (ת"כ) אל תרע עיך צה (שס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרצות צחיס, ועצד עצרי (שס ט), ודצר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא.). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:
 (25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלף מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחוזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

27	then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.	וַיַּחְשֹׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וַהֲשִׁיב אֶת־הַתֶּעֶדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לְאֶחָזְתּוֹ:	וַיַּחְשִׁיב ית שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וַיָּחִיב ית מוֹתָרָא לְגִבְרָ דְּזָבִין לֵיהּ וַיָּתוּב לְאַחְסָנְתֵּיהּ:
28	But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.	וְאִם לֹא־מִצְאָהּ יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לּוֹ וַהֲיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בִּיבֹל וְשָׁב לְאַחְזָתּוֹ: (ס)	וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדֵיהּ כְּמִסַּת דִּיתִיב לֵיהּ וַיְהִי זְבִינוֹהִי בְּיַד דְּזָבִין וַיְהִי עַד שְׁתָּא פּוֹרְקָנִיהּ עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיּוֹפֹק בִּיּוֹבִילָא וַיָּתוּב לְאַחְסָנְתֵּיהּ:
29	And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.	וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וַהֲיָתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תָּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:	וְגִבְרָ אַרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קָרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹרְקָנִיהּ עַד מְשָׁלִם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהִי עַדָּן בְּעַדָּן יְהִי פּוֹרְקָנִיהּ:
30	And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.	וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מְלֹאת לֹ שְׁנָה תְּמִימָהּ וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־(כִּי לֹא) וְקִין לֹן חֲמָה לְצִמְיֹתָתָא לְקֶנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:	וְאִם לֹא יִתְפָּדִיק עַד מְשָׁלִם לֵיהּ שְׁתָּא שְׁלֵמָתָא וַיִּקּוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלֵיהּ שׁוּרָא לְחִלוּשִׁין לְדְּזָבִין וַיְהִי לְדֹרוֹהִי לֹא יִפֹּק בִּיּוֹבִילָא:
31	But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.	וּבֵתֵי הַחֲצִירִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ יַחְשָׁב גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:	וּבֵתֵי פְצֻחֵי דְּלִית לָהֶון שׁוּר מִשְׁרָ סָחוֹר סָחוֹר עַל חֲקַל אֲרָעָא וַיִּתְחַשְּׁבוּן פּוֹרְקָנָא יְהִי לָהֶון וּבִיּוֹבִילָא יִפְקוּן:

- (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, 3):
- (27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ציולל, נמאסת קונה מספר המצואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):
- (28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ שם 1):
- (29) בית מושב עיר חומה. ציט בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשת ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיוכל לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש בזה שהוא חלופ, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של ציט: ימים. ימי שנה שלימה קרויים ימים, וכן פִּשְׁטַן הַנְּעֻכָּה אֶתְּנוּ יָמִים (בראשית כד, נה):
- (30) וקם הבית וגר לצמיתתו. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין ל. 3) אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והוצרך לכחוצ לה, אלא מתוך שצריך לכחוצ לא צפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע צו יוצל בתוך שנתי לא יצא (שם לא):
- (31) ובתי החצירים. כתרומתו פִּלְטָא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הערים וְסָרְיָהֶם (יהושע יג,

<p>32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וְקָרְנוּ לִיְיָ בְּתֵי קָרְנוֹ אֲחֻסְנֵהוֹן פְּוֶרְשָׁן עָלֶם יְהִי לְלִיְיָ:</p>	<p>32 וְעָרֵי הַלְלוֹיִם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גֵּאֲלֹת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלִוִּים:</p>
<p>And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>וְדִפְרוּק מִן לִיְיָ וּפְקֹון זְבִינִי בֵיתָא וְקָרְנוֹ אֲחֻסְנֵתִיה בְּיֻבֵּילָא אָרִי בְּתֵי קָרְנוֹ לִיְיָ אֲנִין אֲחֻסְנֵהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>33 וְאִשֶּׁר יִגְאֹל מִן־הַלְלוֹיִם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בְּיֻבֵּל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְלוֹיִם הִוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.</p>	<p>וְחֶקֶל רֶנַח קְרוֹנִיהוֹן לֹא יִדְבֹן אָרִי אֲחֻסְנֵת עָלֶם הִוא לְהוֹן:</p>	<p>34 וְשָׂדֶה מִגֶּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הִוא לָהֶם: (ס)</p>
<p>And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.</p>	<p>וְאָרִי יִתְמַסְכֵּן אֲחוּךָ וְתִמּוּט יִדְיָה עִמָּךְ וְתִתְקַרֵּב בֵּית יְדוּר וְיִתְחַבֵּב יְיָיְיָ עִמָּךְ:</p>	<p>כא וְכִי־יִמּוּט אֲחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִתְקַרֵּב בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ:</p>
<p>Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.</p>	<p>לֹא תִסַּב מִנִּיהַ חִיבּוּלֵיָא וּרְבִיתָא וְתִדְחַל מֵאֲלֵהָךְ וְיִיחִי אֲחוּךָ עִמָּךְ:</p>	<p>36 אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נִשְׁךְ וְתִרְבִּית וְיִרְאֵת מֵאֲלֵהֶיךָ וְחִי אֲחִיךָ עִמָּךְ:</p>

(כח), בַּחֲזָרֵיהֶם וּבְטִירָתָם (בראשית כה, טז): **עַל שְׂדֵה הָאָרֶץ יֵחָשֵׁב.** הרי הן כשדות הנגאלים עד היוזל, ויוזאין ציוזל לבעלים, אִם לֹא נִגְאָלוּ: גֹּאֲלָהּ תִּהְיֶה לָּו. מיד אִם יִרְעָה, וְזֶה יִפֶּה כְּחוֹ מִכַּח שְׂדוֹת, שֶׁשְׂדוֹת אֵין נִגְאָלוֹת עַד שְׁתֵּי שָׁנִים (ת"כ פרק ו, ב ערכין לג): וציוזל יֵאָל. בַּחֲנִס:

(32) וערי דלורם. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנמונות להם באלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית צעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם:):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויגאל ציבל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישב ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכתוב אלא בלוקם ישראל שקנה בית בערי הלויים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ו ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מזה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציובל ואינו נחלט לקוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ויִשְׁדֶּה מִגֶּרֶשׁ עֲרִיָּהֶם לֹא יִמְכֹּר. מִקֵּר גִּזְרֵי, שֶׁאִם הִקְדִּישׁ בֶּן לִוִּי אֶת שְׂדֵהוּ וְלֹא גִאלָהּ וּמְכָרָהּ גִּזְרֵי אִינֶה יִוָּאָלָה לְכֹהֲנִים בְּיֻזְבֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל וְאִם מִכֹּר אֶת הַשְּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד (וּיִקְרָא כֹז, כ), אֲבָל בֶּן לִוִּי גִוָּאֵל לְעוֹלָם:

(35) וְהַחֲזִקְתָּ בּוֹ. אֵל תִּנְיָחֻהוּ שִׁירָד וּפִיּוֹל, וְיִהְיֶה קֶשֶׁה לְהַקִּימוֹ, אֲלֵא חֲזָקָהוּ מִשְׁעַת מוֹטֶת הִיד. לְמַעַם זֶה דּוֹמֶה, לְמַשְׁאֵי שֶׁעַל הַחֲמוֹר, עוֹדָהוּ עַל הַחֲמוֹר, אֶחָד תּוֹפֵס בּוֹ מִמַּעֲמִידוֹ, נָפֵל לְאַרְץ, חֲמֶשֶׁה אֵין מִמַּעֲמִידֵין אֲחֻזּוֹ: גֵּר וְתוֹשֵׁב. אִף אִם הוּא גֵר אִו תּוֹשֵׁב, וְאִיזֵהוּ תּוֹשֵׁב כֹּל שֶׁקָּבַל עָלָיו שֶׁלֹּא לַעֲבֹד עֲבֹדֶת אֱלִילִים וְאוֹכֵל נִבְלֹת:

(36) בשך ותרבות. חד שווייהו רבנן, ולעבור עליו בשני לאוין (ב"מ ס:): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרצית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בזכרי כדי להלוותם לישראל ברצית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (ב"מ נח:):

37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶףְךָ לֹא־תִתֵּן לּוֹ בְּנִשְׁךָ וּבִמְדֻבֵּית לֹא־תִתֵּן אֹכֶלְךָ: יֵת כֶּסֶףְךָ לֹא תִתֵּן לִיהַ בְּחִיבֻלָּיָא וּבְרִבִּיתָא לֹא תִתֵּן מִיֶּלְךָ:	37
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים: (ס)	38
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אֶתְּיָךְ עִמָּךְ וְנִמְכַּר לְךָ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדֶת עָבֵד: וְיִזְבֶּן לְךָ לֹא תַפְלֹחַ בֵּיהַ פּוֹלְחַן עֲבָדִין:	ששי (רביעי)
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שָׁנַת הִיבֹל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כְּאֶגִּירָא כְּתוֹתְבָא יְהִי עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: וַיִּפּוֹק מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָוְהִי עִמִּיהַ וַיָּתוּב לְזִרְעִיתִיהַ וּלְאֲחֻסָּנַת אֲבֹתָוְהִי יָתוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד: אֲרִי עֲבָדֵי אֲנִי דְאִפִּיקִית יִתְּהוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לֹא יִזְבְּנוּן זָבוּן עֲבָדִין:	42
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ: לֹא תַפְלֹחַ בֵּיהַ בְּקִשְׁיוֹ וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶךָ:	43

(38) אשר הוצאתי וגר. והצחנתי בין צכור לשאינו צכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל צרצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אחכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כצדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. צכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הקר צכר צכרן ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעוצד עצודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי):

(39) עבודת עבד. עצודה של גנאי שיהא ניכר צה כעצד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו: (40) כשכיר כתושב. עצודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג צו: עד שנת היבול. אם פגע צו יוצל לפני שש שנים היוצל מוציאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר צניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות צניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב): ואל אחזת אבותיו. אל כצוד צצותיו, ואין לזולו צכך (מכות יג): אחזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. צהכרה, כאן יש עצד למכור, ולא יעמידנו על אצן הקסח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קסם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עדר חמת הגפן, עד שצבוא, שמה תאמר אין מכיר צצבר אל לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללך, לכך נאמר ויראת:

44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעֶבְדְּךָ וְעַמְּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ-לְךָ מֵאַתּתּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבְדִּין וְעַמִּתִּין:	44
45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה:	45
46	And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.	וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעֹלָם בָּתָּם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֲיֶכֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאַחֲיוֹ לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפָרֶךְ: (ס)	46
47	And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,	וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אַחִיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:	שביעי
48	after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;	אֲחֵרֵי נִמְכַּר גֵּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו וּגְאֻלָּנוּ:	48
49	or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.	אוֹ-דָדּוֹ אוֹ בֶן-דָּדּוֹ וּגְאֻלָּנוּ אוֹ-מִשְׁאֵר בִּשְׁרָו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּגְאֻלָּנוּ אוֹ-הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל:	49
		וְעֶבְדְּךָ וְעַמְּתְךָ דִּיהוֹן לְךָ מִן עַמִּיָּא דְּכַסְחָרְנִיכּוֹן מִנְהוֹן תִּקְנוּ עֶבְדִּין וְעַמִּתִּין:	
		וְאִךְ מִבְּנֵי תוֹתְבִיא עַרְלִיא דְּדִירִין עִמָּכּוֹן מִנְהוֹן תִּקְנוּ וּמִזֶּרְעֵיהֶו דְּעִמָּכּוֹן דִּאתִּילְדוּ בְּאַרְעִכּוֹן וְהָיוּ לְכּוֹן לְאַחְסָנָא:	
		וְתַחֲסִנּוּ יִתְהוֹן לְבָנִיכּוֹן בְּתִרְכּוֹן לִירוֹתָא אַחְסָנָא לְעֹלָם בָּהוֹן תִּפְלַחוּן וּבְאַחֲיִכּוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גִּבְר בְּאַחֲוֵי לֹא תִפְלַח בֵּיה בְּקִשְׁיוֹ:	
		וְאִרִי תִדְבִּיק יָד עַרְל וְתוֹתְב עִמָּךְ וְיִתְמַסְכֵּן אַחִיד עִמִּיה וְיִזְדַּבֵּן לְעַרְל תוֹתְב דְּעִמָּךְ אוֹ לְאַרְמֵא מִזֶּרְעִית גִּיּוֹרָא:	
		בְּתֵר דִּאֻדְבֵּן פּוֹרְקָנָא יְהִי לִיה חַד מֵאַחֲוֵי יִפְרָקְנִיה:	
		אוֹ אַחְבֻּיָּה אוֹ בֶר אַחְבֻּיָּה יִפְרָקְנִיה אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרִיה מִזֶּרְעִיתִיה יִפְרָקְנִיה אוֹ דִּתְדִבִּיק יְדִיה וְיִתְפָּרִיק:	

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסיה קל נשמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שנתון גבול ארצכם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים בארצכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעצד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. המזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא בעמו ומלך במשרתי שלא לרדות בפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כמרגומו על כל חוק, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דבוקו עמך: ומי גרס לו שימור, דבוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עזמה (שם כ. צ"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשחוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחיהו שישמע:

50	And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.	וַחֲשַׁב עִם־קֹנֵהוּ מִשְׁנַת הַמִּכְרֹו לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּי־מִי שְׁכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:	וַיַּחֲשִׁיב עִם זְבִנְיָה מִשְׁתָּא דְאַזְדָּבָן לִיהָ עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא וְיִהִי כֶסֶף זְבִינוּהִי בְּמִנְן שְׁנָא כְּיֻמֵּי אֲגִירָא יִהִי עִמִּיהָ:
51	If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.	אִם־עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיָּהּן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקִּנְיָתוֹ:	אִם עוֹד סְגִיּוֹת בַּשְּׁנָא לְפֻמְהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקִנְיָה מִכֶּסֶף זְבִינוּהִי:
52	And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.	וְאִם־מְעַט נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל וַחֲשַׁב־לּוֹ כְּפִי שָׁנָיו יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ:	וְאִם זְעִיר אֲשַׁתָּאר בַּשְּׁנָא עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא וַיַּחֲשִׁיב לִיהָ כְּפֻם שְׁנוּהִי יִתִּיב יֵת פּוֹרְקִנְיָה:
53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כְּשֹׁכִיר שָׁנָה בַּשָּׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדְּגֵנוּ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ:	כְּאֲגִיר שְׁנָא בַּשְּׁנָא יִהִי עִמִּיהָ לֹא יִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ:
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	וְאִם־לֹא יִגְאֹל בְּאֵלֶּה וַיֵּצֵא בַּשְּׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:	וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק בְּאֵלִין וַיִּפְּקֵי בַּשְּׁתָּא דִּי־בִילָא הוּא וּבְנֵהוּ עִמִּיהָ:
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	אַרִּי דִּילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עֲבָדֵי אֲנִין דְּאַפִּיקִית יִתְהוֹן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵכֹן:
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלֹלִים וּפְסֹל וּמִצְבֵּה לֹא־תִקְיֻמוּ לָכֶם וְאִבֵּן מִשְׁפִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תַעֲבָדוּן לְכוֹן טַעֲנוֹן וְצִילִם וּקָמָא לֹא תִקְיֻמוּן לְכוֹן וְאִבֵּן סִגְדָא לֹא תִתְּנוּן בְּאַרְעֲכוֹן לְמִסְגַּד עָלֶיהָ אַרִּי אֲנָא יי אֱלֹהֵכֹן:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעודדו עד היוכל, שהרי ציובל יגא, כמו שנאמר למטה, ויגא צִשְׁנַת הַיָּבֵל, ובנכרי שמחת ידך הכחז מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היוכל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עזרת שנה צמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימו שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היוכל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואמה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמוזנות צניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

2 Ye shall keep My sabbaths, and
revere My sanctuary: I am the
LORD.

אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקֻּדְשֵׁי יְת יוֹמֵי שַׁבָּא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּ דְחָלִין אֲנִי:

כז
פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 155.

3 If ye walk in My statutes, and keep
My commandments, and do them;

אִם-בְּחֻקֶּי תִלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם:

אִם בְּקִימֵי תִהְיוּ וְיֵת פְּקוּדֵי תִשְׁרֹן וְתַעֲבֹדֶנּוּ יִתְהוֹן:

צחקתי
כב

4 then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.

וְנִתְּתִי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְּנָה
הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן
פְּרִיָּו׃

וְאֵתִין מִטְּרִיכֹן בְּעֵדְנָהּוּ
וְתִתֵּן אֶרְעָא עֲלֵלְתָהּ וְאִילָן
חִקְלָא יִתֵּן אֲבִיָּה׃

4

And your threshing shall reach unto
the vintage, and the vintage shall
5 reach unto the sowing time; and ye
shall eat your bread until ye have
enough, and dwell in your land
safely.

וְהָשִׁיג לָכֵם דִּישׁ אֶת־בְּצִיר
וּבְצִיר יִשְׁיג אֶת־זֶרַע וְאֶכְלֶתֶם
לַחֲמֻכֶּם לְשֹׂבַע וַיִּשְׂבֹּתֶם לְבִטָּח
בְּאַרְצְכֶם:
וַיַּעַרְבֵם לְכֹחַ אֶת־בְּצִיר
וּמִטָּפָא יַעַרְבֵם לְאִפּוּקֵי בֵר
זֶרַע וְחִיכְלוּן לַחֲמֻכֹּן
לְמִשְׁבֵּעַ וְתַתְּבוּן לְרוּחָצֹן
בְּאַרְעֵכֹן:

5

6 And I will give peace in the land,
and ye shall lie down, and none shall
make you afraid; and I will cause
evil beasts to cease out of the land,
neither shall the sword go through
your land.

וַיִּנְתֵּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׁכֵבָתָם
וְאֵין מַחְרִיד וְהַשְׁבֵּתִי חַיָּה רַעְיָה
מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תֵעָבֵר
בְּאַרְצָכֶם:

וְאֵתִין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרוֹן
וְלִית דְּמַגִּיד וְאִבְטִיל חֲתָמָא
בְּשִׁתָּא מִן אַרְעָא וְדִקְטָלִין
בְּחִרְפָּא לֹא יַעֲדוּן בְּאַרְעֵכוֹן:

שני

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורבי עוצר עבודת אילים אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, ויחי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף ליה ברבית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא די' לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ): ואבן משכית. לשון כסוי, כמו שפתי כפי' (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע בצרפת אבנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחואה צפשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב):

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים ואם בחקותי, תלכו שמהיו עמלים בתורה: ואת מצותי תשמרו. הו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, ה) ולמדתם אתם ושמרתם לעשות:

(4) בעתם. בשעה שאין דרך בני אדם ללכת, כגון (בזילי רביעיית. רש"י ישן) בזילי שחמות (תענית כג. ת"כ פרק א, א):
ועוד השדה. הן חילי סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ סו):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואחס עסוקים זו עד הצליח, ובצליח תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמחא, והוא מתנצח בצמיו (סס ז):

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום צריך, ממכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יבאו למלחמה, אלא אפילו לעבור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פירק ב, ג):

7	And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.	וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לְפָנֵיכֶם לַחֲרֹב: וַיִּפְּלוּ קִדְמֵיכֶם לַחֲרָבָא:	7
8	And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.	וּרְדַפוּ מֵכֶם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מֵכֶם רִבְבָה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לַחֲרֹב: וּרְדַפוּ מִנֶּכֶם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִנֶּכֶם לְרִבְבוֹתָא יִעֲרְקוּ וְיִפְּלוּ בְעַלִּי דְבָבִיכֶם קִדְמֵיכֶם לַחֲרָבָא:	8
9	And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.	וּפָנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּימֹתִי אֶת־ בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לְאִישָׁבָא לְכוּן וְאַפִּישׁ יִתְכוּן וְאַסְגִּי יִתְכוּן וְאַשִּׁים יִתְקִימִי עִמְכוּן:	9
10	And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.	וְאָכַלְתֶּם יִשְׁן נוֹשֶׁן וְיִשְׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיק וְעֵתִיקָא מִן קִדְם חֲדָתָא תִּפְנוּן:	שלישי (חמישי)
11	And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.	וְנִתַּתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־ תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֶם וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכוּן:	11
12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תְּהִי־לִי לְעָם: וְאֶשְׁרֵי שְׁכִינָתִי בִּינִיכֶם וְאַהֲוִי לְכוּן לְאֵלֶּה וְאַתֶּן תִּהְיוּ קִדְמִי לְעָם:	12

(7) לפניכם לחרב. איש צמרצרעהו (שס):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצבם, ולא מן הגבורים שצבם (שס 7): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י בפרשת בראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישוץ, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיתא בת"כ (פרק ב, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה): והרביתי אתכם. צקומה זקופה (שס): והקימתי את בריתי אתכם. צרית חדשה, לא בצרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וקִרְפִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה צִרִית תִּדְבָּר, (ירמיה לא, ל-לא), לא בצרית וגו' (ת"כ שס):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ לא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, ואריכים אתם לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש למוכין:

(11) ונחת מושכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קנה צבם. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פי קָם נָעַל מִן גְּבוּרִים (שמואל ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִלְבָּב מבושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזועזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

<p>13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִיָּד הָאֱלֹהִים עֲבָדִים וְאֲשֶׁבַר מִיַּד עֲמֻמִּיָּא מִנְכֹן וְדַבְרִית יִתְכּוֹן בְּחִירוֹתָא:</p>	<p>ע"כ בחול אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִיָּד הָאֱלֹהִים עֲבָדִים וְאֲשֶׁבַר מִיַּד עֲמֻמִּיָּא מִנְכֹן וְדַבְרִית יִתְכּוֹן בְּחִירוֹתָא: (פ)</p>
<p>14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>14 וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>
<p>15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;</p>	<p>וְאִם בִּקְדָמִי תִקְוֹצוּ וְאִם יֵת דִּינִי תִרְחִיק נִפְשְׁכֶן בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאַשְׁנִיּוּתְכֶן יֵת קִנְיָ:</p>	<p>15 וְאִם-בְּחִקְתִּי תִמָּאָסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נִפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:</p>
<p>16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.</p>	<p>אֲפִי אֲנִי אֶעֱבִיד דָּא לְכֹן וְאֶסְעַר עֲלֵיכֶן בִּיהוּלְתָּא שְׁחִפְתָּא וְקִדְחָתָא מַחֲשָׁן עֵינִין וּמִפְחָן נֶפֶשׁ וְתִזְרְעוּן לְרִיקָנוּ וְזֶרְעֶכֶן וְיִכְלֹנֶיהָ בְּעַלֵּי דְבִיכֹן:</p>	<p>16 אֲפִי-אֲנִי אֶעֱשֶׂה-נָּא לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחָפָת וְאֶת-הַקִּדְחָת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזִרְעָתָם לְרִיק וְזֶרְעָם וְאִכְלָהוּ אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.</p>	<p>וְאִתִּין רוּגְזִי בְכֶן וְתִתְבָּרוּן קָדָם בְּעַלֵּי דְבִיכֹן וְיִרְדּוּן בְּכֶן שְׁנְאִיכֶן וְתַעֲרְקוּן וְלִית דְּרִדִּיף יִתְכּוֹן:</p>	<p>17 וְנִתַּתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגְפַתְּם לְפָנַי אֹיְבֵיכֶם וְיִרְדּוּ בָכֶם שְׁנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין-רִדְף אֶתְכֶם:</p>

(13) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כדאי אני שתאמינו כי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משה. כמין יחד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תלא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוקרות ומנוות (ירמיה כז, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממויות. בקומה וקופה:

(14) וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי. להיות עמלים בחורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בחורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גַּזַר לַיִד לִפְנֵי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום קָעִים וְסָטָאִים לֵה' מֵאֵל (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ז, ג):

(15) וְאִם בְּחִקְתִּי תִמָּאָסוּ. מואס באחרים העושים: משפטי תגל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שבע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם. ולוית עליכם: שחפת. חולי שמסחף את הבשר, אנפולי"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעירו, כמו פי אֵשׁ קָדְחָה דָּאָפִי (דברים לז, כג): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים צופות וכלות לראות שְׁיָקֵל וְיִכְפֹּא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו במותו. כל תאוה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם שִׁבְעַת עַל-חַטֹּאתֵיכֶם: וְאִם עַד אֵלֶּיךָ לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְאִסִּירָה לְמִדְּרֵי יִתְכוּן שִׁבְעַת עַל חֻבֵּיכֶם:	18
19	And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.	וְשִׁבַרְתִּי אֶת-גָּאוֹן עֹזְכֶם וְנָתַתִּי אֶת-שָׁמַיְכֶם כְּבָרָזָל וְאֶת-אֲרֶצְכֶם כְּנֹחָשׁ: וְאֶתְכֶם יִתְּן כַּחַסְדֵּי יָם וְאֶתְכֶם יִתְּן כַּחַסְדֵּי יָם: וְאֶתְכֶם יִתְּן כַּחַסְדֵּי יָם: וְאֶתְכֶם יִתְּן כַּחַסְדֵּי יָם:	19
20	And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְתִתֵּן לְרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא-תִתֵּן וְיִסּוּף לְרִיקְכֶם חֵילְכֶם וְלֹא תִתֵּן אֶת-יְבוּלֶיהָ וְעֵץ הָאָרֶץ וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיָּה: וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיָּה:	20

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו צכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא בצף, וכן אף אני אלק עמם צקרי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אחכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המצילה את הבריות, ואיו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אלל צשור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אלל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וסבור הוא צעמנו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור צעמנו שיחיה אלל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיצות נפש: וזרעתם לריק וזרעכם. זורעה ואינה מצמחת, ומעתה מה אויביכם באים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מצמחת, שנה שנייה מצמחת ואויבים באים ומואאים תצוה לימי המצור, וצפנים מתים צרע צל לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והחטא צה ומכלה אותם, שנאמר אֲשֶׁר טָפְסִי וְרָצִיתִי אֲצִי כָלִם (איכה ג, כב): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אחכם מצפנים, ובעלי דצציון מקיפין אחכם מצחון (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכם, שצשעה שאומות העולם עוצדי אליים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שצגלוי, שנאמר וְיָקֵה אֶם יָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְצָנִי קָדָם וגו' (שופטים ו, ג), ויִסְּנוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ (שם ד), אלל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכם הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֲשֶׁר אֶקְלוּ שָׁר עַמִּי וְעוֹרָם מַעֲלִיָּהֶם הִפְשִׁיטוּ וגו' (מכילתא, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מצלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושבדתי את גאון עזכם. זה צית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדש גאון עזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְיָקֵה שָׁמַיְךָ אֲשֶׁר עַל רֹאשְׁךָ נִשְׁחָת וגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרול מזיע, והיא משמרת פירותיה, אלל כאל השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרול מזיע, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאצדת פירותיה:

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כחש שלא שדפון ומלקה אותו אין צכ כלום, אלל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר וצא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ שם ד): ולא תתן ארצכם את יבולה. אף מה שאתה מוציל לה צשעה הורע (שם): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו צשעה החנטה (שם): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אעץ ואפרי: לא יתן פרי. כשהוא מפרה מְשִׁיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אן שצע פורעניות:

21	And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.	וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת כַּחַטֹּאתֵיכֶם: וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת כַּחַטֹּאתֵיכֶם:	21
22	And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.	וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דְּרָכֵיכֶם: וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דְּרָכֵיכֶם:	22
23	And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;	וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוּן לְדָמִי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי: וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוּן לְדָמִי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי:	23
24	then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִפֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַת עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְהִלַּכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִפֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַת עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:	24
25	And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.	וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־ עִירֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב: וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־ עִירֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב:	25
26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשְׂרֵי נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנּוֹר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס) בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשְׂרֵי נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנּוֹר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)	26

(21) ואם תלכו עמי קרי. רבותינו אמרו עראי, צמקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמקות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוח (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונוקלוס, לשון קושי, שמקשים לבס להמנע מהתקרב אל: שבע כחטאיתכם. שבע פורעניות אחרים צמספר שבע כחטאיתכם: (22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צדק, צהמה שאין דרכה צדק מנין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהְמַת אֶשְׁלַח (דברים לב, כד), הרי שמים, ומנין שמהא ממיתה צנשיכה, תלמוד לומר עַם צִמַת וְשָׁלִי עָקֶר (שם), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כזר היו שנים בצדק ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחוק: והמעשה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים וצצילים קטנים, הרי שבע פורעניות, שן צהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעשה, ונשמו: (23) לא תוסרו לי. לשון אל: (25) נקם בריתי. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי ענינו של דקיהו. דבר אחר נקם בריתי, נקמת בריתי אשר עזרתם. כל הצאת חרב צמקרה, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המצור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדָּבָר, ונתתם ציד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלניס את המצור צירושלים, וכשהם מוציאים את המצור לקצרו נתנים ציד אויב:

27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם-בְּזָאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְקָרִי:	וְאִם בְּזָאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְקָרִי:
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת-קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת-קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:
29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בָּנִיכֹן תֹּאכְלוּ:	וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בָּנִיכֹן תֹּאכְלוּ:
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-חֲמֻנֵיכֶם וְנִתַּתִּי אֶת-פְּגָרֵיכֶם עַל-פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעַלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:	וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-חֲמֻנֵיכֶם וְנִתַּתִּי אֶת-פְּגָרֵיכֶם עַל-פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעַלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:
31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנִתַּתִּי אֶת-עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת-מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:	וְנִתַּתִּי אֶת-עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת-מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:
32	And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.	וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת-הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:	וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת-הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:
33	And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.	וְאֶתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:	וְאֶתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מח, יז): בשברי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חלי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא הצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת צתנור, והן יושצות ושוקלות את השצרים לחלקס ציניהס: ואכלחם ולא תשבכו. זה מארה צתוך המעיס צלחס. הריז' פורעניות, חרצ, מצור, דצר, שצר מטה לחס, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעיס. ונחחס אינה מן המנין שהיא חרצ:

(30) במותיכם. מגדלים וצקניות: חמניכם. מין עצודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שס שמעמידין צחמה קרויין חמנים: ונתתי את פגריכם. ספוקי רעצ היו, ומוציאים ירחס מחיקס ומנשקיס אותס, וכרסו נצקעת ונפול עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרקו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדס אמור, הא מה אני מקיים חרצה, מעוצר ושצ: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לצא שס. הרי שצע פורעניות, אכילת צשר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שחס, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגגות ויכרתו, ונחמי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארצע, חרצן עריס, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות, הרי שצע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימנאו האויצים נחת רוח צארלס, שמהא שוממה מיושציה:

34	Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.	בְּכֵן תִּרְעֵי אֶרְעָא יֵת שְׁמִטָּהּא כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאַת וְאַתּוֹן בְּאַרְעֵי בְּעָלֵי דְבִכּוֹן בְּכֵן תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעֵי יֵת שְׁמִטָּהּא:	אֲזִי תִרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמִיטָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֲבִיכֶם אֲזִי תִשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ:	34
35	As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.	כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאַת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמִיטַת בְּשַׁבְּתֵיכֶם כִּד חֲנוּתוֹן יִתְבִּין עָלֶיהָ:	כָּל־יְמֵי הַשְּׁמִיטָה תִּשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שַׁבְּתָהּ בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֵיכֶם עָלֶיהָ:	35
36	And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.	וְדִישְׁתֹּארוֹן בְּכוֹן וְאַעִיל תִּבְרָא בְּלִבָּהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קָל טִרְפָּא דְּשִׁקִּיף וְיַעֲרְקוֹן מֵעֵרְק כִּד מִן קָדָם דְּקִטְלִין בְּחִרְבָּא וְיִפְּלוֹן וְלִית דְּרִדִּיף:	וְהִנְשְׂאָרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּף בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֹת אֲבִיבֵיהֶם וְרִדְּף אַתֶּם קוֹל עֲלֶה נִדְּף וְנָסוּ מִנִּסְתָּ חֶרֶב וְנִפְּלוּ וְאִין רִדְּף:	36
37	And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.	וְיִתְקַלּוּן גִּבְרִי בְּאַחֵוֵיהּ כִּד מִן קָדָם דְּקִטְלִין בְּחִרְבָּא וְרִדְּף לִית וְלֹא תִהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קָדָם בְּעָלֵי דְבִכּוֹן:	וְכִשְׁלוּ אִישׁ־בְּאַחֵוֵי כַּמִּפְּנֵי־ חֶרֶב וְרִדְּף אִין וְלֹא־תִהְיֶה לְכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֲבִיבֵיהֶם:	37

(33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שזשעה שזני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כזמורה, כאלם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צחצירתה: והריקתי. כשולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשזר לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שזשעה שאלם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צח"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעס על שטותיה: והרצת. למלך את שטותיה:
(35) כל ימי השממה. לשון העשות, ומ"ס דגש צמקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שזעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויוצל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל צארצס לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות וחשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ציחזקאל וְאָסָה עָבַד עַל צֶדֶק הַשְּׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֱלֹהִים וְשָׁכַכְתָּ עַל צֶדֶק הַיְּמָנִי שְׁנֵי אֲרָבָעִים יוֹם וְנִשְׁאַף אֶת עוֹן צִיַּת יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמון ששים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות צשנה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שזעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה צשמטה המשלמת לשזעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונס נחשב להם) ועליהם נגזר שזעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צדצרי הימים עד קִצְתָּהּ הָאָרֶץ אֶת שְׁבֻתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת עֲבָדִים עָנִי (דצרים הימים צלו, כא):

(36) והבאתי מרדף. פחד ורך לצב מ"ס של מרדף יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טִרְפָּא דְּשִׁקִּיף, לשון חצטה, שְׁדוּפַת קָדִים (צראשית מא, ו), שְׁקִיפֵן קדוים, לשון משקוף, מקום חצטה הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקִיף:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנוס יכשלו זה צזה, כי צעהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא צלצנס פחד וכל שעה סצורים שאלם רודפם. ומדרשו (מ"כ פרק ז, ה), וכשלו איש צאחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל

38	And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.	וְתִכָּדוּן בֵּינִי עַמְּמִיָּא וְתִגְמַר אֶרֶץ אֲבִיבֵיכֶם:	38	וְאִכְדָתֶם בְּגוֹיִם וְאִכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֲבִיבֵיכֶם:
39	And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.	וְיִדְשָׁתְאָרוּן בְּכֹחַ יִתְמָסוֹן בְּחֹבִיָּהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְסָנְאִיכֹן וְאִף בְּחֹבִי אֲבֹהֵתְהוֹן בִּישִׁיא דְאַחֲדִין בִּידְהוֹן יִתְמָסוֹן:	39	וְהִנְשָׂאָרִים בְּכֶם יִמְלֹוּ בְּעוֹנֵם בְּאֶרְצֵת אֲבִיבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנֵת אֲבֹתֶם אִתֶּם יִמְקֹוּ:
40	And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.	וְיִנְדוּן יֵת חֹבִיָּהוֹן וְיֵת חֹבִי אֲבֹהֵתְהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאִף דְּחִלִּיכוּ קֳדָמִי בְּקִשְׁיוֹ:	40	וְהִתְנַדְּו אֶת־עוֹנֵם וְאֶת־עוֹן אֲבֹתֶם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מַעַלְוּ בִּי וְאִף אֲשֶׁר־הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:
41	I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;	אִף אֲנָא אֶהְדֵּ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיוֹ וְאֶעִיל יִתְהוֹן בְּאֶרֶע בְּעַלִּי דְּבִיָּהוֹן אוּ בְכִין יִתְבַר לְבָהוֹן טַפְשָׂא וּבְכִין יִרְעוֹן יֵת חֹבִיָּהוֹן:	41	אִף־אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבֵיָם אוּ־אֲזִי יִכְנַע לְבָבָם הָעֵרֶל וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת־עוֹנֵם:
42	then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.	וְדִכְרִנָּא יֵת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאִף יֵת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאִף יֵת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאַרְעָא אֲנָא דְכִיר:	42	וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאִף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאִף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכַר וְהָאֶרֶץ אֲזָכַר:
43	For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.	וְאַרְעָא תִתְרַשֵּׁשׁ מִנְהוֹן וְתִרְשֵׁי יֵת שְׁמִטָּהא בְּדַדְדִיאַת מִנְהוֹן וְאֲנֹן יִרְעוֹן יֵת חֹבִיָּהוֹן לְנִשְׁיָן חֲלָף בְּרָכָאן אִיתִי עֲלֵיהוֹן דְּבִדְיִי קִצּוֹ וְיֵת קִימִי רַחֲמִיקַת נַפְשָׁהוֹן:	43	וְהָאֶרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרְץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֶם יִרְצוּ אֶת־עוֹנֵם יַעַן וּבִיַּעַן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסִּי וְאֶת־חֻקֹּתִי גַעְלָה נַפְשָׁם:

ערצין זה לזה (שזועות לט.).

(38) ואבדתם בגוים. כשמהיו פזורים מהיו אזודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו הממים נגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאחוזים מעשה אבותיהם צדיקה (שם פרק ח, בסנהדרין כז:): ימקו.

לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו תמקנה צהריהן (זכרי יד, יז), נמקו צהורתי (תהלים לח, א):

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לשראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רִיחָם הָיוּ לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, לז). סי אָזִי וְגו' אֵם לֹא צִיד חֻקָּה וְגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יבנע. כמו אז נודע פי שור נָגַח הוא (שמות כא, לו), אֵם אז יבנע. לשון אחר אולי, שמה אז יבנע לצבס וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ציסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערצון שיצוא ויבשר גאולת צניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמר זכירה ציחא, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

(43) יען וביען. גמול, וגמול אשר במשפטי מאסו:

44	And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.	וְאִם-גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבֵיהֶם לֹא-מֵאֲסִיתִים וְלֹא-גְעֻלָּתִים לְכַלֹּתָם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:	וְאִם-גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבֵיהֶם לֹא-מֵאֲסִיתִים וְלֹא-גְעֻלָּתִים לְכַלֹּתָם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:
45	But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.	וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁי אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִזְכֹּר לָהֶם לֹא־לֵהִימ אֲנִי יְהוָה:	וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁי אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִזְכֹּר לָהֶם לֹא־לֵהִימ אֲנִי יְהוָה:
46	These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.	אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד-מֹשֶׁה: (פ)	אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד-מֹשֶׁה: (פ)
XXVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֵא נָדָר בְּעֶרְכּוֹ נִפְשָׁת לַיהוָה:	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֵא נָדָר בְּעֶרְכּוֹ נִפְשָׁת לַיהוָה:
3	then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.	וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִין שָׁנִים וְעַד בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:	וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנִים וְעַד בֶּן-שִׁשִּׁים שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:
4	And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.	וְאִם-נִקְבָּה הִוא וְהָיָה עֶרְכּוֹ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:	וְאִם-נִקְבָּה הִוא וְהָיָה עֶרְכּוֹ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:
5	And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.	וְאִם מִבֶּן חֲמִישׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן עֶשְׂרִין שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶל וְלַנִּקְבָּה עֶשְׂרִים שֶׁקֶל:	וְאִם מִבֶּן חֲמִישׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶל וְלַנִּקְבָּה עֶשְׂרִים שֶׁקֶל:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתים לנלוסם ולהפר בריתי אשר אחס:

(45) ברית ראשונים. של שצטים:

(46) והתורת. אחת נכתב ואחת נעלפה, מגיד שכולם נתנו למשה בסיני:

(2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשת. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:

(3) והיה ערכך גור. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו צפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפיון, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:

<p>6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן-יָרֵחַ וְעַד בֶּן-חֲמִישׁ שָׁנִים וְהָיָה עֲרֶכְךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלַנְּקֵבָה עֲרֶכְךָ שְׁלֹשֶׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>	<p>6 וְאִם מִבֶּן-יָרֵחַ וְעַד בֶּן-חֲמִישׁ שָׁנִים וְהָיָה עֲרֶכְךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלַנְּקֵבָה עֲרֶכְךָ שְׁלֹשֶׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן שֵׁשִׁים שָׁנִים וְלַעֲלִיאָה אִם דָּכוּרָא וְהָיָה פִּנְדָּסָנִיָּה חֲמִישׁ עָשָׂר סֶלְעִין וְלַנְּקֵבָה עָשָׂר סֶלְעִין:</p>	<p>7 וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וְלַעֲלִיאָה אִם-זָכָר וְהָיָה עֲרֶכְךָ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה שֶׁקֶלִים:</p>
<p>8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכָּן הוּא מִפִּנְדָּסָנִיָּה וְיִקְיִמְנִיָּה קֹדֶם כְּהֵנָּה וְיִפְרוֹס יְתִיָּה כְּהֵנָּה עַל פִּי הַיָּד נִדְרָא וְיִפְרָסָנִיָּה כְּהֵנָּה:</p>	<p>8 וְאִם-מָה הוּא מֵעֲרֶכְךָ וְהָעֲמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהָעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֵנוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם בְּעִירָא דִּיקְרָבוֹן מִנֶּה קוֹרְבָּנָא קֹדֶם יְיָ כָּל דְּוִיתִין מִנֶּה קֹדֶם יְיָ יְהִי קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>9 וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יִחַלְפֶנּוּ וְלֹא יַעֲבֹר יְתִיָּה טָב בְּרַע אֶחָד בְּטוֹב וְאִם-הָמֹר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבֵהֶמָה וְהָיָה-וְהָיָה וְתִמְוֶרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>	<p>10 לֹא יִחַלְפֶנּוּ וְלֹא-יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אֶחָד בְּטוֹב וְאִם-הָמֹר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבֵהֶמָה וְהָיָה-וְהָיָה וְתִמְוֶרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם כָּל בְּעִירָא מְסֻאָבָא דִּלֹּא יִקְרָבוֹן מִנֶּה קוֹרְבָּנָא קֹדֶם יְיָ וְיָקִים יְיָ בְּעִירָא קֹדֶם כְּהֵנָּה:</p>	<p>11 וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרִיבוּ מִמֶּנֶּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהָעֲמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>

(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא צן חמש שנים עלי:

(7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשז כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָבָא צְבִיטָא פְסָא צְבִיטָא, סָבָא צְבִיטָא סָבָא צְבִיטָא וְסִימָנָא טָבָא צְבִיטָא:

(8) ואם מן הדוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חומר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דצרי קיימין, ותמכר לזכרי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אוחו האצר: (10) טוב ברע. תס צבעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט.):

(11) ואם כל בהמה טמאה. צבעל מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יוצאין לחולין צפדין, אלא א"כ הומומו (שם לב: ת"כ פרשתא ד, א):

12	And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.	וְהָעֶרֶךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּךְ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃	וּפְרוֹס כִּהְנָא יִתֵּהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע בֵּישׁ כְּפִירְסֵן כִּהְנָא כֵּן יִהְיֶה׃
13	But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם גָּאֵל יִגְאֹלְנָה וְיִסַּף חֲמִישָׁתוֹ עַל-עֶרְכָּךְ׃	וְאִם מִפְּרָק יִפְרֹקְנָה וְיִוְסִיף חֲמִישִׁיהָ עַל פִּירְסָנֶיהָ׃
14	And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֶרֶכְּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם׃	וְגִבֹּר אָרִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתִיהָ קֹדֶשׁא קָדָם יי וּפִירְסָנֶיהָ כִּהְנָא בֵּין טוֹב וּבֵין בֵּישׁ כִּמְא דִּפְרוֹס יִתֵּהּ כִּהְנָא כֵּן יָקוּם׃
15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם-הַמִּקְדִּישׁ יִגְאֵל אֶת-בֵּיתוֹ וְיִסַּף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּךְ עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃	וְאִם דְּאִקְדִּישׁ יִפְרוֹק יֵת בֵּיתִיהָ וְיִוְסִיף חֲמִישׁ כֶּסֶף פִּירְסָנֶיהָ עֲלֻזָּהּ וְיִהְיֶה לִיהָ׃
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם מִשְׁעָה אֶחָדוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ לִפִּי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף׃	וְאִם מַחְקֵל אֶחָסְנָתִיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֹּר קָדָם יי וְיִהְיֶה פִירְסָנֶיהָ לְפֹם זֶרְעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בַּחֲמִשִּׁין סֶלְעִין דְּכֶסֶף׃
17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	וְאִם-מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ כְּעֶרְכָּךְ יָקוּם׃	אִם מִשְׁתָּא דִּיבִילָא יִקְדִּישׁ חֲקֻלִּיהָ כְּפִירְסָנֶיהָ יָקוּם׃
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאִם-אַחֲרֵי הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ וְחִשְׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת-הַכֶּסֶף עַל-פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מִעֶרְכָּךְ׃	וְאִם בְּתַר יוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֲקֻלִּיהָ וְיַחֲשִׁיב לִיהָ כִּהְנָא יֵת כֶּסֶפָא עַל פֹּם שְׁנֵינָא דְּאִשְׁתֵּאֲרָא עַד שְׁתָּא דִּיבִילָא וְיִתְמַנַּע מִפִּירְסָנֶיהָ׃

חמישי
(שניעי)

(12) כערך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:
(13) ואם גאל יגאלנה. בצעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ ס"ז):
(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה בחמלת היוכל, ואם צא לגאלה באמצעו נותן לפי החשבון, סלע ופונקדיון לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה בדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ציניהם (שם כח), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:
(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעברה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:
(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתהה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים וחמש שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחמסר פונדיון אחד לכולן,

19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	וְאִם-יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה וְהַמְקֻדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֹמֶשׁ כֶּסֶף-עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם לוֹ:	וְאִם-יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה וְהַמְקֻדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֹמֶשׁ כֶּסֶף-עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם לוֹ:
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	וְאִם-לֹא יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה וְאִם-מָכַר אֶת-הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:	וְאִם-לֹא יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה וְאִם-מָכַר אֶת-הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:
21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה תְּחִמָּה לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:	וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה תְּחִמָּה לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:
22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם יִתְּחַל חֶסֶל זְבִינוֹהִי דָלָא מִחֶסֶל אֲחֻזָּתוֹ יִקְדֹּשׁ קֹדֶם יְיָ:	וְאִם יִתְּחַל חֶסֶל זְבִינוֹהִי דָלָא מִחֶסֶל אֲחֻזָּתוֹ יִקְדֹּשׁ קֹדֶם יְיָ:
23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַיַּחְשִׁיב לִיהִי כֹהֵן אֶת-נִסְיָב הַיָּבֵל עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת-הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	וַיַּחְשִׁיב לִיהִי כֹהֵן אֶת-נִסְיָב הַיָּבֵל עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת-הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשַׁנַּת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָנוֹ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי-לֹא אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:	בְּשַׁנַּת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָנוֹ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי-לֹא אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל-עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:	וְכָל-עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:

ואמרו רבותינו (זכורות ג.) שאותו פונדיון קלצון לפירוטו, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוזל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוזל, עד שנת הפדיון: (19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצצה הזאת: (20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגוזר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ביד המקדיש: (21) והיה השדה בצאתו ביבול. מיד הלוקחו מן הגוזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקמיהם ציוזל: קדש לה'. לא שישונו להקדש דק הבית ליד הגוזר, אלא כשדה המרת הנמון לכהנים, שנאמר כל חכם צינףאל לך יהיה (במדבר יד, ד), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה:): (22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציוזל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוזל, שהרי ציוזל היתה עתידה לנאח מידו ולשונו לצעלים, לפיכך, אם צא לגאולה, יגאל צדמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גוזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוזל ישונו השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגוזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:):

26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD's.	26	אֲךְ-בְכוֹר אֲשֶׁר-יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא-יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם-שׁוֹר אִם-שֶׁה לַיהוָה הוּא:	בָּרִם בּוֹכֵרָא דִּיתִבְכֹּר קָדָם ייִ בְּבִעִירָא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבְר יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אִמֵּר דִּיִּי הוּא:
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	27	וְאִם בְּבִהְמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךְ וְיִסַּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם-לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ:	וְאִם בְּבִעִירָא מִסְּאָבָא וַיִּפְרוֹק בְּפִוְרְסָנִיה וְיִוְסִיף חֲוִמְשִׁיהָ עָלֶיהָ וְאִם לֹא יִתְפָּדֶיךָ וַיִּזְדָּבֵן בְּפִוְרְסָנִיהָ:
28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	28	אֲךְ-כָּל-חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל-חֵרֶם קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים הוּא לַיהוָה:	בָּרִם כָּל חֶרְמָא דִּיתְחָרִים גִּבְר קָדָם ייִ מִכָּל דְּלִיה מֵאִנְשָׁא וּבְעִירָא וּמִחֶקֶל אֲחֻסְנִיתִיה לֹא יִזְדָּבֵן וְלֹא יִתְפָּדֶיךָ כָּל חֶרְמָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא קָדָם ייִ:
29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	29	כָּל-חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדָּה מוֹת יוּמָת:	כָּל חֶרְמָא דִּיתְחָרֶם מִן אִנְשָׁא לֹא יִתְפָּדֶיךָ אֲתִקְטָלָא יִתְקַטֵּיל:
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD's; it is holy unto the LORD.	30	וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	וְכָל מַעֲשֵׂר אֶרְעָא מִזֶּרְעָא דְּאֶרְעָא מִפְּרִי אִילָנָא דִּיִּי הוּא קוֹדֶשׁ קָדָם ייִ:

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכלן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע: (26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו: (27) ואם בבמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר בזכור זהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון זהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש זהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא.). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, צ): ונמכר בערכך. לאחרים: (28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח.), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הצית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח.), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הצית, מציא ראייה מכלן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונתן לכהן כמו ששינו במסכת ערכין (כח.) אם נדר, נתן דמיהם, ואם נדבה, נתן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח.).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. מעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש ויאהר: לחי הוא. קנאו השם ושמולחנו וזה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ תִּירְשְׁךָ וְגו' (דברים יד, כג קידושין נג.):

31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם-גָּאֹל יִגָּאֹל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו:	וְאִם מִפְּרֶק יִפְרוֹק גֹּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֶיהָ חֲמִשִּׁיהָ יוֹסִיף עָלֶיהָ:
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר בְּקָר' וּבְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֹשִׂי לַיהוָה קֹדֶשׁ לַיהוָה:	וְכָל מַעֲשֵׂר תוֹרִין וְעֹאֵן כָּל דֹּעֵבֵר תַּחֲזוֹת חוֹטָא עֲשִׂרָאָה יְהִי קוֹדֶשׁ קָדָם יי:
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרְנוּ וְהָיָה הָיוּ וְתִמְוֹרְתוֹ יְהִי-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֹל:	לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יִחַלְפֶנִּיהָ וְאִם חִלְפָהּ יִחַלְפֶנִּיהָ וְיָהִי הוּא וְחִלּוּפֶיהָ יְהִי קוֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּרֵק:
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר סִינַי:	אֵלֶּין פְּקוּדֵי דְפְשִׁיד יי יֵת מֹשֶׁה לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינַי:

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 157. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 163.

חזק חזק ונתחזק

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חזירו, הפודה מעשר של חזירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִחֲסָה בְּקֶסֶף וְגו': (32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוציאן בפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צבועה בסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:). יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא בשרו ניתן לכהנים: (33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִזְבֵּחַ נְדָרִיקָם (שם יב, יא), יכול יהא בורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד:).

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחֶר לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשֵּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל-יֵצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתְּכֶם יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאוּבֵן אֶלִּיָּזָר בֶּן-שְׂדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צוּרִישַׁדָּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן-עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנְאֵל בֶּן-צוּעָר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֵלֹן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרָיִם אֵלִישָׁמָע בֶּן-עֲמִיהוּד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן-פְּדָהצוּר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן-גִּידְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדָּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעִיאֵל בֶּן-עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן-דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הַעֲדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

במדבר

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness
of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the
second month, in the second year after the were come
out of the land of Egypt, saying:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their fathers'
houses, according to the number of names, every male,
by their polls;

3 from twenty years old and upward, all that are able to
go forth to war in Israel: ye shall number them by
their hosts, even thou and Aaron.

4 And with you there shall be a man of every tribe, every
one head of his fathers' house.

וַיְנַמְרֵם And these are the names of the men that shall stand
with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the
son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of
Pedahzur.

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16 These were the elect of the congregation, the princes of
the tribes of their fathers; they were the heads of the
thousands of Israel.

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻהֶם עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עָשָׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְגִלְגָּלָתָם:

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 165. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 173.

עַם-זוֹ יֵצְרֹתִי לִי תִהְלְתִּי וְסִפְרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יִגְעֶתָ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֶׁהַעֲלִיתִּי וּזְבָחִיךָ לֹא כִבְדֹתָנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹנֵעֲתִיךָ בְּלִבְנוֹנָה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא-קָנִיתָ לִּי בַכֶּסֶף קֶזֶה וְחֶלֶב זִבְחִיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֹדֶה עֲבַדְתָּנִי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹנֵעֲתָנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֶה פֶשְׁעֶיךָ לְמַעְנֵי וְחֲטָאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הַזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצִיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לַחֶרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וְיֹצֵר מִבֶּטֶן יַעֲזֹרְךָ אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׁרוּן בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְקֶה-מַּיִם עַל-צָמָא וְנָזְלִים עַל-יְבִשָּׁה אֶצְקֶה רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל-צִאצְאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְיִן חֲצִיר כַּעֲרָבִים עַל-יְבִלִי-מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

5 One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה
צִבְאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְלַעֲדִי
אֵין אֱלֹהִים:

6 Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וְיִגִּידָהּ וְיַעֲרְכֶּהָ לִּי
מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֶנָּה
יִגִּידוּ לִּמּוֹ:

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אַל־תִּפְחַדּוּ וְאַל־תִּרְאוּ הֲלֹא מֵאֶז
הַשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עֲדִי הִנֵּה אֱלֹהִים
מִבְלַעֲדִי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעָתִי:

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מִן תְּהוּ וְחִמּוּדֵיהֶם בַּל־
יֻעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הִמָּה בַל־יֵרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ
לְמַעַן יִבְשׁוּ:

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נִסָּךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָּל־ם יַעֲמֻדוּ יִפְחַדּוּ יִבְשׁוּ יַחַד:

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בְּרוֹז' מַעֲצָד וּפָעַל בְּפֶחָם וּבִמְקַבּוֹת
יִצְרֵהוּ וַיַּפְעֵלֵהוּ בַּזְרוּעַ כְּחוֹ גַם־רָעַב וְאֵין
כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיָּעַף:

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נִטָּה קוֹ וַיִּתְאַרְהוּ בַּשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחוּגָה וַיִּתְאַרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם
לְשֹׁכֶת בַּיִת:

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַרְת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאַלּוֹן
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֶז וְגִשְׁם
יַגְדֵּל:

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֹר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּחַם אֶף־
יִשִּׁיק וְאָפָה לֶחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגַּד־לָמוֹ:

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֲצִי־שֶׁרֶף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִי־בָשָׂר יֹאכַל
וְצֵלָה צֹלִי וְיִשְׁבַּע אֶף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הֶאֱח
חֲמוּמִי רָאִיתִי אִוֵּר:

16 He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וּשְׂאֲרֵיתוֹ לֵאלֹה עֹשֶׂה לְפָסְלוֹ (כ' יסגוד) [ק'
יסגד-] וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֹּאמֶר
הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:

17 And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מְרֹאוֹת עֵינֵיהֶם
מִהַשְׁכִּיל לִבָּתָם:

18 They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יָשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דָעַת וְלֹא-תְבוּנָה
לֵאמֹר חֲצִי־שֶׁרֶפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֶף אָפִיתִי
עַל-נֶחְלָיו לֶחֶם אֲצַלֶּה בָשָׂר וְאֹכַל וַיִּתְּרוּ
לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לְבוֹל עֵץ אֶסְגֹּד:

19 And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רָעָה אֶפֶר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא-
יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שֶׁקֶר
בְּיָמִינִי: (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכֹר-אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-אַתָּה
יִצְרָתִיךָ עֶבֶד-לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח:

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מִחִיתִי כְעָבַל פֶּשְׁעֶיךָ וְכָעָנָן חַטֹּאוֹתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי וְאַלְתֶּיךָ:

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֵוּ שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הֲרִיעוּ תַּחְתִּינֹת
אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רְנֵוּ יַעַר וְכָל-
עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל
יִתְפָּאֵר: (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפטרות צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 165. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 169. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 178.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאֹכְלוּ בָשָׂר:

VII:21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים
בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא] אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל-דְּבַר עוֹלָה וְזֹבֵחַ:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֹתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרֵהֶם לִפְנֵי הָרָע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמֶן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֵלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבַע
וְשַׁלַּח:

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשּׁוּ
אֶת־עַרְפֵּם הִרְעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַי וְקִרְאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
בְּקוֹלִי יִהְיֶה אֱלֹהֵיו וְלֹא לִקְחוּ מוֹסֵר
אֲבֹדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גְּזִי נִזְרְךָ וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפָיִם קִינָה
כִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דֹּר עֲבָרְתּוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרָע בְּעֵינֵי נָאִם־יְהוָה
שָׁמוּ שְׁקוּצֵיהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי
עָלָיו לְטַמְּאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבָנוּ בָּמֹת הַתִּפְתָּ אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־הֶנֶם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לְבִי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נָאִם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתִּפְתָּ וְגִיא בֶן־הֶנֶם כִּי אִם־
גִּיא הַחֲרָגָה וְקִבְּרוּ בַּתִּפְתָּ מֵאֵין מָקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.

וְהָיְתָה גְבֻלַת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבְּהֵמַת הָאָרֶץ וְאִין מִחֲרִיד:

33

And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּיו מִעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם
קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל
כִּלָּה כִּי לַחֲרָבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:

34

Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.

בַּעֲת הַהִיא נֹאֲם-יְהוָה (כ' וַיֵּצֵאוּ) ק'
יֹצִיאוּ אֶת-עַצְמוֹת מַלְכֵי-יְהוּדָה וְאֶת-
עַצְמוֹת-שָׂרָיו וְאֶת-עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת
עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי-
יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:

VIII:1

At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

וַשִּׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֲהָבִים וְאֲשֶׁר עָבְדוּם וְאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרָשׁוּם וְאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ
לְדָמֶן עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ:

2

and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

וְנִבְחַר מוֹת מַחֲיִים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן-הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת
בְּכָל-הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדְחֵתִים
שֵׁם נֹאֲם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

3

And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי-יִתְהַלָּל חֶכֶם בְּחִכְמָתוֹ
וְאֱלֹהֵי-יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי-יִתְהַלָּל
עָשִׂיר בְּעֶשְׂרֵוּ:

IX:22

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם-בְּזֹאת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל הַשָּׂבֵל
וַיַּדַּע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וַיַּצְדֵּקָה בָּאָרֶץ כִּי-בְּאֵלֶּה חִפְצָתִי נֹאֲם-
יְהוָה: (ס)

23

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 169. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 173.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בָּחוּר בִּישְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַל יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה
צָבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

וַיִּרְכְּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וְעֶזָּא וַאֲחִיו בְּנֵי אֲבִינָדָב נָהִיגִים
אֶת־הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבְכִנּוֹרוֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִילִּים וּבִמְנַעֲנָעִים
וּבִצְלִצְלִים:

וַיָּבֹאוּ עַד־גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָה אֶל־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזוּ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

וַיַּחַר־אַף יְהוָה בְּעֲזָה וַיַּכְהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל־הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֲזָה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֲזָה עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

וַיִּירָא דָּוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

וְלֹא־אָבֹה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה עַל־עֵיר דָּוִד וַיִּטְהֹר דָּוִד בֵּית עֲבֹד־
אָדָם הַגִּתִּי:

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבֹד אָדָם הַגִּתִּי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֲבֹד
אָדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ:

And David arose, and went with all the people that
were with him, from Baale-judah, to bring up from
thence the ark of God, whereupon is called the Name,
even the name of the LORD of hosts that sitteth upon
the cherubim.

And they set the ark of God upon a new cart, and
brought it out of the house of Abinadab that was in
the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab,
drove the new cart.

And they brought it out of the house of Abinadab,
which was in the hill, with the ark of God, and Ahio
went before the ark.

And David and all the house of Israel played before
the LORD with all manner of instruments made of
cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and
with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

And when they came to the threshing-floor of Nacon,
Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took
hold of it; for the oxen stumbled.

And the anger of the LORD was kindled against Uzzah;
and God smote him there for his error; and there he
died by the ark of God.

And David was displeased, because the LORD had
broken forth upon Uzzah; and that place was called
Perez-uzzah, unto this day

And David was afraid of the LORD that day; and he
said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

So David would not remove the ark of the LORD unto
him into the city of David; but David carried it aside
into the house of Obed-edom the Gittite.

And the ark of the LORD remained in the house of
Obed-edom the Gittite three months; and the LORD
blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגֹד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־
בֵּית עֹבֵד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בַּעֲבוּר
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אָדָם עִיר דָּוִד
בְּשִׂמְחָה:

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד
הִגִּיר אֶפֶוד בָּד:

וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:

וַתִּיָּה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־
שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֵי וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה
וַתִּקְבֹּז לוֹ בַּלִּבָּהּ:

וַיָּבֹאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ בַּמִּקְוָמוֹ
בַּתְּוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד
עֹלוֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:

וַיִּכַּל דָּוִד מִהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וּהַשְּׁלָמִים
וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:

וַיַּחֲלֵק לְכָל־הָעָם לְכָל־חֲמוֹן יִשְׂרָאֵל
לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת
וְאֶשְׁפַּר אֶחָד וְאִשִּׁישָׁה אֶחָת וַיִּלָּךְ כָּל־
הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבִרְךָ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכַל בַּת־שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה
הַיּוֹם לְעֵינַי אֲמִתּוֹת עֲבָדָיו בַּהֲגָלוֹת נִגְלוֹת
אֶתְּךָ הַרְקִים:

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר־בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ לִצְלוֹת אֹתִי
נָגִיד עַל־עַם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל וְשִׂחַקְתִּי
לִפְנֵי יְהוָה:

12 And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.

13 And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.

14 And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

15 So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.

16 And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

17 And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

18 And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

19 And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

20 Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהִיִּיתִי שָׁפֵל בְּעֵינֵי וְעַם-הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֲכַבְדָּהּ:	22	And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'
וּלְמִיכָל בַּת-שָׁאוּל לֹא-הָיָה לָּהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ: (פ)	23	And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.
וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּהְיֶה הַנִּיחָ- לוֹ מִסָּבִיב מְכָל-אִיָּבָיו:	VII:1	And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֲרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה:	2	that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'
וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:	3	And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'
וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-נָתָן לֵאמֹר:	4	And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:
לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עֲבָדֵי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה אָמַר יְהוָה הֵאֱתָה תִבְנֶה-לִּי בַּיִת לְשִׁבְתִּי:	5	'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?
כִּי לֹא יֹשְׁבִתִי בְּבֵית לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת- בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶהְיֶה מְתַהַלֵּךְ בָּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:	6	for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.
בְּכָל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַדֹּבֵר דְּבַרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:	7	In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?
וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעֲבָדֵי דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְסַחְתִּיךָ מִן-הַנֶּזֶחַ מֵאַחֵר הֵצָאנִי לַחַיּוֹת נָגִיד עַל-עַמִּי עַל- יִשְׂרָאֵל:	8	Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.
וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ וְאֶכְרַתָּ אֶת-כָּל-אִיָּבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:	9	And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.
וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא-יִסְיִפוּ בְּנֵי-עוֹלָה לְעַנּוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:	10	And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּיתִי לָךְ מִכָּל-אִיְבֹיךָ וְהִגִּיד
לָךְ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לָּךְ יְהוָה:

כִּי וַיִּמָּלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהִקִּמֹתִי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּנֹתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

הוא יבנה-בית לשמי וכננתי את-כסא
ממלכתו עד-עולם:

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אַנְשִׁים
וּבִגְזֵי בָנֵי אָדָם:

וְחַסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלְפָּנֶיךָ:

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
כִּסְאֶךָ יִהְיֶה נֹכָח עַד-עוֹלָם:

כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל-הַחֲזִינוֹן הַזֶּה
כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל-דָּוִד: (פ)

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 173.

וְאִישׁ בָּא מִבָּעַל שָׁלִישָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֲשָׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶם לְבָנִים וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרְתּוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לְפָנֵי מֵאָה אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אֲכָל וְהוֹתֵר:

43 And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתֵרוּ כְּדָבָר
יְהוָה: (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וַנַּעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַיִּנָּשָׂא פָנִים כִּי־בֹ נָתַן־
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרָע:

V:1

Now Naaman, captain of the host of the king of
Aram, was a great man with his master, and held in
esteem, because by him the LORD had given victory
unto Aram; he was also a mighty man of valour, but
he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גִדּוּדִים וַיִּשְׁכּוּ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2

And the Arameans had gone out in bands, and had
brought away captive out of the land of Israel a little
maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אֲזִי יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

3

And she said unto her mistress: 'Would that my lord
were with the prophet that is in Samaria! then would
he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כָּזֹאת וְכֹזֹאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל:

4

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and
thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לְדָבָא וַאֲשַׁלְּחָה סֹפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר
כַּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a
letter unto the king of Israel.' And he departed, and
took with him ten talents of silver, and six thousand
pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֹּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיָּה הֲנִי
שְׁלַחְתִּי אֵלַיָּה אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

6

And he brought the letter to the king of Israel, saying:
'And now when this letter is come unto thee, behold, I
have sent Naaman my servant to thee, that thou
mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הֲאֵלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית
וְלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאֲסֹף אִישׁ
מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֶנָּא וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7

And it came to pass, when the king of Israel had read
the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God,
to kill and to make alive, that this man doth send unto
me to recover a man of his leprosy? but consider, I
pray you, and see how he seeketh an occasion against
me.'

וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֵלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹא־נָא
אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8

And it was so, when Elisha the man of God heard that
the king of Israel had rent his clothes, that he sent to
the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy
clothes? let him come now to me, and he shall know
that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד בַּתְּחִלָּה
בַּבַּיִת לְאֵלִישָׁע:

9

So Naaman came with his horses and with his chariots,
and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ
וְרַחֲצֵת שִׁבְע־פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וְיָשָׁב בְּשָׂרְךָ
לָךְ וְטָהָר:

10

And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go
and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall
come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנִה אֲמַרְתִּי
אֵלַי יֵצֵא יִצְחָק וְעַמְד וְקָרָא בְּשֵׁם-
יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנֵּיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאָסַף
הַמִּצְרָע:

הֲלֹא טוֹב (כ' אבנה) [ק' אַמְנָה] וּפַרְפָּר
נְהַרֹת דַּמֶּשֶׁק מִכָּל מִיַּמֵּי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-
אֶרְחֵץ בָּהֶם וְשִׁתְּרִי נִיפֹן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

וַיִּנָּשׂוּ עֲבָדָיו וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי
דִּבֶּר גָּדוֹל הִנְבִּיא דִּבֶּר אֱלֹהִי הֲלֹא
תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רַחֵם וְשִׁהֵר:

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כְּדָבַר
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר
קֶטָן וַיִּשְׁהֵר:

וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-מַחֲנֹהוּ
וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי
כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם-
בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרָכָה מֵאֵת
עַבְדְּךָ:

וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לִפְנֵי אִם-
אֶקַּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאן:

וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יִתֵּן־נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא
צִמְד־פָּרָדִים אֲדָמָה לִי לֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד
עַבְדְּךָ עֲלָה וְזָבַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי
אִם־לַיהוָה:

לְדָבַר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ כִּבּוּא
אֲדָנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח (כתיב extitit
ולא קרי נא) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדָבַר הַזֶּה:

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ כְּבִרְת-
אָרֶץ: (ס)

But Naaman was wroth, and went away, and said:
11 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and
stand, and call on the name of the LORD his God, and
wave his hand over the place, and recover the leper.

12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus,
better than all the waters of Israel? may I not wash in
them, and be clean?' So he turned, and went away in a
rage.

13 And his servants came near, and spoke unto him, and
said: 'My father, if the prophet had bid thee do some
great thing, wouldest thou not have done it? how
much rather then, when he saith to thee: Wash, and be
clean?'

14 Then went he down, and dipped himself seven times
in the Jordan, according to the saying of the man of
God; and his flesh came back like unto the flesh of a
little child, and he was clean.

15 And he returned to the man of God, he and all his
company, and came, and stood before him; and he
said: 'Behold now, I know that there is no God in all
the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take
a present of thy servant.'

16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand,
I will receive none.' And he urged him to take it; but
he refused.

17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be
given to thy servant two mules' burden of earth; for
thy servant will henceforth offer neither burnt-offering
nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my
master goeth into the house of Rimmon to worship
there, and he leaneth on my hand, and I prostrate
myself in the house of Rimmon, when I prostrate
myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy
servant in this thing.'

19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed
from him some way.

הפטרות מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 178. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 160. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 163.

וַאֲרַבְעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פָּתַח הַשָּׁעַר
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים
פֹּה עַד-מָוֶתנוּ:

VII:3

Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אָמְרֵנוּ נָבֹא הָעִיר וְהָרַעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁבְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנְפֹלָה אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֶינוּ
נַחֲיָה וְאִם-יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4

If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבֹא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד-קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ:

5

And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וַאֲדֹנָי הַשָּׁמַיִם וְאֶת-מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רָכֹב
קוֹל סוּס קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר-עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-
מְלָכֵי הַחִתִּים וְאֶת-מְלָכֵי מִצְרָיִם לָבֹא
עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנוּסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיֵּעֲזְבוּ אֶת-אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר-הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל-נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצְצָה הַמַּחֲנֵה
וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ
מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם
וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כָן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בִּשְׂרָרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׁים וְחִכֵּינוּ עַד-אֹר הַבֹּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹן וְעַתָּה לָכוּ וּנְבָאָה וְנַגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ לָהֶם
לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־
שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוֹס אֲסוּר
וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֵהֱלִים כְּאֲשֶׁר־הָמָּה:

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
בְּנִימָה:

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו
אֲנִידֶה־נָּא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם
יָדְעוּ כִּי־רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֵה
לְהַחֲבֶה (כ' בַּהֲשֵׁדָה) [ק' בַּשְּׂדֵה] לֵאמֹר
כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל־
הָעִיר נָבֹא:

וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא
חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנָּם כְּכֹל־ (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנָּם
כְּכֹל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֲחֵרֵי מַחֲנֵה־אֲרָם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ:

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־
הַיַּרְדֵּן מְלֵאָה בְּגָדִים וּבָלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּהַחֲפֹז) [ק' בַּחֲפֹז] וַיִּשְׁבְּרוּ
הַמְּלָאכִים וַיִּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כְּדָבָר יְהוָה:

וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמָסֵהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּרֹדֶת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

וַיְהִי כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כָּעֵת מֵאָחַר בַּשַּׁעַר שְׁמֶרוֹן:

So they came and called unto the porters of the city;
and they told them, saying. 'We came to the camp of
the Arameans, and, behold, there was no man there,
neither voice of man, but the horses tied, and the asses
tied, and the tents as they were.'

And the porters called, and they told it to the king's
household within.

And the king arose in the night, and said unto his
servants: 'I will now tell you what the Arameans have
done to us. They know that we are hungry; therefore
are they gone out of the camp to hide themselves in
the field, saying: When they come out of the city, we
shall take them alive, and get into the city.'

And one of his servants answered and said: 'Let some
take, I pray thee, five of the horses that remain, which
are left in the city— behold, they are as all the
multitude of Israel that are left in it; behold, they are as
all the multitude of Israel that are consumed—and let
us send and see.'

They took therefore two chariots with horses; and the
king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go
and see.'

And they went after them unto the Jordan; and, lo, all
the way was full of garments and vessels, which the
Arameans had cast away in their haste. And the
messengers returned, and told the king.

And the people went out, and spoiled the camp of the
Arameans. So a measure of fine flour was sold for a
shekel, and two measures of barley for a shekel,
according to the word of the LORD.

And the king appointed the captain on whose hand he
leaned to have the charge of the gate; and the people
trod upon him in the gate, and he died as the man of
God had said, who spoke when the king came down to
him.

And it came to pass, as the man of God had spoken to
the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel,
and a measure of fine flour for a shekel, shall be
to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אַרְבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הִיְהִיָּה
בְּדַבַּר תִּזְהָ וַיֹּאמֶר הַנָּךְ רֹאֵה בְּעֵינֶיךָ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and said:
'Now, behold, if the LORD should make windows in
heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold,
thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat
thereof';

וַיְהִי־לּוֹ בֶן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשָּׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people trod
upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 178.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשֹׁפֵט הַתְּשֹׁפֵט אֶת־עִיר
הַדְּמָיִם וְהַיּוֹדְעָתָהּ אֶת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou
judge the bloody city? then cause her to know all her
abominations.

וְאַמַּרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה עִיר שִׁפְכָת
דָּם בְּתוֹכָהּ לְבֹא עָתָה וְעֲשֵׂתָהּ גִּלּוּלִים
עָלֶיהָ לְטִמְאָהּ:

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city
that sheddest blood in the midst of thee, that thy time
may come, and that makest idols unto thyself to defile
thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר־שִׁפַּכְתָּ אֲשַׁמְתָּ וּבְגִלּוּלֶיךָ
אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ טִמְאַת וַתִּקְרִיבִי יָמֶיךָ וַתִּבָּא
עַד־שְׁנוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נִתְּתִיךָ חֲרָפָה לַגּוֹיִם
וְקִלְסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת:

4 thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou hast
made; and thou hast caused thy days to draw near, and
art come even unto thy years; therefore have I made
thee a reproach unto the nations, and a mocking to all
the countries!

הַקְרִיבוֹת וְהַרְחֲקוֹת מִמֶּךָ יִתְקַלְסוּ־בְךָ
טִמְאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

5 Those that are near, and those that are far from thee,
shall mock thee, thou defiled of name and full of
tumult.

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם:

6 Behold, the princes of Israel, every one according to
his might, have been in thee to shed blood.

אָב וְאִם הִקְלּוּ בְךָ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאִלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:

7 In thee have they made light of father and mother; in
the midst of thee have they dealt by oppression with
the stranger; in thee have they wronged the fatherless
and the widow.

קִדְּשֵׁי בְּזִית וְאֶת־שְׁבֻתֹתַי חָלַלְתָּ:

8 Thou hast despised My holy things, and hast profaned
My sabbaths.

אֲנָשִׁי רִכִּיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם וְאִל־
הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

9 In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the midst
of thee they have committed lewdness.

עֲרוֹת־אָב גִּלְהָ-בֶן טִמְאַת הַנְּדָה עֲנוּ-בָךְ:

10 In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.

וְאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־כַּלְתּוֹ טִמֵּא בְזִמָּה וְאִישׁ אֶת־אֲחֻתּוֹ בֶּת־אָבִיו עָנָה-בָךְ:

11 And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

שָׁחַד לְקַחוּ-בָךְ לְמַעַן שְׂפָךְ-דָּם גִּנֵּשֶׁךְ וְתִרְבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעִי רַעֲיוֹךְ בְּעֶשֶׂק וְאֵתִי שָׁכַחַת נָאִם אֲדֹנָי יְהוֹה:

12 In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.

וְהִנֵּה הַכִּיתִי כַּפִּי אֶל־בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְעַל־דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

13 Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

הֲיִעָמֵד לְבָבְךָ אִם־תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוֹה דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:

14 Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.

וְהִפִּיצוּתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וְזָרִיתִיךָ בְּאֶרְצוֹת וְהִתְמַתִּי טִמְאַתְךָ מִמֶּךָ:

15 And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.

וְנִחַלְתָּ בָךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעֶתָ כִּי־אֲנִי יְהוֹה: (פ)

16 And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the LORD.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוֹה אֵלַי לֵאמֹר:

17 And the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הִיוּ־לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ') לְסוּגָה [ק' לְסִיגָה] כָּלָם נְחָשֶׁת וּבָדִיל וּבָרָזָל וְעוֹפְרָת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף הָיוּ: (ס)

18 'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה יֵעַן הָיִיתָ כָּלְכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:

19 Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלוֹא כְּבָנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֲלִיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָּם
מִקִּיר:

IX:7

Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me,
O children of Israel? saith the LORD. Have not I
brought up Israel out of the land of Egypt, And the
Philistines from Capthor, And Aram from Kir?

הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנָי יְהוָה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה
וְהַשְׁמֹדֶתִי אֶתְּהָ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי
לֹא הַשְׁמִיד אֲשַׁמִּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־
יְהוָה:

8

Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful
kingdom, And I will destroy it from off the face of the
earth; Saving that I will not utterly destroy the house
of Jacob, Saith the LORD.

כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מִצִּיָּה וְהַנְּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם
אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכְּבֵּלָה
וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:

9

For, lo, I will command, and I will sift the house of
Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a
sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.

בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא־
תִּגְיֹשׁ וְתִקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:

10

All the sinners of My people shall die by the sword,
That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אֶקִּים אֶת־סֶכֶת דָּוִיד הַנִּפְלָתָה
וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֵתִיו אֶקִּים
וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:

11

In that day will I raise up The tabernacle of David that
is fallen, And close up the breaches thereof, And I will
raise up his ruins, And I will build it as in the days of
old;

לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם וְכָל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה
עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

12

That they may possess the remnant of Edom, And all
the nations, upon whom My name is called, Saith the
LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בַּקֶּצֶר וְדֹרֶךְ עֹנְבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עֹסִים וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגְנָה:

13

Behold, the days come, saith the LORD, That the
plowman shall overtake the reaper, And the treader of
grapes him that soweth seed; And the mountains shall
drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי עָרִים
נִשְׁמֹות וַיֵּשְׁבוּ וְנָטְעוּ כֶּרְמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינֵם
וְעָשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָּהֶם:

14

And I will turn the captivity of My people Israel, And
they shall build the waste cities, and inhabit them;
And they shall plant vineyards, and drink the wine
thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit
of them.

וְנִטְעֵתֵיהֶם עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי:

15

And I will plant them upon their land, And they shall
no more be plucked up Out of their land which I have
given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31.

והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו
את־משמרת מקדשי בתעזות בני־ישראל
מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו
לפני להקריב לי תלב ודם נאם אדני
יהוה:

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

המה יבאו אל־מקדשי והמה יקרבו אל־
שלחני לשרתני ושמרו את־משמרתִי:

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

והיה בבואם אל־שערי החצר הפנימית
בגדי פשתים ילבשו ולא־יעלה עליהם
צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית
וביתה:

17

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פארי פשתים יהיו על־ראשם ומכנסי
פשתים יהיו על־מתניהם לא יחגרו בצוע:

18

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

ובצאתם אל־החצר החיצונה אל־החצר
החיצונה אל־העם יפשטו את־בגדיהם
אשר־המה משרתם בם והניחו אותם
בלשכת הקדש ולבשו בגדים אחרים
ולא־יקדשו את־העם בבגדיהם:

19

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו כסום
יכסמו את־ראשיהם:

20

Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

ונין לא־ישתו כל־כהן בבואם אל־החצר
הפנימית:

21

Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

ואלמנה וגרושה לא־יקחו להם לנשים כי
אם־בתולת מזרע בית ישראל והאלמנה
אשר תהנה אלמנה מכהן יקחו:

22

Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

ואת־עמי יורו בין קדש לחל ובין־טמא
לטהור יודעם:

23

And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

ועל־ריב המה יעמדו (כ' לשפט) [ק'
למשפט] במשפטי (כ' ושפטו) [ק'
ישפטו] ואת־תורתִי ואת־חקתי בכל־
מועדי ישמרו ואת־שבתותִי יקדשו:

24

And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָהּ כִּי אִם־
לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת לְאִחַ וּלְאֶחָת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לָאִישׁ יִטְמָאוּ:

וְאַחֲרֵי טְהַרְתּוּ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית לְשֶׁרֶת בִּקְדָּשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נָאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נֹחַלָתָם וְאַחֲזָה
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הַמָּזָה יֹאכְלוּם
וְכָל־תְּרוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה:

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּפוּרֵי כָל וְכָל־תְּרוֹמַת כָּל
מִכֹּל תְּרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהִנִּיחַ בְּרָכָה
אֶל־בֵּיתוֹ:

כָּל־נֶבֶלָה וְטֶרֶפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפסרת בהר

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6

And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּידְךָ בָּא אֵלַיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעַנְתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפָּט הַגָּאֻלָּה לְקִנְיֹת:

7

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְבַר יְהוָה
אֶל־חֹצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה
נָא אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעַנְתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בְּנִימִין כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וּלְךָ
הַגָּאֻלָּה קְנֵה־לָךְ וְאָדַע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וַאֲקָנָה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בַּעֲנֻתוֹת וַאֲשַׁקְלֶה־לוֹ אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וַאֲכַתֵּב בְּסֵפֶר וְאֶחָתָם וְאָעַד עֲדִים
וַאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנַיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וַאֲקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים
הַמְצֻנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וְאִתָּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נְרִיָּה בֶּן־מַחֲסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמְאֵל דָּדִי
וּלְעֵינֵי הָעֲדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה
לְעֵינֵי כָל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצַר
הַמִּטְרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וְאֶצְוֶה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לָקוּחַ אֶת־הַסִּפְרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּמִּים וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי
הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכִל־חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וְכַרְמִים בְּאֶרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Houses and fields and vineyards shall yet again be bought in this land.'

וְאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרַי תְּתִי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying:

אֲהֵה אֲדֹנָי יְהוָה הַגָּדוֹל אַתָּה עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
וּבְזִרְעֶךָ הַנִּשְׁטוּיָה לֹא־יִפְלֵא מִמֶּךָ כָּל־
דְּבָר:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven and the earth by Thy great power and by Thy outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשָׂה חֶסֶד לְאַלְפִים וּמִשְׁלֵם עֵזֶן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֶזֶת וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פָּקְחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְתֵת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפָרִי מַעֲלָלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;

20	אֲשֶׁר־שָׁמַתְּ אֹתוֹת וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־ לָךְ שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:	who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;
21	וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֲזִרְעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל:	and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;
22	וַתֵּתֵן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־ נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:	and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;
23	וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ (כ') וּבְתוֹרוֹתֶיךָ [ק'] וּבְתוֹרַתְךָ לֹא־הִלְכוּ אֶת־ כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:	and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;
24	הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עֲלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִנֵּה וְהִנֵּה רָאָה:	behold the mounds, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence; and what Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou seest it.
25	וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוֹה קְנֵה־לִּי הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֲדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)	Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'
26	וַיְהִי דְבַר־יְהוֹה אֵל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:	Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:
27	הִנֵּה אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הֲמִמְנִי יִפְלֵא כָל־דָּבָר:	'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפֿשֿטֿרט בַּחֲקֵתִי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

XVI:19	יְהוֹה עֻזִּי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלֹהֵי גוֹיִם יִבְאֹל מֵאַפְסֵי־אֶרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶף־שִׁקְרָה נִחַלּוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאִין־בָּם מוֹעִיל:	O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'
20	הֲיַעֲשֶׂה־לּוֹ אֱדָם אֱלֹהִים וְהָמָּה לֹא אֱלֹהִים:	Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֹן הִנְנִי מוֹדִיעִם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעִם
אֶת־יָדִי וְאֶת־גְּבוּרָתִי וַיֵּדְעוּ כִּי־שְׁמִי
יִהְיֶה: (ס)

21 Therefore, behold, I will cause them to know, This
once will I cause them to know My hand and My
might; And they shall know that My name is the
LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בְּרָזֶל בְּצַפְרָן
שְׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל־לֹחַ לִפְסָם וּלְקַרְנוֹת
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1 The sin of Judah is written With a pen of iron, and
with the point of a diamond; It is graven upon the
tablet of their heart, And upon the horns of your
altars.

כְּזֶכֶר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאַשְׁרֵיהֶם עַל־עֵץ
רַעְנָן עַל גְּבָעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

2 Like the symbols of their sons are their altars, And
their Asherim are by the leafy trees, Upon the high
hills.

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילֹךְ כָּל־אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבֹי
אֶתָּן בְּמַתִּיךְ בַּחֲטָאת בְּכָל־גְּבוּלֶיךָ:

3 O thou that sittest upon the mountain in the field, I
will give thy substance and all thy treasures for a spoil,
And thy high places, because of sin, throughout all thy
borders.

וְשִׁמְטָתָהּ וּבֶךְ מִנְחָלָתָהּ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת־אֹיְבֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא־
יָדַעְתָּ כִּי־אֵשׁ קִדַּחְתָּם בְּאַפִּי עַד־עוֹלָם
תִּוָּקֵד: (ס)

4 And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy
heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve
thine enemies In the land which thou knowest not;
For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall
burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱרוֹר הַגֵּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זָרַעוּ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לְבֹו:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth
in man, And maketh flesh his arm, And whose heart
departeth from the LORD.

וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבוֹא
טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָדִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה
וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall
not see when good cometh; But shall inhabit the
parched places in the wilderness, A salt land and not
inhabited.

בְּרוּךְ הַגֵּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְּטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And
whose trust the LORD is.

וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתוּל עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יִרְאֶה] כִּי־
יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלָיו רַעְנָן וּבִשְׁנַת בָּצָר
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מִעֲשׂוֹת פָּרִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And
that spreadeth out its roots by the river, And shall not
see when heat cometh, But its foliage shall be
luxuriant; And shall not be anxious in the year of
drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאָנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנּוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is
exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בִּתְּנוּ כְּלִיּוֹת וּלְתַת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפָּרִי מֵעַלְלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to
give every man according to his ways, According to the
fruit of his doings.

קָרָא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמֹו יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יִהְיֶה נָבֹל:

11 As the partridge that broodeth over young which she
hath not brought forth, So is he that getteth riches,
and not by right; In the midst of his days he shall leave
them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשֵׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the beginning,
Thou place of our sanctuary,

מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל-עֲזָבֶיךָ יִבְשׁוּ (כ'
יִסּוּרִי) [ק' וְסוּרִי] בָּאָרֶץ יִכָּתְבוּ כִּי עֲזָבֶנִי
מִקּוֹר מַיִם-חַיִּים אֶת-יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee
shall be ashamed; They that depart from Thee shall be
written in the earth, Because they have forsaken the
LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶנְשָׁעָה כִּי
תִהְלֶתִי אֲתָה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and
I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עֹלֹת שֶׁבֶת בְּשֶׁבְתוֹ עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד
וְנִסְכָּה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

וּבְרָאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה
פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כִּבְשִׁים
בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

וּשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאַיִל הָאֶחָד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

וְעֶשְׂרֵן עֲשָׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן
לְכִבֶּשֶׁת הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחַח אֲשֶׁה
לַיהוָה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהֵין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת
הַהֵין לְאַיִל וּרְבִיעִת הַהֵין לְכִבֶּשֶׁת גֵּין נֹאת
עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לַחַטָּאת לַיהוָה
עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ תַּחֲמִי
רַגְלִי אֵי-זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-זֶה
מָקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֵת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדַי עָשִׂיתָ וַיְהִיו כָּל-אֱלֹהִים
נֶאֱמָ-יְהוָה וְאֵל-זֶה אֲבִישׁ אֶל-עֵנִי
וְנִכְחַל-רוּחַ וְחָרַד עַל-דְּבָרִי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְקָה
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דָם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אֵוֹן גַּם הִמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נִפְשָׁם חֲפָצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בַּתְּעַלְלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יָעַן קָרָאתִי וְאֵין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי וּבְאָשָׁר
לֹא-חֲפָצָתִי בָּחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיהֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שֹׁאֵן מֵעִיר קוֹל מַהֲיָכָל קוֹל יְהוָה
מִשָּׁלֵם גָּמוֹל לְאֵיבָיו:

בְּטָרִם תַּחֲוִיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבֹא תֶּכֶל לָהּ
וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יִגְלַד גּוֹי בַּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָה צִיּוֹן אֶת-בָּנֶיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרָתִי אָמַר אֱלֹהִים:
(ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וּגִילוּ בָּהּ כָּל-אֲתֵבֶיהָ
שִׂישׂוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי-כֵהוּ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה-אֶלֶּיהָ כְּנָהָר
שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקֶתֶם
עַל-צֵד תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ בֶן אֲזָכִי אֲנַחֲמָכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא
תִּפְרָחְנָה וְנִדְעָה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֵיבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתָיו לְהָשִׁיב בַּחֲמָה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלַחֲבֵי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבַחֲרָבוֹ
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלִי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגִּזְנוֹת אַחֵר
(כִּי אַחַד) [קִי אַחַת] בְּתוֹךְ אֲכָלֵי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבָר יַחְדָּו יִסְפוּ
נֶאֱמַר יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחְשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ וַרְאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד מִזְכֵּי קֶשֶׁת
תִּבַּל וַיּוֹן הָאֵיִים הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבִרְכָב וּבַצִּבִּיִּם
וּבַפָּרָדִים וּבַכִּרְוֹת עַל הָר קָדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי
נֶאֱמַר יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדִּי־שַׁבָּת
בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי
אָמַר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי
כִּי תוֹלְעֵתָם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר׃ וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ
בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שָׁבַת בַּשַּׁבָּת יָבוֹא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Mahar Hodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנְפָקֶדֶת כִּי
יִפָּקֵד מוֹשְׁבֶדָּךְ׃

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשַׁלַּשְׁתָּ תִּתְרַד מָאֹד וּבָאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֶּתָּ
אֶצֶּל הָאֶבֶן הָאֵזֶל׃

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶּׁת הַחֲצִים צִדָּה אֹרֶחַ
לְשַׁלַּח-לִי לַמַּטְרָה׃

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצֵא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַר אֹמֶר לַנָּעַר הִנֵּה
הַחֲצִים׃ מִמֶּנּוּ וְהִנֵּה קָחְנוּ וּנְבָאָה כִּי-שָׁלוֹם
לָךְ וְאִין דְּבַר חַי־יְהוָה׃

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנּוּ
וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה׃

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהִדְבַּר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם׃ (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-] הַלֶּחֶם לֵאכֹל׃

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיָּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעַם בְּפַעַם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן וַיָּשֶׁב אַבְנֵר
מִצֵּד שְׂאוּל וַיִּפָּקֵד מִקּוֹם דָּוִד׃

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא-דִבֶּר שְׂאוּל מֵאֲמָתָה בְּיוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקֶּרֶה הוּא בִלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי-לֹא
טָהוֹר׃ (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנֹו
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִּׁי גַם־תָּמוּל גַּם־הַיּוֹם
אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד
מֵעַמָּדִי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בְּעִיר וְהוּא צֹוֶה־לִּי אֲחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלִטָּה נָא וְאַרְאֶה
אֶת־אֲחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נַעֲוֹת הַמְרִדּוֹת הָלֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אַתָּה לְבֶן־יִשִּׁי לְבִשְׁתֶּךָ וּלְבִשְׁתַּת עֶרְוַת
אִמֶּךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוּמָת מִיָּה עֲשֵׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכָּתוֹ וַיֵּדַע
יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הִיא מֵעַם אָבִיו לְהָמִית
אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלֹחַן בְּחַר־אַף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַהוּא הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשֶּׁדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעְרֹו רֵץ מָצָא נָא אֶת־הַחֲצִיצִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנָּעַר רֵץ וְהוּא־זָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱרָ עַד-מְקוֹם הַחִצִּי אֲשֶׁר יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱרָ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחִצִּי מִמֶּנֶּה וְהִלָּאָה׃	37	And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'
וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱרָ מְהֵרָה חֲוָשָׁה אֶל-תַּעֲמֹד וַיִּלָּט גַּעַר יְהוֹנָתָן אֶת-(כ') הַחִצִּי(ק' תַּחֲצִים) וַיָּבֹא אֶל-אֲדֹנָיו׃	38	And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.
וְהַנֶּעֱרָ לֹא-יָדָע מְאוּמָה אֶךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת-תַּדְבָּר׃ (ס)	39	But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.
וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנֶּעֱרָ אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָהּ הָעִיר׃	40	And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'
וְהֵנָּעֵר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֶל הַגִּבּוֹב וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים וַיִּשְׁקֻוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוִד הִגְדִּיל׃	41	And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.
וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה בֵּינֵנוּ וּבֵינֶךָ וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין זֶרְעֶךָ עַד-עוֹלָם׃ (פ)	42	And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדֶרֶךְ בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃	XXV:17	Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;
אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ כָּל-הַנַּחֲשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָנִף וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים׃	18	how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.
וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת-זִכְרָם עַמְלֹק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח׃ (פ)	19	Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְכוֹרָתִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עִמָּלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת-עִמָּלֶךְ וְהַחֲרַמְתָּם
אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא תַחֲמֹל עָלָיו
וְהַמַּתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה מֵעַלְלִל וְעַד-יוֹנֵק
מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגִּמְלָל וְעַד-חֲמֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלַיִם
מֵאֲתָיִם אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עִמָּלֶךְ וַיַּרְבּ בְּגִחָל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-חֲקִינֵי לָכֹן סֵרוּ רַדּוּ
מִתּוֹךְ עִמָּלְכִי פֶן-אֶסְפְּדָה עִמּוֹ וְאַתֶּם
עָשִׂיתֶם חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֹלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיֵּסֶר קִינֵי מִתּוֹךְ
עִמָּלֶךְ:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עִמָּלֶךְ מִחִוִּילָה בּוֹאֵן שׁוּר
אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיַּחֲפֹשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עִמָּלֶךְ חַי
וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֲרִים לְפִי-חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחֲמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטְבַּ
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְכְּרָה וְנָמַס אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא חָקִים וַיִּחַר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-לַיְלָה:

11

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שָׁאוּל בִּבְקָר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שָׁאוּל הַכַּרְמֶלָה
וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

And Samuel rose early to meet Saul in the morning;
and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel,
and, behold, he is setting him up a monument, and is
gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל
בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּימְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him:
'Blessed be thou of the LORD; I have performed the
commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי
וְקוֹל הַבְּקָר אֲשֶׁר אֲזַכֵּי שְׁמִיעַ:

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of
the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen
which I hear?'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבְּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר הִחָרְמְנוּ:
(פ)

And Saul said: 'They have brought them from the
Amalekites; for the people spared the best of the sheep
and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God;
and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל הֲרָף וְאִגִּידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (ס)
(וַיֹּאמְרוּ) [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דִּבֶּר: (ס)

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee
what the LORD hath said to me this night.' And he
said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קִטְּנָן אַתָּה
בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחֲךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own
sight, art thou not head of the tribes of Israel? And
the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחֲךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהִחָרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלֹחֲתָם אֹתָם:

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go
and utterly destroy the sinners the Amalekites, and
fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַשׂ
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

Wherefore then didst thou not hearken to the voice of
the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that
which was evil in the sight of the LORD?

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּכְךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת-עַמְלֵק הִחָרַמְתִּי:

And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to
the voice of the LORD, and have gone the way which
the LORD sent me, and have brought Agag the king of
Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבְקָר רֹאשִׁית
הַחֲרָם לְזִבְחַ לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל: (ס)

But the people took of the spoil, sheep and oxen, the
chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD
thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל תְּחַפֵּץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּבְזָבָחִים כִּשְׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֵעַ
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in
burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the
voice of the LORD? Behold, to obey is better than
sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חֲטֹאת־קֶסֶם מָרִי וְאֹנָן וּתְרָפִים הַפָּצָר
יֵעַן מֵאִסְתָּה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶה
מִמֶּלֶךְ: (ס)

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חֲטָאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יֵרְאֵתִי אֶת־הָעָם וְאֲשַׁמֶּע בְּקוֹלָם:

וַעֲתָה שָׁא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מֵאִסְתָּה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶה יְהוָה
מִהֵנוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

וַיִּסַּב שְׁמוּאֵל לְלַכֵּת וַיַּחֲזֹק בְּכַנְף־מְעִילוֹ
וַיִּקְרַע: (ס)

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרְעַה יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיֶךָ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

וְגַם נֹצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחַם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

וַיֹּאמֶר חֲטָאתִי עָתָה כִּפְּרֵנִי נָא נֶגֶד
זְקֵנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שָׁאוּל
לַיהוָה: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ
עַמְלֶק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַד־נֶת וַיֹּאמֶר אַגַּג
אֲכַן סָר מִד־הַמּוֹת: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שָׂכַלָה נָשִׁים חֶרֶבְךָ
בֶּן־תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁסֹף שְׁמוּאֵל
אֶת־אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרַמָּתָה וּשָׁאוּל עָלָה
אֶל־בֵּיתוֹ וּגְבַעַת שָׁאוּל:

For rebellion is as the sin of witchcraft, And
stubbornness is as idolatry and teraphim. Because
thou hast rejected the word of the LORD, He hath also
rejected thee from being king.'

And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have
transgressed the commandment of the LORD, and thy
words; because I feared the people, and hearkened to
their voice.

Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return
with me, that I may worship the LORD.'

And Samuel said unto Saul: 'I will not return with
thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and
the LORD hath rejected thee from being king over
Israel.'

And as Samuel turned about to go away, he laid hold
upon the skirt of his robe, and it rent.

And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the
kingdom of Israel from thee this day, and hath given it
to a neighbour of thine, that is better than thou.

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for
He is not a man, that He should repent.'

Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I
pray thee, before the elders of my people, and before
Israel, and return with me, that I may worship the
LORD thy God.'

So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped
the LORD.

Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the
king of the Amalekites.' And Agag came unto him in
chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death
is at hand.'

And Samuel said: As thy sword hath made women
childless, So shall thy mother be childless among
women. And Samuel hewed Agag in pieces before the
LORD in Gilgal.

Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his
house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר
דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָקְחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה
אַדְמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר
לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵתָּה אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיָּא
אֵתָּה אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֵתָּה
לִפְנֵי:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה
אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶחָד-מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע
פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרְזוֹ וְאֶזְבִּיב וְשֵׁנִי תוֹלַעַת
וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרִפַּת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד-הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשְׂרִיף אֵתָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8 And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִסְרָף אִישׁ טָהוֹר אֶת אַפֵּר הַפָּרָה וְהָנִיתָ
מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיטָהּ
לְעֵדֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נִדָּה
חֲטָאת הוּא:

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסְרָף אֶת-אַפֵּר הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיטָהּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם:

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוא יתחטא-בֹּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִטָּהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטָּא בַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטָּהַר:

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנִּגָּע בַּמָּת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת
וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת-מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד
טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהָל
כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֶהָל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהָל
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:

14 This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צָמִיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15 And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע עַל-פָּנָי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אוֹ בָמֹת אוֹ-בַעֲצָם אָדָם אוֹ
בְּקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:

16 And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֹפָר שְׂרַפַת הַחַטָּאת וְנָתַן
עָלָיו מִיָּם חַיִּים אֶל-כָּל:

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֶזְוִב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֶהָל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנִּגָּע
בַּעֲצָם אוֹ בְּחִל אוֹ בָמֹת אוֹ בְּקֶבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאֹ בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַכְבֹּס בְּגָדָיו וּרְתֹץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטָּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוּא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזָּה מִי-הַנִּדָּה
יַכְבֹּס בְּגָדָיו וְהַנִּגָּע בְּמִי הַנִּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגְעָת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22 And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטר פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: XXXVI:16 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כַּטְּמֵאת הַנָּדָה הִיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17 'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפֵּן חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-חַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבִגְלוּלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18 Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאֲרָצוֹת כְּדַרְכָּם
וּכְעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֵתִים:

19 and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְלוּ
אֶת-שֵׁם קְדָשִׁי בְּאֵמֹר לָהֶם עִם-יְהוָה אֱלֹהֵהּ
וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחְמֹל עַל-שֵׁם קְדָשִׁי אֲשֶׁר חָלְלָהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֲמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם-לְשֵׁם-קְדָשִׁי אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּתוֹכָם וַיַּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי
יְהוָה נָאִם אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדָּשִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם
אֶל-אֲדָמָתְכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אֶתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת-לֵב הָאֲבֵן
מִבְשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר-בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיֵּשְׁבֻתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי
אֶל-הַדֶּגֶן וְהִרְבִּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא-אֶתֵּן עֲלֵיכֶם
רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבִּיתִי אֶת-פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת-דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם
אֲשֶׁר לֹא-טוֹבִים וְנִקְטַתֶּם בְּפִנְיֶיכֶם עַל
עוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי-עֹשֶׂה נָאִם אֲדַגֵּי יְהוָה
יִיָּדַע לָכֶם בְּוֹשׁוֹ וְהִפְלִמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בַּיִת
יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדַגֵּי יְהוָה בְּיוֹם טַהַר אֶתְכֶם
מִכָּל עוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת-הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

וְהָאֶרֶץ הַנִּשְׁמָה תַעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה
שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל-עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאֶרֶץ הַלֵּזֶל הַנִּשְׁמָה הָיְתָה
כְּגַן-עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמּוֹת
וְהַנְּהַרְסוֹת בְּצוּרוֹת יִשְׁבּוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי
אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנִּהְרָסוֹת נִטְעַתִּי הַנְּשֻׁמָּה
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד נָא אֶדְרֹשׁ
לְבֵית-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֻבָּה אֹתָם
כַּצֹּאן אָדָם:

כַּצֹּאן קֹדְשִׁים כַּצֹּאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרֻבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וַיֵּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: (פ)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דַּבְּרוּ אֵל־כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשֹׂר
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
לְבֵית־אָבִתָּה שֶׁה לְבַיִת:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם־יִמְעַט הַבֵּית מִהֵנּוּ מִשֶּׁה וַלְקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֵב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַּת נַפְשָׁת
אִישׁ לִפִּי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל־הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן־הַכֹּבָשִׁים וּמִן־הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחָטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עַדַּת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָּיִם:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וַלְקָחוּ מִן־הַדָּם וַנָּתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי־אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל־מָרָרִים יֹאכְלֶהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בְּמַיִם כִּי אִם־צֹלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כַּרְעָיו
וְעַל־קִרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְחִנָּתָר מִמֶּנּוּ
עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מְתַנִּיכֶם חֲגָלִים
נַעֲלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלַכֶּם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֹשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לָאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם
וְלֹא־יְהִיֶּה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה חַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחִגְגֶּתֶם אֹתוֹ
חֵג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגַּגְהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֹד בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבֵּיתְכֶם כִּי
כָל־אֶכָּל חֶמֶץ וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלָאכָה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אֹד אֲשֶׁר
יֹאכַל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻמְצוֹתַי כִּי בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצֵאתִי אֶת־צְבָאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בָּאֲרֶבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב
תֹּאכְלוּ מִצֹּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שֹׁאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵיתְכֶם כִּי
כָל־אֶכֶל מִחֻמֶּצֶת וְנִכְרָתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֶּגֶר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל־מִחֻמֶּצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתְכֶם
תֹּאכְלוּ מִצֹּת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16 All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנְּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבְחֻדְשִׁים וּבְשַׁבְּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

17 And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶב־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחֹטֵאת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

18 Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאת וְנָתַן אֶל־מְזוֹזֹת
הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנֵי הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ
וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

19 And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַּשְּׁבִיעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׂגָה
וּמִפְתִּי וּכְפִרְתֶּם אֶת־הַבַּיִת:

20 And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרִאשׁוֹן בָּאֲרֶבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצֹּת וְאֶכֶל:

21 In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וְעָשָׂה הַנָּשִׂא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדּוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר בָּקָר חֲטָאת:

22 And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הַחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
שִׁבְעַת הֵימָּם וְחֹטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה:

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הֵימָּם כַּחֲטָאת
כַּעֲלֹה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

כַּחֲאֲמֹר אֲדַנִּי יִהְיֶה שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנִי קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפָּתַח וּבַיּוֹם
הַחֲדָשׁ יִפָּתַח:

וּבָא הַנָּשִׂא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר מַחוּץ
וְעָמַד עַל-מְזוֹזַת הַשַּׁעַר וַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת-עֹלֹתוֹ וְאֶת-שְׁלָמוֹ וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל-מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר לֹא-יִסָּגֵר
עַד-הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם-הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַזֶּה
בַּשַּׁבָּתוֹת וּבַחֲדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר-יִקְרֹב הַנָּשִׂא לַיהוָה בַּיּוֹם
הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה: (ס)

וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ פָּר בֶּן-בָּקָר תְּמִימָם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׂגִּי יָדוֹ וְשֶׁמֶן הַיֵּין
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר יָבֹא
וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא:

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

2 And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

3 Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

4 And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

5 and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

6 And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

7 and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

8 And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

וּבְכוֹא עַם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הָבָא דֶּרֶךְ-שְׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת וַיֵּצֵא
דֶּרֶךְ-שְׁעַר נֹגֵב וְהָבָא דֶּרֶךְ-שְׁעַר נֹגֵב וַיֵּצֵא
דֶּרֶךְ-שְׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשְּׁעָר
אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי נָכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵאוּ]:

וְהַנָּשִׂא בְּתוֹכָם בְּכוֹאֹם יָבוֹא וּבְצֵאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבְחֻגִּים וּבְמוֹעֲדִים תַּהֲנֶה הַמִּנְחָה אִיפָּה
לִפְרֹ וְאִיפָּה לְאֵיל וּלְכִבְשִׁים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאִיפָּה: (פ)

וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂא נִדְבָּה עוֹלָה אוֹ-שְׁלָמִים
נִדְבָּה לִיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת-הַשְּׁעָר הַפְּנִי
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו כְּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת-הַשְּׁעָר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

וְכִבְשׁ בֶּן-שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם
לִיהוָה בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר
שְׁשִׁית הָאִיפָּה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵינן לְרֹס
אֶת-הַסֵּלֶת מִנְחָה לִיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' וַעֲשׂוּ) [ק' יַעֲשׂוּ] אֶת-הַכִּבְשִׁ
וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הַשֶּׁמֶן בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנֵי יְהוָה כִּי-יִתֵּן הַנָּשִׂא מִתְּנָהוּ
לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תַּהֲיֶה
אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

וְכִי-יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְהִיָּתָה לוֹ עַד-שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂא
אֲךְ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תַּהֲיֶה:

וְלֹא-יִקַּח הַנָּשִׂא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת-בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא-יִפְצְצוּ עִמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 – 24.

וְעִרְכָּהּ לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּימִי עוֹלָם וְכִשְׁנִים קִדְמֹנִית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקִרְבֹּתִי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּיתִי עֵד
מִמֶּהֱרָ בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים וּבְנִשְׁבָּעִים
לְשָׁקֵר וּבְעֹשֵׂי שְׂכָר־שְׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתְּנוּ
וּמִטִּיר־גֵּר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5

And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כִלִיתֶם:

6

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סִרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּמִוֶּה נָשׁוּב:

7

From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמְרַתֶּם בְּמִוֶּה קֹבְעֵנוּיָהּ הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְּרוּמָה:

8

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say: 'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כֻּלּוֹ:

9

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֻגֹּנִי נָא בִּזְאת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת־
אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בִּרְכָה
עַד־בְּלִי־דִי:

10

Bring ye the whole tithe into the store-house, that there may be food in My house, and try Me now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open you the windows of heaven, and pour you out a blessing, that there shall be more than sufficiency.

וְגִעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בִּשְׂדֵה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

11

And I will rebuke the devourer for your good, and he shall not destroy the fruits of your land; Neither shall your vine cast its fruit before the time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאִשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אֶתֶם
אֶרֶץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

12

And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightful land, Saith the LORD of hosts.

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאַמְרַתֶּם
מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלַי:

13

Your words have been all too strong against Me, Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken against thee?'

אִמְרַתֶּם שׁוֹא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה־בְּצַע כִּי
שָׁמְרֵנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ וְכִי הִלְכְּנוּ קִדְרָרִית מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is it that we have kept His charge, and that we have walked mournfully because of the LORD of hosts?

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנוּ עֲשֵׂי
רָשָׁעַה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמְלֹטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that work wickedness are built up; yea, they try God, and are delivered.'

אִזְּ נִדְּבָרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְתִי לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וְשִׁכַּתֶּם וַיִּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כֶּתֶנּוֹר וְחָיו
כָּל־זָדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעַה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־יֵעָזֵב לָהֶם שָׁרֵשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בִּכְנֻפֶיהָ וַיֵּצְאוּתָם וּפְשָׁתָם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעֹסוּתֶם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אַפֶּר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זָכוּרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]